

Notat
Utarbeidet av miljøvernssjef Bjørn Torp

Områdenavn - Lørenskog

Innledning

Saken omhandler forslag til navnsetting og kartfesting av områder i Lørenskog kommune. Dette med bakgrunn i en utvikling i Lørenskog hvor antall innbyggere har økt som et resultat av innflytting og fødselsoverskudd. I tillegg har byggesonen gjennomgått en endring i form av fortetting som ephageutbygging og i form av store feltutbygginger. Tidligere jordbruksområder har blitt innlemmet i byggesonen, mens den opprinnelige gårdsbebyggelsen ofte er revet. Gårdsnavn, plassnavn, navn på løkker og lignende kan imidlertid fortsatt eksistere i dagligtalen, mens andre navn dels er forsvunnet eller på vei ut av bruk. Jernbanen og seinere motorveier har også bidratt til å splitte opp områder slik at navn på tidligere områder ikke lenger er like hensiktsmessige å bruke.

Etter hvert som byggesonen i kommunen gradvis er blitt fortettet med bygg og annen infrastruktur, har navn på de ulike delene av kommunen ikke alltid vært entydig. Lørenskog kommune har heller ikke alltid vært den som har styrt debatten om hva de ulike deler av kommunen skal ha som områdenavn. Aktører som Statens vegvesen, Norges Statsbaner, Posten, næringsliv, media og grupper og enkeltpersoner har ofte innført navn som nødvendigvis ikke er i tråd med den bruk Lørenskog kommune har ønsket.

Med bakgrunn i dels navneforvirring, dels flerbruk av navn i ulike deler av kommunen, utarbeidet undertegnede 3 ulike tekstdokumenter med kartvedlegg som bakgrunnsmateriale for en videre diskusjon om områdenavn og avgrensning i kommunen. Disse ble lagt fram i kultur- og idrettsutvalget, sak nr. 057/09, den 15. juni 2009. Saken ble lagt ut til offentlig ettersyn med høringsfrist den 15. september 2009.

Lørenskog kommune har mottatt 5 høringsinnspill til saken. En antok at de ulike forslagene til områdenavn ville medføre følelser og store diskusjoner – særlig for områder hvor gamle gårdsnavn er erstattet med tilgrensende gårdsnavn eller et helt nytt navn. Høringsinnspillene var imidlertid få, og de innspillene som kom var av liten betydning for sluttdokumentet som skal til politisk behandling.

Den 14.12.09 behandlet kultur- og idrettsutvalget forslag til områdenavn på ny, sak nr. 113/09. Vedtaket lyder:

”Kultur- og idrettsutvalget anbefaler Lørenskog kommunestyre å fatte følgende vedtak:

Lørenskog kommune vedtar navn og områdebegrensning slik det framkommer med beskrivelse, områdebegrensning og kart datert 23. november 2009, jf. vedlegg 7.

Kultur- og idrettsutvalget ber om at navnene Robsrud og Kjenn vurderes spesielt i den videre behandling av saken.”

I saksframlegget ble det vist til at Lørenskog kommunestyre skulle foreta den avsluttende behandling av saken.

Av de 3 utkastene som fulgte saken ut til offentlig ettersyn, synes generaliseringen i utkast 2 å ha blitt best mottatt fra de som har kommet med uttalelser. Områdenavn og avgrensninger innenfor kommunens landbruksområder synes også å være akseptable. Innenfor Lørenskog tettsted ble særlig områdene nord og sør for Lørenskog stasjon viet oppmerksomhet fra enkelte høringsparter. Det samme gjorde Visperud, men forslag til avgrensning av Lørenskog sentrum og Skårer ikke ble tatt opp av noen av høringspartene. Det antas at forslagene derfor er ”spiselige” for de fleste.

Det vises også til at Statens vegvesen mener det er viktig at en geografisk definerer og avgrenser sentrumsområdet i Lørenskog dersom dette skal være et lokalt visningsmål. Det vil også være viktig at det ved de fleste store veiene i Lørenskog kan være mulig å få navnsatt introduksjon til ulike områder i kommunen. Det bør være et mål med hele navnesaken at geografisk enighet om navn og avgrensning i framtida kan benyttes aktivt av ulike instanser i daglig omtale og skriftlig bruk.

I forslaget til grenser er det lagt vekt på flere naturlige skillelinjer i form av vei og jernbane. Disse grensene bryter imidlertid ofte med de opprinnelige eiendomsgrensene mellom gårdene i kommunen. I tillegg er vassdrag ofte benyttet som grenser mellom områdene. Jernbanen i nord er i sin helhet skille mellom områdene nord og sør for denne. Rv 159, motorveien danner også stort sett grense mellom ulike områder, bortsett fra Lørenskog sentrum og Midtbygda som ligger på begge sider av motorveien. Nordliveiens vestre del er dessuten angitt som skille mellom Rasta og Lørenskog sentrum og mellom Rasta og Skårer.

Beskrivelse av landskap, bebyggelse og infrastruktur finner en stort sett innenfor de enkelte områdebeskrivelsene. Unntaket er en generell beskrivelse av jernbanen og hovedveier som er lagt som innledning før områdebeskrivelsene.

I det følgende gis en generell beskrivelse av kommunen i form av natur- og kulturhistorie, bosetting, friluftsliv, dyreliv og infrastruktur som jernbane, samt de største hovedveiene. Deretter gis det en omtale av områdene i kommunen slik de foreslås til politisk behandling i Lørenskog kommunestyre den 3. februar 2010. Det gis en kort historisk gjennomgang av de ulike områdene, når utbyggingen av boliger, næring, offentlige bygg- og anlegg, m.m. startet, en orientering om aktuell framtidig utvikling, samt en begrunnelse for navneforslaget.

Innhold

	Side
Innledning	1
1. Beskrivelse av Lørenskog	5
1.1 Geologi og landformer	5
1.1.1 Storformer	6
1.1.2 Istidene	6
1.2 Fast bosetting	9
1.3 Transportveienes betydning for bosetting	10
1.4 Nyere tid	11
1.5 Dagens Lørenskog	13
1.6 Framtidas Lørenskog	13
1.7 Friluftsliv	13
1.8 Fisk	14
1.9 Fugl	15
1.10 Dyreliv	15
1.10.1 Rovvilt	16
1.10.2 Størvilt	16
1.10.3 Småvilt	16
2. Transportveier	16
2.1 Jernbanen	16
2.2 Riksveier	17
2.3 Fylkesveier	18
2.4 Fylkes- og kommunale veier	19
2.5 Kommunale veier	20
3. Lørenskog tettsted	21
3.1 Skårerødegården	21
3.2 Haneborglia	23
3.3 Grønlia	24
3.4 Robsrud	25
3.5 Kjenn	28
3.6 Lørenskog sentrum	29
3.7 Fjellhamarskogen	36
3.8 Fjellhamar	37
3.9 Vittenberg	40
3.10 Visperud	42
3.11 Røykås	44
3.12 Thurmannskogen	45
3.13 Rasta	45
3.14 Vallerud	47
3.15 Skårer	49
3.16 Finstad	54
3.17 Nesåsen	55
3.18 Løken	56
3.19 Sørli	58
3.20 Nordbyhagen	58
3.21 Kurland	62

4. Landbruks-, natur- og friluftsområder, Marka i nord	64
4.1 Haneborgåsen	64
5. Landbruks-, natur- og friluftsområder, vesentlig utenfor Marka	65
5.1 Nordbygda	65
5.2 Midtbygda	65
5.3 Sørbygda	69
5.4 Lysås	70
6. Landbruks-, natur- og friluftsområder, Marka i sør	71
6.1 Bjørndalen	71
6.2 Lørenskogmarka vest	72
6.3 Lørenskogmarka øst	73
6.4 Losby	74

1. Beskrivelse av Lørenskog

1.1 Geologi og landformer:

Jordkloden ble dannet for ca. 4,7 milliarder år siden. Naturlandskapet i Lørenskog, slik vi i dag ser det, er et resultat av mange forskjellige geologiske prosesser som har pågått gjennom millioner av år etter jordens dannelse. På den ene siden er det de oppbyggende krefter som beskriver seg fra bevegelser i det indre av jorden. Disse kommer til uttrykk som vulkansk aktivitet, forkastninger, foldinger og overskyvninger av store jordskorpeplater. På den andre siden er det de ytre nedtærende krefter, representert ved forvitring, vind, vann, is og hav, som har formet landskapet.

Lørenskog ligger i sin helhet i det sydøstnorske grunnfjellsområde som strekker seg gjennom Østmarka og sørover gjennom Østfold og Bohuslän og består av omdannede bergarter – bergarter som er mer enn 600 millioner år gamle. Derav navnet prekambrisk alder. Her finner vi de eldste bergartene i Osloområdet. I vårt område har tidligere sedimentære bergarter (avsetningsbergarter) som sandsteiner og skifre og størkningsbergarter som lavaer og granitter i jordens urtid blitt omkrystallisert (omvandlet), sammenfoldet og pakket sammen ved svært høye trykk og temperaturer i løpet av et tidsrom på over én milliard år med flere epoker med fjellkjededannelse. Disse omvandlede bergartene kaller vi i dag gneiser. Gneisene er karakterisert ved centimeter- til metertykke parallelle bånd og soner med de lyse mineralene kvarts og feltspat i veksel med mørkere lag som er rike på mineraler som mørk glimmer (biotitt) og/eller amfibol (hornblende). Dette gjør at gneisene ofte spalter opp i centimeter- til metertykke plater.

I Lørenskog dominerer båndgneiser og tonalitten, mens et smalt bånd på Elvågas østside består av øyegneis. Båndgneisene er de eldste bergartene i kommunen, dannet for ca. 1 700 millioner siden. Disse omfatter finbandede og finkornede glimmerrike gneiser som ofte har en god skifrihet og der en på skiferflatene ser mange mørke og lyse glimmerskjell. Bergartene kan opprinnelig ha vært sandsteiner og skifre. Ved fjellkjededannelser vil store bergartsmasser ikke bare bli foldet sammen, men også stuket og skjøvet over hverandre. I skyvesonene vil feltspatmineralene ofte ha en tendens til å vokse og rotere under skyvebevegelsene, og de kan danne flere centimeter store, mer eller mindre ellipseformede "øyne" i gneisbergarten. Disse kalles øyegneis og finnes som sagt i et smalt bånd langs Elvåga. Øyegneisene ble dannet for mellom 1 500 og 1 300 millioner år siden.

Blant de yngre størkningsbergarter som kom på plass i Lørenskog i prekambrisk tid, var store masser av bergarten tonalitt. Størkningsbergartene ble dannet for mellom 1 500 og 1 300 millioner år siden. Tonalitten inneholder flere mørke mineraler, som pyroksen, amfibol og biotitt, enn de granittiske bergartene. Til forskjell fra båndgneisene er tonalitten mer massiv og spalter ikke så godt opp i tykke plater. Tonalitten er en mørk, hard og "tøff" bergart som ikke lett lar seg knuse, og den er derfor velegnet til pukk. Det er derfor ikke tilfeldig at et av Østlandsområdets største pukkverk, AS Feiring Bruk, ligger plassert midt i tonalitten, der dette feltet strekker seg gjennom Østmarka fra Langvannet i nord til Enebakk i sør. Fra Feiring Bruk tas det i snitt årlig ut ca. 600 000 tonn med knust stein.

For ca. 1 000 til 900 millioner år siden, ved avslutningen av den Sveconorvegiske fjellkjededannelse, trengte granittiske smeltemasser fra dypet seg fram gjennom båndgneisene og størknet. Hvite metertykke granittganger som krysser alle strukturer i gneisene omkring –

ofte med flere centimeter store feltspatkrystaller. Disse kalles pegmatitter og har i Lørenskog gitt navn til både Vittenberg og Knatten.

I permisk tid, for ca. 300 millioner år siden da Oslofeltet ble dannet, skjedde en storstilt oppsprekking av jordskorpa omkring Oslofjorden og store deler av Oslofeltet sank ned mot vest langs flere store forkastningssoner som Bunnefjordsforkastningen og Ekebergforkastningen. Mindre forkastningsbevegelser skjedde også inne på grunnfjellsområdet langs gamle, nord-sydgående svakhetssoner i gneisene slik som for eksempel forkastningen langs Elvågas dalføre mot nord til Djupdalstoppen.

1.1.1 Storformer:

Landskapet i vårt område er karakterisert med nord-sydgående sprekkedaler og vassdrag og høye langstrakte åskammer – nærmest et ribbemønster.

Den gamle nedtærede grunnfjellsoverflata, som seinere i tertiær tid ble hevet, representeres av toppene i Østmarkas nordøstre deler – tonalitten – hvor toppnivåene gradvis synker mot øst, dvs. mot Stockholmsskjærgården. Toppnivået finnes igjen i vest som for eksempel på Krokskogen, men da vest for Oslofeltet, og med topper som her er høyere enn i Østmarka. I Rælingen finner en Barlinderen (398 m o.h.), Bjønnåsen (396 m o.h.) og Ramstadslottet (394 m o.h.) i stort sett det samme nivået, mens en i Lørenskog finner toppnivåene på Svartåsen (361 m o.h.), Tronfjell (359 m o.h.), Geitrudkampen (333 m o.h.), Liseterkollen (346 m o.h.) og Makrellknatten (309 m o.h.).

Elvågas dalføre fra Enebakk i sør til Djupdalen i nord danner den største forkastningen i vårt område. Løsmasser i knusnings/svakhetssonen vil være sterkt oppsmuldret og vannførende, jf. arbeidene med Romeriksporten og de erfaringer en der fikk i forbindelse med anlegget. Elvåga er del av dalføret som danner grensen mellom Lørenskog og Oslo. Navnet henger sammen med Élivágar som beskrives i Eldre Edda som den mytiske grenseelv mellom jotnenes og menneskenes verden. Her kunne en altså risikere å treffe på jotnen Hyme som hadde ei kone med 900 hoder.

Av gamle sprekkesoner i nord-/sør-retning er Losbydalen den største, mens av de mindre daldragene finner en Slåttnyrdaalen/Isdalen på grensa mot Rælingen, samt Løkebrudalen og Styggedalen, alle i Losby. Av de nordøst-/sørvestgående mindre daldragene finner en Veslevannsdalen, Djupdalen, Badstudalen, Liadalen, Deledalen og Skilledalen, også alle i Losby.

Vannet har dessuten fulgt svakhetssoner i berggrunnen og utformet landskapet ytterligere. Fra Edda heter det at vann som renner nordover skal være både godt og helsebringende, hvilket vil si både Elvåga/Ellingsrudelva så vel som Losbyelva og Fjellhamarelva burde være godt egnet som drikkevann.

1.1.2 Istidene:

Istidene er geologisk sett vår nære naturhistorie. Breene har satt sitt tydelige spor etter seg over alt i landskapet, også i Lørenskog hvor innlandsisen har slipt bergoverflata og gitt åsene en avrundet form. Breens erosjonsprodukter er vesentlig avsatt som bunnmorene. Fra smeltevannselvene finner vi sorterte avsetninger i form av stein, grus, sand og leire.

I kvartærtid, de siste 2 til 3 millioner år av jordas historie, har vi hatt mange istider med varme isfrie perioder mellom de kalde periodene. Is som har en viss tykkelse, dvs. mer enn 20 til 30

meter tykk, vil oppføre seg som en plastisk masse og erodere eller grave i det eksisterende landskapet/berggrunnen. Det var ikke isen i seg selv som eroderte – derimot var det materiale som isen brakte med seg som kunne slipe på underlaget. Denne slipinga sammen med vann som frøs under isen pga. mindre trykk og utvidet seg, kunne dra med seg deler av berggrunnen. Således fikk vi også her rundsva slik disse kan studeres nøye bl.a. i den nære skjærgården i dagens Oslofjord. Storformene finner vi igjen i Marka som for eksempel på Bjønnåsen og Geitrudkampen (og flere andre åser) hvor åsene har en relativt slak nordside og en bratt sørside fordi isen kom fra nord og gikk mot sør/sørvest og kalvingsbukta i Skagerrak/Oslofjorden. En fikk under istidene også en ytterligere utforming av de eksisterende dalene, men utpregete u-daler finner vi ikke i særlig grad (men heller ikke reine v-daler).

I fjell kan vi finne isskuringsstriper og andre småformer etter is og smeltevann. Isskuringsstripene viser isens bevegelse på vei mot kalvingsbukta i Nordsjøen, Skagerrak og Oslofjorden.

For ca. 10 000 til 9 800 år siden hadde isfronten et langt opphold i tilbakesmeltingen og rykket noe fram. I denne perioden, det såkalte Aker-trinnet, krysset brefronten Groruddalen ved Alfaset, Elvågas dalføre ved Mariholtet, Losbydalen ved Sør Tangen/Geitrudtangen, og nordre del av Øyeren. I Losby finner vi spor av brefronten i form av en markert morenerygg som stien ”Lille Losbyrunden” krysser ved Geitrudtangen. Isranddeltaer finnes ikke i området, men vanlige deltaer finnes ved Djupdalskoia og i samløpet mellom Veslevannsdalen og Styggevannsdalen. Små bekkedeltaer i høyde med eidet over til Børtervassdraget i Enebakk i sør viser at innlandsisen lå som en barriere i nord ved Geitrudtangen – Sør Tangen og stengte for den naturlige dreneringa nordover. Vannet ble demmet opp til ca. 218 m o.h. av breen og ble på denne tiden drenert sørover til Grinderen.

Materiale som transporteres av isen kaller vi morenemateriale som utgjør en miks av alle typer fraksjoner fra store blokker via stein til sand og leire. Flyttblokker kan i dag ses spredt bl.a. flere steder i Marka. Bunnmorenen avsettes under breen, og kan også danne ulike landskapsformer. Foran og i kanten av breen kan en finne endemorener og sidemorener. Disse har gjerne en utpreget ryggform og varierer i størrelse.

Fordi berggrunnen i Lørenskog ikke så lett forvitrer, finner vi heller ikke store mektigheter av morenemateriale i vårt område. Over marin grense, høyeste havnivå etter at innlandsisen forsvant, finner vi derfor stort sett bart fjell og tynt morenedekke i toppområdene, dvs. på åsene, mens rasmateriale fra bratte skråninger og litt tykkere morenedekke finnes i skråninger og i forsenkninger. Således har det ikke i skogsområdene i Østmarka og i Haneborgåsen i nord vært noe grunnlag for seinere å drive noen særlig form for jordbruk. Kun israndavsetningen på Sør Tangen kan sies å skyldes avsetninger fra breen selv om det også her ligger en del marin leire over. Plasser som Finnland, Nord Tangen, Garterud, Sotue og Skyttenplassene hadde alle noe jord, men denne jorda var marin leire.

Vår sommer og høst var det stor avsmelting på breen. Breelvene, som oftest gikk i og under breen, førte med seg store mengder sedimenter, alt fra store runde steiner til grus, sand og leire. I motsetning til morenematerialet ble breelvmaterialet (glasifluvialt materiale) sortert avhengig av strømhastigheten på breelva og strømmene i fjorden hvor leirpartiklene møtte saltvannet. I Lørenskog har vi bare noen få steder hvor vi kan finne marine deltaer. I Djupdalen i Losby har en også kunnet dyrke den magre jorda fra terrasseavsetningene etter istida. Ellers har grusen i disse deltaene blitt benyttet i en viss grad. Det tidligere grustaket

øverst i Haneborg allé på Fjellhamar var et slikt et, og deltaligende avsetninger finner vi innenfor Nedstemyra ved utløpet av Veslevannsdalen/Styggevannsdalen og et delta på stien/traktorveien fra Bjørndalen mot Igletjern i høyde med marin grense. Denne avsetningen er for øvrig ikke skadet av uttak, og bør vurderes vernet.

Løsavleiringenes utbredelse og dannelse er nært knyttet til innlandsisen og det er en klar sammenheng mellom de kvartærgeologiske forhold og hva de ulike arealer blir brukt til i dag. Breelvtransportert løsmateriale bestemmer hvor vi finner sand-, grus- og grunnvannsressurser. Havavsetninger som er hevet og tørrlagt utgjør de viktigste jordbruksområdene der høyeste havnivå etter istiden, den marine grense, ofte også er øvre grense for oppdyrking og bosetting.

Da innlandsisen under siste istid var som mektigst for ca. 20 000 år siden, må det ha vært en istykkelse over Lørenskog på ca. 3 000 m. Landet ble da trykket ned, og da isen forsvant fra Lørenskog for ca. 9 700 år siden (Aker-trinnet er datert fra 10 000 til 9 800 år siden), sto havet inn over alle områder som i dag ligger mellom ca. 212,5 m o.h. (den marine grense) og Lørenskogs laveste punkt på 144 m o.h. som vi finner i Fjellhamarelva på grensa til Skedsmo ved Fjellhamarveien. Det var i denne fjorden leira ble avsatt, og som seinere ga navnet til kommunen, Leireimskôgr, dvs. grenseskogen med leireheimen.

En mildere periode førte til en nedsmelting og tilbaketrekning av isfronten til Asak-Berger i Skedsmo, nordøst for Lørenskog. Det ble avsatt lite sand og grus i Lørenskog fordi isfronten kun lå her i en kort periode. Lenger nordover på Romerike finnes derimot store mengder grus og sand som ble ”spylt” ut fra innlandsisens breelver. Leirpartikler ble derimot ført ut i fjorden og avsatt på havbunnen. Den gang lå hele den nordlige delen av Lørenskog så langt sør som til Tappenbergvann, under havets overflate. Breslammet spredte seg ut i ishavet foran breen og ble avsatt på bunnen av ”Romeriksfjorden” og ”Losbyfjorden” som ishavsleire. Arktiske snegler og muslinger trivdes i det relativt kalde fjordvannet og kan i dag finnes igjen i sedimentene som skjellbanker, slik en har funnet disse skjellbankene flere steder i kommunen.

Tykkelsen på leirjorda, som stort sett finnes under 180 til 190 m o.h., varierer stort, dvs. fra flere titalls meter til kun et tynt dekke. Imidlertid vasket strømmen og bølger i datidens fjord deler av landskapet nesten reint for leire, og partiklene ble i stedet avsatt i forsengkninger og lavereliggende områder. Således vil en ikke finne leire på deler av Fjellhamarskogen, Fjellhamar, Kinnskogen, Kurland, Rasta, osv. I disse områdene, dvs. innenfor de ca. 70 høydemeterne, vil en godt under den marine grense likevel finne områder med mye bart fjell i dagen.

Det tok altså noen hundre år før havet sto lavere enn det laveste punktet i kommunen. Dette skjedde for 9000 år siden. Men, fra tidspunktet da isen og seinere havet forsvant fra Lørenskog og fram til i dag har bekker og elver erodert i det blottlagte landskapet. Der det gjennom flere istider og tiden før istidene (mange millioner år siden) var avsatt store mengder sedimenter, som for eksempel langs Ellingsrudelva fra Rabben til Skårerødegården og Langvannet og langs Losbyelva fra Møllerenga til Kloppa/Struterud, kunne elvene arrondere terrenget ytterligere og dannet elvesletter med meandrerende elver (elver som slynger seg) som med jævne mellomrom flommer over sine bredder og avsetter sedimenter i kornstørrelse mellom leire og sand (silt), såkalte fluviale avsetninger. Spor etter gamle avsnørte elvebuer, kroksjøer eller stiller, kan vi også se rester av, som for eksempel nordvest for Hamner bru. Noe av det gamle elveløpet til Losbyelva ble bl.a. restaurert i forbindelse med anlegg av golfbanene i Losby. Samme type tiltak tenker en seg i Midtbygda innenfor ”Elveparken” i

Lørenskog grønne sentrum mellom Fjellhamar og Gamleveien. Elvesletta er også næringsrik på grunn av tilførsel av nye sedimenter under flom og utgjør således svært viktige biotoper.

1.2 Fast bosetting:

Fast bosetting krever tilgang på vann, brensel, husly og mat i tillegg til rimelig gode naboer (ikke krigerske). Naturressursene, været og klimasonene har også hatt betydning i forhold til hvor bosettingen kom til å bli etablert. Der dette lå til rette i stor grad, ville en også etter hvert kunne få etablert fast bosetting.

Klimaet i Lørenskog er kontinentalt og preges vanligvis av kalde nedbørfattige vintre og relativt varme sommere. Årlig nedbørsnormalligger mellom 750 til 1 000 mm. Døgnet normaltemperatur for januar måned er på -6°C , mens den for juli er på $+17^{\circ}\text{C}$, men det har ikke alltid vært slik.

Etter hvert som landet steg opp av havet, innvandret urter, busker og trær og slo rot i løsmassene som lå igjen etter breens og breelvenes virksomhet. Livet i fjorden var rikt. Dyrelivet på land utviklet seg raskt og veide- og jegerfolket etablerte seg i de rike fangstområdene knyttet til fjorden, vannene og skogen. Først som et vandrende jegerfolk, seinere ble jorda oppdyrket og fast bosetting etablert. Det oppsto et fangstsamfunn hvor menneskene levde nært med naturen og var avhengige av skogen og vannene. Inngrepene i naturen var beskjedne. Bare boplassene lyste opp som små flekker i landskapet. Fra steinalderen og fram til i dag har mennesket i stadig større grad satt sitt preg på Lørenskog. Veidefolket finnes det ikke spor av hos oss, men våre kulturmyndigheter antyder mulighet for å finne steinalderbosettinger, bl.a. i Losbymarka.

Fra naturens side er de geologiske og klimatiske forhold mer karrig enn hva en finner rundt Oslofjorden i vest og langs Øyeren og på Romerikssletta i øst. Bjørke-, gråor- og barskoger med gran og furu dominerer landskapet. I solvendte lier med godt jordsmonn kan en finne edellauvskog som eik, ask, alm, lind og hassel. Skogsbildet kan likevel synes variert når innslaget av bjørk, osp og rogn blir stort.

De første årene etter at isen forsvant fra Lørenskog steg landet mye raskere enn eventuelle endringer i havnivået kunne matche, men etter hvert avtok også landhevingen. I dag er denne på ca. 4 mm årlig i Lørenskog. Etter hvert som fjordbunnen ble eksponert for vannets krefter, dannet bekker og elver et ravinert leirjordslandskap som fram til 50-tallet karakteriserte det som etter hvert ble jordbrukslandskapet i Lørenskog, og som en i dag kan studere på Søndre Vallerud. Ravinene og kantskogene, med varmekjære lauvtrær mellom åker/eng og gran/furuskog, er klimatisk gunstige lommer i landskapet og inneholder svært ofte en rik vegetasjon med varmekjære lauvtrær og rike biotoper for vilt og fugl. I dag er det få raviner igjen i kommunen. Dette skyldes delvis tettstedsutvikling i nord og bakkeplanering og oppfylling i jordbruksområdene de siste 50 årene. De få ravinene som fortsatt er bevart gir rike biotoper for flora og fauna. Av økologiske hensyn er det derfor viktig å bevare de få områdene som er igjen.

Det var i dette ravinerte landskapet at den første jordbruksbebyggelsen ble etablert, den første dyrkingsjorda på høyere partier hvor jorda var relativt tørr og med mindre innhold av stiv leire, slik en kan finne det på Hammer, Torshov og flere av de eldste gårdene i kommunen. Det var arbeidsredskaper som kunne takle den stive leira som langt seinere gjorde at det meste av leirjorda i Lørenskog også kunne dyrkes opp. For drøye 3 500 år siden ble det meste av

landbruksjorda i Lørenskog ryddet og de eldste funn av menneskelig virksomhet i kommunen stammer fra ca. år 3 000 f.Kr.

Det er de marine leirjordsområdene som ga grunnlag for mer fast bosetting i kommunen. Elveslettene har tradisjonelt vært beiteområder fram til nyere tid, men etter at melketilskuddet forsvant fra Østlandsbonden er også jordbruksområdene her ofte dyrket opp med korn. Ytterkanten av elveslettene er de lavest liggende områdene på elvesletta og er ofte sumpige områder, våtmarksområder, som har vært ulønnsomme å drifte eller vanskelig å drenere.

I Lørenskog representerer Losbydalen et område som er interessant også geologisk, hvor sammenhengen mellom utbredelsen av løsmasser, bosettingsmønsteret og vegetasjonsdekket synliggjøres. Dalen er i tillegg avgrenset med markerte åssider. Lite utbygging har dessuten ført til at området gjennom lang tid har fått ligge relativt uberørt. Sammenhengen mellom større landskapstrekk, løsmasser og mindre småformer, og kulturlandskapet med bosettingsmønster og næringsvirksomhet, er greit å oppfatte og kan dessuten lett brukes i undervisningssammenheng.

Bronsealderrøysene i Haneborgåsen omfatter 11 steinrøysen med runde eller ovale grunnflater som er lagt opp av mennesker. Røysene har hatt et lite gravkammer av steinheller og en håndfull rester av brente menneskebein blandet med kull er funnet i den største røysa viser at dette er branngraver. Røysene er fra bronsealderen (1 500 - 500 f.Kr.) og er lagt høyt og fritt med utsyn nordover mot Nittedal, vestover mot Akerbygdene (Groruddalen), og sørover i Lørenskog. Gravrøysene vitner om at det må ha bodd mennesker noenlunde fast i en rimelig nærhet av dem. Sannsynligvis var det de rikeste blant våre forfedre som ble gravlagt på denne måten, noe som viser at de må ha bodd i et samfunn med sosial lagdeling.

Lørenskog har aldri vært noen rik jordbruksbygd. Til det har naturressursene ikke ligget tilrette for stor ekspansjon i befolkningen. Folketallet har vel variert mellom 200 til 300 mennesker fram mot nyere tid. I vikingtiden var det trolig 20 gårder i bygda.

Hammersberget og områdene rundt har fra gammelt av vært sentrum i bygda. Her ble sannsynligvis den første gården i Lørenskog anlagt, og her ble også de norrøne guder dyrket, derav navnet Torshov. Det var således naturlig at kirken også ble lagt i nær tilknytning til det gamle hovet da den ble oppført i ca. 1180.

Etter at vannsaga kom til bygda på 1500-tallet, var det skogen, vannsagene og transport av plank til byen som fikk stor betydning for utviklingen i kommunen. Nærheten til hovedstaden betydde også at markedet for gårdenes produkter ikke lå langt unna, samt at det også var lett tilgang på gjødsel til jordene fra bygårder og staller i byen. Transportveiene til byen fikk etter hvert stor betydning for den videre framveksten i Lørenskog.

1.3 Transportveienes betydning for bosetting:

Lørenskog var et viktig passområde mellom Oslodalen og Romeriksslettene, og pga. topografien var det nok like greit å ta denne veien enn over Gjelleråsen på vei til og fra Oslofjorden og Akersbygdene.

Haneborg ligger strategisk til og ble nok etablert i folkevandringstiden som Raumarikets yttergrense mot Viken (Oslo) og Vingulmork (den gamle betegnelsen på Oslofjordområdet og Østfold). Det er ikke umulig at bronsealdergravrøysene i Haneborgåsen også har fungert som forsvarsverker, kanskje seinest da Karl XII forsøkte å innta byen i 1716.

Vassdragene har fra menneskene begynte å benytte båter vært en av de viktigste transportårene, også innenlands. Særlig må Langvannet/Fjellhamarelva ha betydd en ikke uvesentlig rolle som transportåre til og fra Oslofjorden via Alna til Nitelva/Øyeren/Glomma. Det hadde nok passert mange båter gjennom Lørenskog også før Håkon Håkonsson i 1226 passerte med 34 båter på vei til Romerike for å ta et oppgjør med ribbungene (baglerpartiets levninger). Ribbungene var i noen år herrer på Romerike, inntil det lyktes kong Håkon å fordrive dem i 1227.

I de lavereliggende området mellom Haneborgåsen/Skjettenkollen i nord og Østmarka i sør ble det naturligvis at først tråkkene og seinere veiene kom til å bli liggende. Opprinnelig var nok veiene dyretråkk som folk tok i bruk på sine reiser. Det var tungt å transportere varer på land, og det sies at selv etter Middelalderen ikke var dyrere å sende ei tønne med båt fra Oslo til Portugal som å sende den samme tønna noen mil nordover i innlandet til Eidsvoll. Biskop Jens Nilssøn skildrer flere av sine visitasreiser og turer fra Oslo til Romerike på slutten av 1500-tallet, og hvor strabasiøse disse kunne være. Oldtidsveien – Den Trondhjemske Kongevei som gikk fra Oslo til Nidaros gjennom Stovner nord for Lørenskog stasjon, har helt siden 500-tallet vært Tjodgata eller folkevandringsveien. Den er også kalt Allfarveien fra Oslofjorden og nordover. Den var en av flere slike hovedveier ut av Oslo, som også har hatt avgreininger gjennom Lørenskog til de østre deler av Romerike. Først var Oldtidsveien en lokal vei som gikk fra Viken over Gjelleråsen til Romeriksbygdene. Etter hvert ble den en hovedvei mellom Oslo og Nidaros. Lørenskog har nok også i flere hundre år utgjort del av Pilegrimsleden mellom Europa og Nidaros.

Som tidligere nevnt skulle oppfinnelsen av vannsaga på 1500-tallet få stor betydning for Lørenskog og distriktet. Transporten av plank foregikk stort sett med slede på frossen mark og islagte vann fra enten Sagdalen/Fjellhamar og Losby til Kristiania. Dette fordi transportørene var avhengig av relativt fast underlag på vei til byen med sine tunge lass.

På 1600-tallet ble den første postruta innenlands mellom Kristiania og København etablert gjennom Lørenskog. Postruta gikk via Smålenene mot sør.

Kongeveien sør i kommunen (Gamleveien) ble anlagt for å kunne forsyne Basmo festning i Aremark på grensa til Høland mot eventuelle angrep fra svenskene.

I 1795 streiket plankekjørerene og ”Plankeadelen” innførte lockout. Det ble aksjonert bl.a. på Akersdelet ved Ellingsrud gård på grensa mellom Lørenskog og Aker. Etter streiken ble den svenske ingeniøren Samuel Bagge engasjert for å planlegge kanalsystem med kjerrat, kanaler og sluser fra Nitelva via Strømmen, Lørenskog, Alna og ned Ekebergåsen. Det ble ikke noe av dette. Flere forslag ble forelagt, men den industrielle revolusjon i Europa førte etter hvert diskusjonen over på bygging av jernbane.

1.4 Nyere tid:

Den første jernbanen i Norge gikk gjennom kommunen og ble allerede i 1852 åpnet fram til Strømmen (se pkt. 2.1).

De første bedriftsetableringene i Lørenskog, som ikke hadde tilknytning til primærnæringene, var etableringen av Excelsior Limfabrik i 1883 og Fjeldhammer Brug i 1895. Dette førte til en ytterligere forsterking av bosettingen langs jernbanen nord i kommunen.

Etter flere års kamp for å danne egen kommune i "annekset" til Skedsmo, Lørenskog, ble kommunen etablert i 1908. Sentrum av bygda lå i sør, men ble etter hvert flyttet til Fjellhamar og Fjellhamar Hovedgård som kommunen kjøpte i 1920. Her kom administrasjonssenteret til å ligge fram til nytt rådhus ble tatt i bruk på Kjenn i 1972.

Sammen med utbygging av veinettet med Strømsveien som sto ferdig i 1912 fra Furuset til Strømmen, og dermed større nærhet til hovedstaden, innledet dette en ny æra for bygda. Det var også her Lørenskog tettsted kom til å utvikle seg, og ligger i dag som en del av Oslo tettsted mot øst og nordøst til Lillestrøm. På 1910- og 20-tallet ble det foretatt store utparselleringer i ulike deler av kommunen.

Først på begynnelsen av 60-tallet ble det frislipp på kjøp av bil. Dette førte igjen til at folk ble mer mobile og kunne etablere seg i større avstand fra arbeidsplassen. Når så veiene også ble bygd ut i vår del av hovedstadsområdet, gjorde dette at etablering i Lørenskog ble attraktivt og at etter hvert både prisene på bolig og eiendom steg. I Lørenskog ble det nye sentralsykehuset innviet i mai 1961. Dette øket presset på kommunen i form av etterspørsel etter nye boliger, samtidig som det også ga Lørenskogs befolkning tilbud om varierte arbeidsplasser i nærheten av egen bolig.

Utbyggingen av de store innfartsveiene fortsatte i de kommende årene. Særlig skulle framføringen av E 6, som sto ferdig gjennom Djupdalen som motorvei fram til Skedsmokorset i 1968, få stor betydning. Likeledes etableringen av Rv 163, Østre Aker veis forlengelse inn i Lørenskog i 1981, og Rv 159 som motorvei fra Karihaugen i Oslo fram til Knatten i 1982. I 1998 sto denne veien ferdig videreført fram til Lillestrøm og Fetveien og framsto dermed som en barriere i kommunen på samme måte som Lørenskauingen i sin tid må ha oppfattet jernbanen da den sto ferdig i 1852 fram til Strømmen.

Nye skinnegående transportløsninger har vært diskutert og foreslått gjennom kommunen i flere tiår, men noen videreføring av T-banene i Oslo til Lørenskog er ennå ikke på plass, ei heller ble det etablert en stasjon i fjell på grensa mellom Oslo og Lørenskog da Romeriksporten ble planlagt og opparbeidet fram til den sto ferdig i tunnel under kommunen i 1998. De siste årene har kommunene i Osloområdet diskutert Oslopakke 3, og kommunestyret har bedt om at det utredes nye baneløsninger til Lørenskog, enten T-bane fra Ellingsrud eller kombibane (trikk som kan benytte jernbanen så vel som gå i gatenettet gjennom kommunen) fra Lørenskog stasjon.

Lørenskog har en sentral beliggenhet mellom Gardermoen og Oslo, og ligger midt i en av de mest attraktive vekstsonene i Norge. For Lørenskog betyr dette at kommunen vil bli enda mer attraktiv for nyetablering som igjen vil føre til et økende arealpress og etterspørsel etter boliger og næringsbygg.

Den ønskede utbyggingen i Lørenskog sentrum fikk forsterket fokus fra midten av 90-tallet, men startskuddet ble forsinket fordi staten innførte den såkalte kjøpesenterstoppen. Våren 2006 kunne imidlertid spaden settes i jorda og den store utbyggingen startet med bl.a. bygging av nye boliger, gater, omlegging av vann- og kloaknett, høyspentraseer lagt i bakken samtidig som at det ble etablert biobrenselanlegg og ledningssystemer for vannbåren varme. Midt oppi det hele blir i disse dager Lørenskog Hus ført opp med en sentral plassering i "bybildet".

Hva har så transportårene og nærheten til Oslo og fjorden hatt å si for utviklingen av det nye Lørenskog? Svaret må vel bli at beliggenheten har betydd svært mye for kommunens attraktivitet i forhold til etablering og utbygging. At kommunen også har satset på å utvikle kun ett tettsted har også hatt betydning for effektiv utnyttelse av infrastruktur uten altfor store nyinvesteringer for kommunen.

1.5 Dagens Lørenskog:

Lørenskog betyr ”grensekogen med leireheimen”. Kommunen ble skilt ut fra Skedsmo i 1908, er 70,5 km² stor og grenser til Enebakk, Oslo, Skedsmo og Rælingen. Ca. 32 500 innbyggere er for det meste samlet på 15 % av arealet nord i bygda, hvor en velutviklet infrastruktur dekker bo- og næringsområdene. I denne delen av kommunen ligger jernbane og motorveier som knytter kommunen til Oslo i vest og Romerike i øst. Til Oslo sentrum tar reisetiden med tog, buss eller bil 15 til 20 minutter.

Jordbruksarealene ligger som en ”buffer” mellom Marka i sør og bebyggelsen i nord og er viktige også i friluftslivssammenheng, spesielt om vinteren.

Viktigste arbeidsplass er Akershus universitetssykehus (se Nordbyhagen) med ca. 4 800 ansatte i 2008. Sammen med Lørenskog kommune med 1 746 ansatte i 2008, utgjør disse ca. en tredjedel av arbeidsplassene i kommunen. I tillegg sysselsetter Coca Cola Drikker AS, som har sitt hovedkontor og distribusjonsanlegg på Robsrud, ca. 600 – 700 ansatte (se Robsrud). Konsernet har til sammen ca. 1 100 medarbeidere. Bertel O. Steen-konsernet har sitt hovedkontor på Visperud. Konsernet er et av Norges største service- og handelsselskap. Konsernet har til sammen ca. 2 400 medarbeidere (se Røykås). Fra 2010 blir også Posten Norge etablert på Robsrud – med ca. 3 000 ansatte når anlegget blir fullt utbygd (se Robsrud). For øvrig er det mange som forbinder Lørenskog med handel. Og da spesielt kjøpesentrene i kommunen (se Lørenskog sentrum og Skårer).

1.6 Framtidas Lørenskog:

For det framtidige Lørenskog vil det være naturlig å utvikle kommunen videre i den nordre delen av bygda og da i den laverliggende delen av kommunen. For kommunen har ikke lenger geomorfologien og det lokale naturgrunnlaget den samme betydning for bosetting som tidligere tider. Kommunen er i en gunstig situasjon i forhold til sin geografiske beliggenhet i det sentrale Østlandsområdet mellom hovedstaden og Oslo Lufthavn Gardermoen samtidig som det er etablert jernbane og store hovedveier gjennom kommunen. Dette vil sikkert også ha betydning for den videre utviklingen av Lørenskog.

Lørenskogs nye identitet kan i dag kanskje beskrives som ”Fra landkommune til urbant (bymessig) tettsted i rurale (landlige) omgivelser.”

1.7 Friluftsliv:

Ca. 85 % av kommunens areal ligger innenfor landbruks-, natur- og friluftslivsområder. Det aller meste av disse arealene utgjøres av Marka hvor Losby og Losbydalen har en sentral plass som utgangspunkt for turer til fots, på sykkel, ski eller med kano. Turmulighetene i kommunens grønne arealer er mange, og Friluftsloven regulerer ferdsel og bruk i skog og mark.

Lørenskogs turområder kan inndeles i fire deler:

1. Marka i nord, Haneborgåsen utgjør et Marka-nærområde med et nett av stier og skiløyper. Svarttjern benyttes til bading. Bronsealderrøysene ligger på rekke og rad med god utsikt mot Oslofjorden i vest og Romerike i øst.

Anbefalt tur er Håkonsløypa, en blåmerket sti i Haneborgåsen/Skjettenkollen.

2. Nærområdet utgjøres av Lørenskog tettsted og består av et nettverk av gang-/sykkelveier, fortau og turstier. Større friområder, spesielt langs hovedvassdragene er regulert og opparbeidet med badeplasser og turstier. Ruiner av møller og vannsager finnes langs vassdraget sørover mot Elvåga.

Anbefalt tur er turveien fra Fjellhamardammen langs elva til Langvannet og Rådhusparken. Ny turvei langs Langvannets vestsida, Lørenskogstien, mot Lørenskog stasjon er under opparbeiding og vil etter planen sannsynligvis stå ferdig i løpet av 2010. Fra Lørenskog stasjon kan en enten velge Gjelleråsmarka i nord eller en kan følge turveien langs Ellingsrudelva mot Mariholtet (servering) i sør.

3. Jordbruksarealene sør for tettstedet utgjør et variert kulturlandskap med bl.a. aktivt husdyrhold. Gårdsveier mot Marka i sør er turveier for gående og syklende. Skiløyper opparbeides over jordene om vinteren. Lysløypa og ny turvei fra Sørlihavna til Losby ligger på vestsida av Losbyelva.

Anbefalt tur går fra Lørenskog kirke sørover langs turveien og lysløypa fra Sørlihavna på vestsida av Losbyelva til Losby og golfbanene. Her deler turveien seg og en har valget mellom begge sider av dalføret videre sørover. Dersom en velger vestsida av Losbydalen kommer en forbi besøksgården, Losby Gods og Vasshjulet før badeplassen ved Mønevann. Retur kan tas samme vei, Kirkerudveien eller gjennom Marka på stier tilbake til utgangspunktet. Sørlihavna er et bra utgangspunkt for både fotturer og skiturer mot Losby.

4. Marka i sør er del av Østmarka. Et rikt nettverk av blå- og rødmerkede stier og løyper samt skogsbilveier knytter Lørenskog til nabokommunene. Kommunen, Skiforeningen og DNT Oslo og Omegn står for merking og preparering av løypenettet.

Østmarka naturreservat ligger i sør. Opplevelsen av urskog virker ”trolsk” på de som tar turen inn hit. Fra Fjellhamar tar sykkelturen ca. 1 time.

Losbyvassdraget er et av Osloområdets beste kanovassdrag med start fra Mønevann. Her finnes tekniske kulturminner som forteller om en passert tid i norsk skogbrukshistorie. Kanoer kan leies på Losby besøksgård.

Anbefalt tur går fra P-plassene i Losby hvor en har mange valgmuligheter. Det kan anbefales mini-, lille- eller store Losbyrunden. De aller sprekeste kan ta turen inn til Østmarka naturreservat sør for Nordre Krokvann. Fra P-plassene ved Triaden og på Ekerud i Bjørndalen kan turen legges sørover via Knuttjern langs turvei og lysløype mot Mariholtet (servering). Skihytta sør for Kurland er også et bra utgangspunkt for turer.

1.8 Fisk:

Av det totale areal i Lørenskog på 70,49 km², utgjør vassdragene 3,42 km². Vassdraget har sine kilder i Østmarka. Deler av vassdraget er drikkevann og har restriksjoner i forhold til

sportsfiske. Vannkvaliteten er god i Marka, men forverres betraktelig etter hvert som vassdragene renner gjennom jordbruksområder og tettstedet nord i kommunen.

I vannene er det relativt rikt fiske. Markavannene kultiveres av Osломarkas Fiskeadministrasjon i samarbeide med Lørenskog Jakt- og Fiskeforening. De vanlige hvitfiskartene finnes. Ørret reproduseres noe, men må i tillegg settes ut. Dessuten må fortsatt flere av vannene kalkes. Utenfor Marka tillates fritt fiske, mens det kreves fiskekort av personer over 18 år innenfor fiskekortområdet til Osломarkas Fiskeadministrasjon. Av hvitfiskartene er abbor og gjedde de mest ettertraktede, mens ørreten fanger de flestes interesse i Østmarka. Ørreten settes for øvrig ut i de fleste vann og elver i kommunen.

Fritidsfiske engasjerer folk fra alle samfunnslag og alderstrinn, og er en av våre aller mest utbredte friluftslivsaktiviteter. Slik også i Lørenskog der kommunen har et godt utgangspunkt for fritidsfiske med flere vann i nærmiljøet og mange skogsvann i Østmarka som ligger lett tilgjengelig med adkomst via skogsbilveier og godt merkede stier.

Det er registrert 11 fiskearter samt ferskvannskreps i de ca. 42 større og mindre putter, tjern og vann innen kommunen. Fiskeartene er; abbor, bekkeniøye, gjedde, hork, karuss, lake, laue, mort, røye, ørekyte og ørret. I flere av vannene i Lørenskog blir eksisterende ørretbestander supplert med ny fisk – gjerne årlig. Det finnes ingen fiskearter i Lørenskog som står oppført i ”Rødlista” for norske ferskvannsfisker.

1.9 Fugl:

Ettersom vannkvaliteten i vassdragene i Lørenskog er bedret de siste årene, har også bestanden av vannfugl økt betraktelig. Her er det også mulig å oppleve fiskeørnen som fanger fisk i Losbyvannene. I tillegg til stokkender er både brunnakke, siland, laksand, kvinand og sothøne vanlig. Det siste året er det også registrert skarv i Langvannet. I samarbeid med Oslo kommune og andre kommuner i Akershus prøver en å begrense bestanden av kanadagås, som er blitt altfor stor. Dette gjøres gjennom punktering av egg på vårparten og jakt om høsten. Det er registrert kun noen få grågås i kommunen, mens kvitkinngåsa kommer i flokker på flere hundre gress på høsttrekket og benytter Langvannet som oppholdsplass i en til to uker før de drar videre sørover. Det jaktes noe på både ender så vel som kanadagås.

I skogsområdet finnes noe storfugl og orrfugl. Det er jakt på disse artene i tillegg til jerpe, rugde og duer.

Av ikke jaktbare arter finnes også noen som er mer sjeldne, slik som bl.a. nattergalen. Ellers er flere arter knyttet til jordbruksområdene – og spesielt til ravineområder som er svært viktige biotoper for fugl.

1.10 Dyreliv:

Selv med Lørenskogs nærhet til byen, vil mange oppleve dyrelivet som relativt rikt i Marka og i Markas randsoner. Her er det mulig å komme nær inn på elgkua med sine tvillingkalver, eller på skitur vinterstid oppdage et ferskt gaupespor og ane gaupas nærhet uten å få øye på rovdiret.

Det er tillatt med jakt på flere av artene, men jaktkort må kjøpes av grunneier eller de som selger kortet på vegne av eier.

1.10.1 Rovvilt:

Innenfor Østmarka er det kun gaupa som har fast tilhold av våre fire store rovdyr. Gaupa er godt tilpasset den norske vinteren. Dyret har meget tykk pels og store poter i forhold til resten av kroppen. Unggaupene kan vandre langt for å finne sitt eget revir.

Gaupa er et dyr som trenger mye plass. Jo færre byttedyr i området, jo større jaktområde trenger dyret. Men det er også en annen grunn: Gaupa er en ensom jeger. Voksne gauper har kun nærkontakt med andre når de skal pare seg.

Gaupa er en av våre flinkeste jegere. Hun smyger seg innpå byttet og avliver det raskt med et strupebitt eller nakkebitt – i motsetning til katten som gjerne leker med middagen. Men så venter ikke maten hjemme på gaupa. Dyret har en variert kjøttmeny, men rådyr er nok det beste gaupa vet, spesielt det saftige kjøttet fra lår og bog. Har hun felt et rådyr, kan hun kose seg med kjøttet i to til fem dager.

For noen år siden ble det også registrert ulv på vandring gjennom kommunen. Det skal også ha vært registrert bjørn som har passert Østmarka. Ingen av disse rovdyrene har imidlertid fast tilhold i våre skogsområder.

1.10.2 Storvilt:

I Lørenskogs del av Østmarka er det jakt på elg og rådyr. Her er det Losby Bruk som rapporterer for grunneierne innenfor Losby forvaltningsområde. For å få tillatelse til elgjakt må en grunneier ha minimum 1 500 daa areal pr. dyr. I 2009 ble det skutt 18 elg i Lørenskog. Østmarka elgregion forestår felles forvaltning av elgstammen i kommunene som omfattes av Østmarka.

Rådyr finnes stort sett i jordbrukslandskapet og i randsonen mot Marka. En familiegruppe med gaupe i Østmarka har ført til lite rådyr i skogsområdene. For å få tillatelse til rådyrjakt må en grunneier ha minimum 300 daa areal pr. dyr. I 2008 ble det felt 19 rådyr i kommunen, mens 15 rådyr ble rapportert som fallvilt.

1.10.3 Småvilt:

Småviltjakt er tillatt innenfor Losbys forvaltningsområde i Østmarka. Her jaktes det på bever, hare, rev og mink. Fra slutten av 1980-tallet ble det innrapportert godt over 100 skutte harer, mens det de siste årene er skutt i underkant av 10 dyr. Det skytes årlig i underkant av 10 rever, mens det kun tas et fåtall mink årlig.

Beveren har spredd seg i Østmarka og i elver og vann nord i kommunen etter at det ble satt ut 4 bevere i Østmarka i 1975. Det er jakt på bever innenfor eiendommen til Losby Bruk. I jaktseongen 2008/2009 ble det skutt 2 bevere.

2. Transportveier

2.1 Jernbanen

Hovedbanen krysser gjennom Lørenskog i den nordlige delen av kommunen. I 1850 undertegnet Den norske stat avtalen med entreprenørfirmaet Ricardo, Peto og Brassey om bygging av landets første jernbane. Avtalen ble godkjent i mars 1851 av engelskmennene og den 8. august 1851 ble første spadetak tatt i Kristiania. Jernbanen sto ferdig fram til Strømmen i 1852, to år før banen ble offisielt åpnet mellom Kristiania og Eidsvoll i 1854. Dermed var en

epoke på ca. 300 år med plankekjøring over i vårt distrikt. I august 1853 ble den første prøveturen med passasjerer kjørt mellom Kristiania og Strømmen.

Losbysporet:

I 1860 – 61 ble det opprettet en godsstasjon på Hovedbanen sør for Haneborg gård, hovedsakelig for å kunne ta med bygdas sagbruksprodukter – og da spesielt omlastningen fra Losbysporet, eller Losbylinja, en 6km lang jernbane fra Fjellhamar til Østmorksaga i Losby. Jernbanen ble drevet med lokomotiver fra Hovedbanen fram til ca. 1885, deretter som hestejernbane fram til 1914 da brukseieren på Losby fikk laget motortralla ”Loppa” som ble drevet framover av en ombygd båtmotor. Fra Losby ble det transportert plank fra Østmorksaga inn til byen for utskiping. Dessuten ble pudritt fra byen transportert med jernbanevogner til jordene i Losby. Jernbanen ble nedlagt i 1940 og jernbaneskinnene ble fjernet av tyskerne i 1944 fordi de bl.a. trengte stål til sin våpenproduksjon. Traseen etter Losbysporet er i dag synlig på begge sider av Kloppaveien mellom Fjellhamar og Fjellhamarskogen, samt fra Sørlihavna og stort sett sammenhengende sørover til Østmorksaga nord for Mønevann, bortsett fra gjennom golfbanen. Nord for Østmorksaga ligger det fortsatt igjen noen jernbaneskinner.

Lørenskog (Robsrud) stasjon:

Først i 1857 sto Robsrud stoppested ferdig, men denne ble i 1902 erstattet av en ny Robsrud stasjon som i 1909 endret navnet til Lørenskog stasjon – i dag også kjent under navnet ”Sesam stasjon” etter serien i NRK’s barne-TV med samme navn sendt i perioden 1991 til 1998, og seinest i reprise i 2004.

Fjellhamar stasjon:

Det skulle ta mange år før det ble anlagt et stoppested på Fjellhamar. Først den 22. juni 1931 ble Fjellhammer stasjon tatt i bruk, og ble betjent for ekspedering av tog, reisende og gods. Fra 1. april 1982 ble stoppestedet kun en holdeplass. Ny Fjellhamar stasjon sto ferdig i 2003.

Hanaborg stasjon:

Den 1. oktober 1956 ble også Hanaborg stasjon opprettet etter press fra velforeningene i området og etter at kommunen hadde bidratt med halvparten av finansieringen av holdeplassen. Den andre halvparten ble finansiert av NSB.

2.2 Riksveier:

Europavei 6:

E 6 er en riksvei som i Lørenskog stort sett følger grensa mellom Oslo, Skedsmo og Lørenskog i nordvest, dels innenfor Skårerødegården og dels i Haneborgåsen i nord fram til Djupdalstoppen. Her går E 6 som 6-felts motorvei. Veien sto ferdig høsten 1968 fra Furuset til Skedsmokorset. Veien hadde en årsdøgntrafikk på 68 550 kjøretøyer i 2008.

Rv 159:

Rv 159 er en riksvei som fire- til seks felts motorvei. Veien strekker seg fra Oslo grense i vest gjennom den nordre del av Lørenskog til grensa mot Skedsmo og Rælingen ved Bårli i nordøst. Rv 159 sto ferdig fra Karihaugen til Knatten i 1982, mens den ble fullført videre østover i 1998. Ved grensa mot Oslo passerte det i 2007 hele 47 473 kjøretøyer i døgnet. Nord for Thurmannskogen passerte det i 2007 hele 45 894 kjøretøyer i døgnet, mens det ved Kloppa passerte ca. 41 700 kjøretøyer i døgnet i 2004. Nord for sykehuset passerte det ca. 31 000 kjøretøyer i døgnet i 2000. I Rælingstunnelen, umiddelbart utenfor kommunegrensa i øst, hadde veien en årsdøgntrafikk i 2008 på 29 224 kjøretøyer.

Blåkolltunnelen – del av Rv 159:

Blåkolltunnelen er en riksvei som tar av fra Rv 159 sør for Blåkollen og går nordover under Blåkollen til veien kommer i dagen og går i bru over Fjellhamarelva og deretter videre til Strømmen. Veien sto ferdig i 2003 og gikk i planleggingsfasen under navnet Omkjøringsveien om Strømmen. Veien hadde en årsdøgntrafikk i 2006 på 10 557 kjøretøyer.

Riksvei 163 – Lørenskogveien:

Rv 163, Lørenskogveien, som er Østre Aker vei sin forlengelse inn i Lørenskog, er en riksvei som sto ferdig i den nordvestre del av kommunen i 1981 som to-felts vei. Seinere er veien utvidet i flere etapper og har i dag 4-felt fra Solheimveien fram til rundkjøringen med Marcus Thranes vei og Høybråtenveien. Veien hadde en årsdøgntrafikk ved bygrensa på 26 617 kjøretøyer i 2007. I Lørenskogveien ved Robsrud passerte det 16 053 kjøretøyer i døgnet i 2006.

Starveien:

Starveien er en riksvei fra Skogskrysset med Rv 163, Lørenskogveien, vestover inn i Oslo på Høybråten. Veien hadde en årsdøgntrafikk i 2007 på 11 163 kjøretøyer.

2.3 Fylkesveier:*Blystadveien:*

Blystadveien er en fylkesvei som går fra krysset med Sandbekkveien ved buddhisttempelet på Kurland og videre opp i Rælingsåsen i Blystadlia. Blystadveien hadde en årsdøgntrafikk på 4 286 kjøretøyer i 2004 ved Sandbekken ungdomsskole rett utenfor kommunegrensa.

Fjellhamarveien:

Fjellhamarveien er en fylkesvei som strekker seg fra krysset med Marcus Thranes vei ved Fjellhamar stasjon via Vittenberg til Skedsmo grense ved Omkjøringsveien. Fjellhamarveien hadde en årsdøgntrafikk på ca. 3 600 kjøretøyer i 2004.

Kloppaveien:

Kloppaveien er en fylkesvei som strekker seg fra krysset med Marcus Thranes vei mot sør til Sykehusveien. Kloppaveien hadde en årsdøgntrafikk på ca. 3 400 kjøretøyer i 2004.

Losbyveien:

Losbyveien er en fylkesvei som strekker seg mot sør fra krysset med Gamleveien på Løken ned til Losby. Veien er en blindvei inn til Losby. Sør for Finstad hadde veien en årsdøgntrafikk i 2004 på 1 900 kjøretøyer.

Marcus Thranes vei:

Marcus Thranes vei er en fylkesvei som går fra krysset med Fjellhamarveien ved Fjellhamar stasjon via Fjellhamarskogen til Rv 163, Lørenskogveien. Veien hadde en årsdøgntrafikk i 2007 på 2 199 kjøretøyer gjennom Fjellhamarskogen, mens årsdøgntrafikken øst for rundkjøringa på Fjellsrud var på 8 200 kjøretøyer i døgnet i 2004.

Nordliveien:

Nordliveien er en fylkesvei som, sammen med Gamleveien og Solheimveien, danner et ringveisystem i Lørenskog. Nordliveien strekker seg fra Thurmannskogkrysset mot sør til Vallerudkrysset. Veien fortsetter fra Løken i krysset med Losbyveien mot øst og nord til

Knattenkrysset. Nordliveien ved Rolvsrud hadde en årsdøgntrafikk i 2006 på 6 769 kjøretøyer, mens den ved Løken hadde en årsdøgntrafikk i 2006 på 5 724 kjøretøyer.

Røykåsveien:

Røykåsveien er en fylkesvei som strekker seg mot sør fra Visperudkrysset til den møter Gamleveien. Veien hadde en årsdøgntrafikk på 6 013 kjøretøyer i 2006.

Sandbekkveien:

Sandbekkveien er en fylkesvei fra krysset med Gamleveien i Skedsmo til den møter Blystadveien ved buddhisttempelet på Kurland. Fra buddhisttempelet videre til Kurland barnehage er veien kommunal. Sandbekkveien hadde i 2004 en årsdøgntrafikk på 13 700 kjøretøyer i krysset med Kurlandsveien.

Skårersletta:

Skårersletta er en fylkesvei som går fra Solheimkrysset mot sør til Skårerkrysset. Før Rv 159 ble ferdigstilt i 1982, var Skårersletta en del av Skårerveien. Skårersletta hadde en årsdøgntrafikk i 2004 på ca. 18 800 nord for krysset med Løkenåsveien, mens den videre sørover hadde en årsdøgntrafikk i 2004 på 10 800.

Strømsveien:

Strømsveien er en fylkesvei som sto ferdig fra Furuset til Strømmen i 1912. Gjennom Lørenskog gikk veien fra Oslo grense via Visperud, Solheimkrysset, Nordlimyra, Lørdagsrud og Vittenberg til Strømmen. Dagens Strømsvei går fra Torshovkrysset mot øst gjennom Vittenberg til Strømmen og Lillestrøm. Veien hadde i 2004 en årsdøgntrafikk på ca. 10 900 kjøretøyer.

Sykehusveien:

Sykehusveien er en fylkesvei i fortsettelsen av Solheimveien fra Knattenkrysset i vest til Gamleveien i øst. Veien følger traseen til den tidligere Strømsveien fra Knattenkrysset til Kloppaveien hvor den så gikk nord for Lørenskog brannstasjon og videre i dagens Strømsvei mot Skedsmo. Veien sto ferdig fra Furuset til Strømmen i 1912. Sykehusveien hadde en årsdøgntrafikk i 2004 på ca. 8 600 kjøretøyer utenfor Ahus.

Vei 4201:

Vei 4201 er en fylkesvei som går sørover fra krysset med Losbyveien nord for Finstad bolig- og servicesenter til krysset med Feiringveien. Veien hadde en årsdøgntrafikk på ca. 3 200 kjøretøyer i 2004.

Fylkes- og kommunale veier:

Gamleveien:

Gamleveien strekker seg fra Oslo grense ved Ellingsrud østover gjennom Lørenskog til Bårliskogen ved grensa mot Skedsmo. Gamleveien er den eldste kjente veien i Lørenskog. Veien fikk betegnelsen kongeveg. På 1600-tallet ble den bygget for raskere transport av varer og soldater m/utstyr til Basmo festning i Aremark på grensa til søndre Høland for å forsterke forsvaret mot Sverige. Før dette igjen som rute på pilegrimsleden mellom Oslo og Nidaros hvor Lørenskog kirke og Olavskilden ble et naturlig stoppested på vei mot Stalsberg eller vadestedet over Nitelva ved Valstad på Nedre Skjetten. Veien østover fra Lørenskog kirke gikk forbi Skihytta via Sandbekken i Rælingen og over Rælingsåsen i Blystadlia før den rant utfor ned mot Nitelva. Gamleveien er kommunal fra Oslo grense til krysset med Røykåsveien, samt fra krysset med Losbyveien ved Løken til krysset med Nordliveien ved Sørli. De

resterende deler av Gamleveien er fylkesvei. Gamleveien hadde en årsdøgntrafikk på 6 971 kjøretøyer ved Rasta skole i 2007. Ved Triaden hadde Gamleveien en årsdøgntrafikk i 2004 på ca. 12 200 kjøretøyer, mens det passerte 3 530 kjøretøyer i døgnet utenfor Lørenskog kirke i 2006. På grensa mot Skedsmo i øst hadde Gamleveien en årsdøgntrafikk i 2004 på 6 700 kjøretøyer.

Haneborgveien:

Haneborgveien går fra krysset med Marcus Thranes vei ved Fjellhamar stasjon gjennom Haneborglia nord for jernbanen til rundkjøringen med Marcus Thranes vei og Skårerveien ved Lørenskog stasjon. Veien er fylkesvei på Fjellhamar fram til krysset med Haneborg Allé, mens de resterende deler av veien er kommunal. Veien ble anlagt som en følge av utparselleringene som skjøt fart på 20-tallet. Ved Hanaborg stasjon hadde veien en årsdøgntrafikk i 2002 på 2 710 kjøretøyer.

Nordahl Griegs vei:

Nordahl Griegs vei strekker seg mot sør fra krysset med Haneborgveien ved Hanaborg stasjon til Elveveien ved Dovre bolig- og servicesenter. Fra Haneborgveien til Marcus Thranes vei er dette en kommunal vei med en årsdøgntrafikk i 2004 på ca. 3 600 kjøretøyer. Veien er fylkesvei fra krysset med Marcus Thranes vei mot sør. Årdsøgntrafikken sør for krysset var på ca. 3 400 kjøretøyer i 2004.

Solheimveien:

Solheimveien strekker seg parallelt med Rv 159 på sørsida av denne fra Oslo grense i vest gjennom sentrumsområdene til Sykehusveien i krysset med Nordliveien ved Knatten. Veien følger traseen til den tidligere Strømsveien. Denne veien sto ferdig fra Furuset til Strømmen i 1912. Solheimveien er en kommunal vei fra rundkjøringen i Visperudkrysset til Thurmannskogkrysset. De resterende deler av Solheimveien er fylkesvei. Solheimveien ved Oslo grense hadde en årsdøgntrafikk på ca. 16 500 kjøretøyer i 2004. Den kommunale del av Solheimveien fra Thurmannskogkrysset mot vest hadde en årsdøgntrafikk i 2007 på 6 540 kjøretøyer. Mellom Thurmannskogkrysset og Solheimkrysset hadde veien en årsdøgntrafikk i 2004 på ca. 22 100 kjøretøyer. Utenfor Metro hadde Solheimveien en årsdøgntrafikk i 2004 på ca. 18 300 kjøretøyer.

2.5 Kommunale veier:

Bjørndalsveien:

Bjørndalsveien er en kommunal vei som strekker seg fra rundkjøringen med Gamleveien ved Rasta skole mot sørvest til Bjørndalen gård. Bjørndalsveien hadde i 2005 en årsdøgntrafikk på 5 710 kjøretøyer.

Løkenåsveien:

Løkenåsveien er en kommunal vei som strekker seg fra Gamleveien i sør til krysset med Skårersletta i nord. Veien hadde en årsdøgntrafikk i 2005 på 3 390 kjøretøyer.

Skårerveien:

Skårerveien strekker seg fra rundkjøringen med Marcus Thranes vei og Haneborgveien ved Lørenskog stasjon mot sør til krysset med Kjennveien og Mailandveien ved Solheim skole. Veien er en kommunal vei med en årsdøgntrafikk på 2 540 kjøretøyer i 2008.

Øvre Grønliveien:

Øvre Grønliveien, en kommunal vei, drenerer trafikken til og fra Grønlia. Veien hadde en årsdøgntrafikk i 1999 på 3 790 kjøretøyer nær Fjellhamar stasjon hvor den møter Haneborgveien.

3. Lørenskog tettsted:

De ulike områdene nedenfor finnes igjen på kartvedlegg datert 23.11.09.

Årstall i teksten angitt som tatt i bruk, er stort sett hentet fra Matrikkelen. Tallet viser ofte et avvik på 1 år – og da 1 år etter innvielse av bygget. Forkortelser benyttet i teksten gjelder; LBBL, som betyr Lørenskog Boligbyggelag – i dag del av Boligbyggelaget Romerike (BORI), mens OBOS står for Oslo Bolig- og Sparelag.

3.1 Skårerødegården:

Navnet kommer fra Skårerødegården, gnr. 106, en nedlagt gård, men hvor gårdsbygningene i 2008 fortsatt ligger inntil Ødegårds vei nordøst for Lørenskog stasjon. Tunet danner et tradisjonelt firkant-tun. Våningshuset er satt opp ca. i 1740 og eies i dag av Selvaagbygg AS. Navnet har nok samme opprinnelse som Skårer, også en gang *Skorodal*, og fikk sannsynligvis tillegget -dal for å skille de to gårdene fra hverandre. Tillegget ødegården viser at gården lå øde i seinmiddelalderen. I dag brukes navnet Skårerødegården, men det har tidligere blitt benyttet navn som Skårrigården, Skårødegård, Skårer Ødegården og Skårer-Ødegården. Gården ble sannsynligvis ryddet i kristen middelalder. I gammelnorsk tid lå den i Aker og ble først fra 1616 regnet med til Lørenskog. Gården Skårerødegården, bnr. 1, eies i dag av Jan Erik Ruud.

Tilgrensende områder:

Skårerødegården grenser til Skedsmo og Oslo kommuner i nord og vest langs E 6. I sør grenser Skårerødegården til Robsrud langs jernbanen. I øst grenser Skårerødegården til Haneborglia, samt til Haneborgåsen i Marka i nord. Hele området ligger i sin helhet innenfor Skårerødegården, gnr. 106.

Beskrivelse:

Landskapet faller inn fra nord ned mot de sentrale deler på begge sider av jernbanen. Grensa mot Skedsmo i vest og nord ligger langs en av de største forkastningssonene i Osloområdet som strekker seg fra Eriksvann i Østmarka langs Elvåga og Ellingsrudelva til Djupdalstoppen i nord. I nord danner skogområdene mot Haneborgåsen en naturlig overgang til Marka, mens de framtidige utbyggingsområdene på Skårerødegården i dag fortsatt ligger som jordbruksområder. De øvrige deler av området domineres av E 6, Rv 163 og jernbanen i ytterkant av området. For øvrig finnes noen spredte boliger i området.

Hovedbanen ligger som en barriere der den ved Lørenskog stasjon skiller Skårerødegården fra Robsrud i sør. Gjennom områdets nordvestre del går E 6, Rv 163 ligger i den vestre delen, mens jernbanen ligger i den søndre delen av området. For øvrig går Haneborgveien gjennom området. Se for øvrig innledende omtale av jernbanen og hovedveiene. Jernbanen og hovedveier har bidratt mye til etterspørselen etter bolig- og næringstomter i denne delen av kommunen.

Bolig:

Området på nordsiden av jernbanen og nord for selve gårdsanlegget består i 2009 av noe småhusbebyggelse. De første utparselleringene til eneboliger fra Skårerødegården startet i 1898 med en del parseller, mens en rekke tomter ble skilt ut fra 1912, da vesentlig på sørsiden av jernbanen som tidligere tilhørte Skårerødegården. Boligeiendommene var stort sett store eiendommer som seinere er fortettet – såkalt eplehageutbygging.

I 1994 ble to frittliggende boligbygg på 3. og 4. etasjer tatt i bruk nord for Lørenskog stasjon. Det er Boligstiftelsen for NSB PO som eier bygningene med i alt 23 leiligheter.

Offentlig/næring:

Innenfor arealene som tidligere lå under Skårerødegården ble næringsbygget i Luhrtoppen 2, nordvest for jernbanen, tatt i bruk i 1991. Dette bygget inneholder i dag bl.a. møbelkjeden Living. Nærmere jernbanen, i Skoglistubben 21 ble Dagblad Trykk tatt i bruk i 1988. De resterende deler av Skårerødegården består stort sett av landbruksområder. I 2008 ble kommunedelplan for området lagt ut til offentlig ettersyn. For tiden arbeides det med høringsinnspillene. Det tas sikte på en politisk behandling av kommunedelplanen 1. halvår 2010.

Eksisterende og framtidige planer:

Selvaagbygg AS har i samarbeid med Lørenskog kommune arbeidet med en kommunedelplan for Skårerødegården med ca. 1200 boliger, ny skole og et lokalsenter i tilknytning til Lørenskog stasjon. Området er på ca. 320 daa eksklusiv Dagbladets eiendom. I henhold til kommuneplanens vedlegg om boligprognose, behandlet av formannskapet, sak nr. 034/06 den 05.04.06, ble det satt av 1 200 boliger i Skårerødegården, og hvor de første boligene skulle stå ferdig i 2015. Bygging av ny skole i tilknytning til Skårerødegården kan muligens framskynde en tidligere byggestart for boligdelen av planen. Selvaagbygg fremmer forslag til kommunedelplan som er utarbeidet i henhold til plan- og utredningsprogram som ble vedtatt av kommunestyret, sak nr. 038/06 den 19.06.06. Utkastet til plan lå ute til offentlig ettersyn med 1. oktober 2008 som frist for innspill, men det er usikkert når planen blir lagt fram for kommunestyret. Lørenskog kommune og Selvaagbygg vektlegger betydningen og potensialet i utviklingen av Lørenskog stasjon som et kollektivknutepunkt for Lørenskog generelt og for arbeidsplasser og boliger i området Skårerødegården og Robsrud spesielt.

Da reguleringsplanen for Østlandsterminalen for Posten Norge ble vedtatt, ble det lagt til grunn at Lørenskog kommune skulle arbeide for en forbedring av kollektivtilbudet i området. Departementet uttalte videre at det burde utarbeides en samlet plan for arealbruk og kollektivbetjening i dette store vekstområdet på grensa mellom Akershus og Oslo. Kommuneplanen viser et utbyggingsmønster som legger til rette for utvikling av et godt kollektivtilbud, herunder en ny baneløsning til Ahus. Det er et stort potensial for utvikling av Lørenskog stasjon som et viktig knutepunkt på akse Oslo – Lillestrøm. Utbyggingen av Ahus, de nye bystrukturene i Lørenskog sentralområde og Posten, krever et nytt og bedre kollektivtilbud enn kommunen har i dag. I den forbindelse er det bl.a. gjennomført en forstudie av en forlengelse av Furusetbanen til Ahus og av to alternativer av kombibane fra Ahus via Lørenskog stasjon til Oslo: ”kombibane lang” og ”kombibane kort”. Som oppfølging av forstudien synes det pr. november 2009 at bygging av kombibane er utelukket. Ny bane til Ahus inngår pr. i dag i Oslopakke 3. Det tas sikte på å utarbeide kommunedelplaner for baneforlengelse inn i Lørenskog. Det siste innspillet i baneløsning for de vestre deler av Lørenskog er nå også en sammenkopling av Furusetbanen og Grorudbanen via Visperud og Lørenskog stasjon til Stovner. Det vurderes dessuten en seinere forlengelse

av T-banen fra Ahus via Rælingen til Lillestrøm. Planarbeidene for Skårerødegården, Skårerødegården skole, Lørenskog stasjon, baneløsning for Lørenskog, kollektivbetjeningen av området, det framtidige hovedveinettet i grenseområdet mot Oslo og planene for utbygging av Oslosiden av grensen, henger tett sammen. For utviklingen av området, er det viktig å få infrastrukturen tidlig på plass. Aktuelle problemstillinger/tema er:

- Videre utvidelse av Lørenskogveien (Rv 163) til 4-felts vei fra jernbanen til Østre Akers vei i Oslo.
- Ny jernbaneundergang for Haneborgveien.
- Fornytt jernbanestasjon med rampe til plattformen fra nytt torg for lokalsenteret øst for Rv 163. Dette må inngå i en plan for utvikling av stasjonsområdet som helhet.
- Komplette kryss mellom E 6 og Lørenskogveien.
- Hvordan skal det framtidige veisystemet som kobler sammen Østre Aker vei (Rv 163), Rv 159 og E 6 se ut?

Lørenskog kommune har fulgt opp Miljøverndepartementets vedtak da de vedtok reguleringsplanen for Østlandsterminalen for Posten Norge, og har startet opp prosessen med å se på arealbruk og kollektivtransport i grenseområdet mot Oslo. Kommunedelplanen for Skårerødegården vil, slik området er definert, i stor grad omhandle dette tema.

Begrunnelse for valg av navn:

Valget av Skårerødegården som navn for dette området har sin opprinnelse i Skårerødegården, gnr. 106. Skårerødegården er et langt navn, og egner seg vel strengt talt dårlig også i forbindelse med et område som på sikt skal utvikles. Ødegården er ikke akkurat framtidsrettet. I tillegg kan navnet lett forveksles med Skårer, som ligger noen kilometer lenger sør i kommunen. Likevel, i mangel av et bedre alternativ, foreslås Skårerødegården som en framtidig betegnelse på området. Velforeningen med samme navn har også hatt det aktuelle området som sitt naturlige nedslagsfelt.

3.2 Haneborglia:

Navnet kommer fra Haneborg gård, gnr. 107, en nedlagt gård som lå nord for Fjellhamar kirke og hvor det nå kun er hovedbygningen som står igjen. Gården lå tidligere noe lenger mot nord – i nærheten av dagens Frithjof Nansens vei og Marka. Hovedbygningen dateres til tidlig 1800-tallet. Opprinnelsen kan være *Hunaborg*, lia der Raumerkongen Huni hadde en av sine forsvarsverker (borger) mot Viken i vest. Gården Haneborg (Fjellhamar), bnr. 1, ble kjøpt av Lørenskog kommune den 24. februar 1920.

Tilgrensende områder:

Haneborglia grenser til Haneborgåsen i nord, Skårerødegården i vest, Fjellhamarskogen og Fjellhamar i sør langs jernbanen og mot Grønli i øst hvor Grønlibekken danner grensa. Kun Haneborg, gnr. 107, ligger innenfor området.

Beskrivelse:

Området i sin helhet faller mot sør og øst fra Haneborgåsen mot jernbanen, Fjellhamarskogen og Fjellhamar. Småhusbebyggelse dominerer det meste av området, bortsett fra området rett nord for Fjellhamar stasjon.

Hovedbanen krysser den sørlige delen av området. Gjennom området går også Haneborgveien. Se for øvrig innledende omtale av jernbanen og hovedveiene. Jernbanen og hovedveier har bidratt mye til etterspørselen etter bolig- og næringsstomter i denne delen av kommunen.

Bolig:

Området består i 2009 stort sett av småhusbebyggelse. De første utparselleringer av boligeiendommer startet i 1906 med en rekke parseller, mens flere hundre eiendommer ble utparsellert fra 1921. Dette var stort sett store eiendommer som seinere er fortettet – såkalt eplehageutbygging. På mange av eiendommene ble det ført opp hytter som seinere ble erstattet med hus. Mange av hyttene var ikke annet enn skur og dårlige uthus. De første feltutbyggingene startet etter siste verdenskrig med Haneborg I borettslag (LBBL), som sto ferdig i 1954 med to firemannsboliger og 8 leiligheter i Haneborgveien 85 og 87. I 1954 – 55 sto så Haneborg II borettslag (LBBL) ferdig med to blokker og 34 leiligheter i Haneborgveien 90 – 98. Et par år seinere, i 1957, sto Haneborg III borettslag (LBBL) ferdig med to blokker og 52 leiligheter i Haneborg Allé 2 – 10 og Iduns vei 1 – 5. Blokka i Haneborgveien 91 ble ferdigstilt i 1957 med i alt 12 leiligheter. Av øvrige feltutbygginger ble rekkehusene på Lur ferdigstilt i 1965. Disse utgjør i alt 24 selveierleiligheter og ligger i Hans Nielsen Hauges vei 2 – 48.

Offentlig/næring:

Fjellhamar Idrettsplass, Haneborgveien 83, ligger nord for jernbanen, og ble gitt som gave til Lørenskog kommune i 1932 av eiendomsbesitter og tannlege Einar Hirsch, som bodde på Haneborg gård. Anlegget inneholder i dag bl.a. klubbhus og kunstgressbane som varmes opp med gass om vinteren. Banen eies av Lørenskog kommune og driftes av Fjellhamar Fotballklubb.

Blokka i Haneborgveien 91 har næringslokaler i første etasje. Disse var allerede tatt i bruk i 1957 da blokka ble bygget. Bygget eies av Coop Lørenskog BA, og er seinere bygget på i forbindelse med utvidelsen av matvarebutikken Mega i 1999. I Haneborgveien 83 ligger Fjellhamar barnehage, som sto ferdig i 1966. Barnehagen er kommunal og har 30 plasser. I Haneborg Allé 3 – 5 ligger Fjellhamar kirke som sto ferdig den 15. oktober 1989. Kirken tilhører Lørenskog menighet. Den er bygget som en arbeidskirke hvor kirkerommet har korsform og 320 sitteplasser. I underetasjen er det festsal med plass til 150 personer. Her finner en også lekerom og lokaler for ulike ungdomsaktiviteter.

Øst i området ligger Margareta barnehage AS med adresse Haneborgveien 28. Dette er en privat barnehage med 41 plasser. I Iduns vei 8 ligger 3 Troll AS barnehage. Også dette en privat barnehage som har 48 plasser.

Eksisterende og framtidige planer:

Se Fjellhamar.

Begrunnelse for valg av navn:

Valget av Haneborglia som navn er at Haneborg er entydig for denne delen av kommunen. Her lå gården med samme navn, selv om denne også strekte seg videre mot sør til Langvannet og Fjellhamarelva sør for jernbanen. Velforeningen med samme navn har også hatt store deler av det aktuelle området som sitt naturlige nedslagsfelt.

3.3 Grønlia:

Grønlia ligger i sin helhet innenfor den tidligere Haneborg gård, gnr. 107. Navnet opptrer første gang omkring 1900 ved et par eiendommer ved navn Grønlien og Grønlien nordre, som var skilt ut fra Haneborg gård. Det opprinnelige navnet var muligens Granlia som er nevnt i

folketellinga fra 1865. Navnet er også skrevet som Grønnlia. Gården Haneborg (Fjellhamar), gnr. 107, bnr. 1, ble kjøpt av Lørenskog kommune den 24. februar 1920.

Tilgrensende områder:

Grønlia grenser til Skedsmo kommune langs Grensebekken i nord og nordøst, Haneborgåsen i nordvest, Haneborglia i vest og Fjellhamar langs jernbanen i sør. Kun Haneborg, gnr. 107, ligger innenfor området.

Beskrivelse:

Området faller i sin helhet mot sør og øst fra Haneborgåsen mot jernbanen, Fjellhamar og Vittenberg. Småhusbebyggelse dominerer det meste av området.

Hovedbanen krysser den sørøstlige delen av området. Gjennom området går også Øvre Grønliveien. Se for øvrig innledende omtale av jernbanen og hovedveiene. Jernbanen og hovedveier har bidratt mye til etterspørselen etter bolig- og næringsstomter i denne delen av kommunen.

Bolig:

Området består i 2009 stort sett av småhusbebyggelse. De første utparselleringer av boligeiendommer startet i 1906 med en rekke parseller, mens flere hundre eiendommer ble utparsellert fra 1921. Dette var stort sett store eiendommer som seinere er fortettet – såkalt eplehageutbygging. På mange av eiendommene ble det ført opp hytter som seinere ble erstattet med hus. Mange av hyttene var ikke annet enn skur og dårlige uthus. Den første feltutbyggingen i området sto ferdig i 1952 med Grønlia borettslag (LBBL) med to firemannsboliger og 8 leiligheter. Disse boligene ligger i Øvre Grønliveien 8 og 10. I 1956 ble ”Williamsenblokka” i Øvre Grønliveien 1 tatt i bruk. Blokka har 8 selveierleiligheter, mens blokka i Øvre Grønliveien 16, som har 21 selveierleiligheter, ble tatt i bruk i 1958. Torsbakken Boligsameie i Tors vei 1 har 12 rekkehusleiligheter, og ble tatt i bruk i 1962. Grønligranda 22 – 41, som består av enkelthus og rekkehus med til sammen 17 selveierleiligheter, ble tatt i bruk i 1985. Gartnerjordet borettslag (LBBL), som består av rekkehus med 15 leiligheter, ligger i Midtveien 11 – 31 og Christian Michelsens vei 68 og 72 – 76. Boligene ble tatt i bruk i 1988.

Offentlig/næring:

”Williamsenblokka” har næringslokaler i første etasje. For øvrig er det ingen større næringsvirksomhet i området. I Fredlyveien 13 ligger Grønlia barnehage som sto ferdig i 1984. Barnehagen, som er kommunal, fikk et nybygg som sto ferdig i 2007. Barnehagen har i dag 80 plasser. På Gartnerløkka i Øvre Grønliveien ved Steinbekkveien ligger ei balløkke spm i vinterhalvåret blir prepart til liten skøytebane.

Begrunnelse for valg av navn:

Valget av Grønlia som navn for det aktuelle området er at denne østlige delen av Haneborglia siden midten av 1800-tallet har vært nevnt som Granlia, eller også Grønnlia. Dagens skrivemåte er Grønlia. Velforeningen med samme navn har også hatt det aktuelle området som sitt naturlige nedslagsfelt.

3.4 Robsrud:

Navnet kommer fra Robsrud gård, gnr. 105, også kalt Rufsrud. Gården er nedlagt og bygningsmassen er revet. Navnet kan ha sin opprinnelse i *Refsrud*, sammensatt av

mannsnavnet Refr (rev) og rydning. Gården ble ryddet i kristen middelalder. Gården Robsrud, bnr. 1, ble kjøpt av Posten Eiendom Robsrud AS den 7. juli 2006.

Tilgrensende områder:

Robsrud grenser til Oslo kommune i vest langs Stovnerbekken og Ellingsrudelva. I sør grenser Robsrud til Visperud og Thurmannskogen langs Rv 159. I sørøst grenser området til Kjenn i det området som i dagligtalen går under navnet Biermannskogen. I øst grenser Robsrud til Fjellhamarskogen langs Ellingsrudelva sør for jernbanen. Kun Robsrud, gnr. 105, ligger innenfor området.

Beskrivelse:

Landskapet faller inn fra sør ned mot de sentrale deler av området langs jernbanen. Grensa mot Oslo i vest ligger langs en av de største forkastningssonene i Osloområdet som strekker seg fra Eriksvann i Østmarka langs Elvåga og Ellingsrudelva til Djupdalstoppen i nord. De øvrige deler av området domineres av veier, jernbanen, Posten og Coca Cola.

Hovedbanen ligger som en barriere der den ved Lørenskog stasjon danner grensa mot Skårerødegården i nord. Gjennom områdets vestre del går Rv 163, mens Rv 159 danner grensa til Visperud og Thurmannskogen i sør. For øvrig går både Skårerveien og Marcus Thranes vei gjennom området. Se for øvrig innledende omtale av jernbanen og hovedveiene. Jernbanen og hovedveier har bidratt mye til etterspørselen etter bolig- og næringstomter i denne delen av kommunen.

Bolig:

Området i Robsrudstubben består i 2009 av noe småhusbebyggelse. Fra 1890 ble en rekke parseller skylddelt fra Robsrud gård, bl.a. noen til Excelsior Limfabrikk.

Offentlig/næring:

I 1883 ble Excelsior Limfabrikk ("Limen") etablert som første bedrift i Lørenskog i det som i dag går under adressen Skårerveien 6. Limen ble nedlagt i 1985 og i dag leier kommunen ut området til arbeidsbrakker.

Innenfor arealene som tidligere lå under Skårerødegården førte Harald Krogsæther AS opp sine lagerlokaler i Marcus Thranes vei 2 – 6 sør for jernbanen i 1974 og med seinere påbygg i 1988. I 2008 ble kommunedelplan for Skårerødegården med tilgrensende områder lagt ut til offentlig ettersyn. For tiden arbeides det med høringsinnspillene. Det tas sikte på en politisk behandling av kommunedelplanen 1. halvår 2010.

Nord for Postens nye anlegg, med adresse Skårerveien, ligger Statoilstasjonen som eies av Statoil Detaljhandel AS. Stasjonen ble tatt i bruk i 1983, men vil muligens bli flyttet nærmere jernbanen. Sør i området, i Robsrudskogen 15, ligger det et mindre næringsbygg, det tidligere Eilag/Eifas som i dag eies av Robsrudskogen Eiendom. Bygget ble tatt i bruk i 1989. Rett øst for denne eiendommen oppføres i disse dager den nye varmesentralen for biobrensel, som med 7,5 km rørledninger skal forsyne boliger, næringsbygg og offentlige bygninger i den nordre delen av kommunen. Biobrenselanlegget eies av BioVarme Akershus, og ble satt i prøvedrift i november 2009. Vest i området, på grensa mot Oslo, ligger næringseiendommen Lørenskogveien 75 Eiendom, som ble tatt i bruk i 1990 og som i dag bl.a. benyttes av Posten Norge.

I 2009 dekker Coca Cola Drikker AS, som ble tatt i bruk i 1999, de sørligste deler av Robsrud. Grunnflata til selve bygningsmassen utgjør mer enn 33 000 m² og er dels bygd i flere etasjer. Omkretsen er på ca. 950 m. Coca Cola Drikker AS, som har sitt hovedkontor og distribusjonsanlegg på Robsrud, har ca. 600 – 700 ansatte. Konsernet har til sammen ca. 1 100 medarbeidere i Norge.

I 2006 ble Robsrud gård solgt til Posten Eiendom Robsrud AS, som i dag etablerer Postens Østlandsterminal på store deler av området der gårdstun med bygninger i sin tid lå. 1. utbyggingstrinn skal stå ferdig i 1. halvår 2010 da anlegget åpnes for full drift. Grunnflata til selve bygningsmassen utgjør mer enn 43 000 m². Med en omkrets på nesten 960 meter ruver bygget godt i terrenget.

Østlandsterminalen er nøkkelen i utviklingen av Postens nye terminalstruktur som skal bidra til effektiv postgang med høy kvalitet i hele landet. Terminalen blir hovedsorteringsanlegg i Postens terminalstruktur og i første omgang arbeidsplass for inntil 3 000 medarbeidere. Over halvparten av all brevpost i Norge (ca. 3 mill sendinger) vil daglig sorteres ved det nye anlegget.

Terminalen er optimalt plassert ut i fra trafikale og miljømessige hensyn. Den har nærhet til hovedmarkedet i Oslo-området, kombinert med kort avstand til Gardermoen. Posten har bekostet utbygging av nærliggende veier, bl.a. Lørenskogveien, som skal gi rask trafikkavvikling som bringer postbilene direkte ut/inn på hovedveisystemet uten kø og forsinkelser.

Posten har lagt stor vekt på at terminalbygget skjermes fra boligbebyggelsen i nærområdet og legges ned i terrenget med store grøntområder som omkranser bygningene.

Eksisterende og framtidige planer:

Kommunestyret vedtok i 2006 reguleringsplan for oppføring av Posten Norges nye Østlandsterminal på Robsrud. Planen gir mulighet for å bygge 77 000 m² bygg og innebar at deler av Lørenskogveien skulle utvides til 4 felt fra Skogskrysset til jernbanen. Utvidelsen ble ferdigstilt i 2008. Første byggetrinn er igangsatt med sikte på å ta bygget i bruk i 1. halvår 2010. Utbyggingsavtale med Posten sikret bygging av gangbru over Rv 159 i Thurmannskogkrysset slik at gangforbindelsen til sentrum bedres. Brua sto ferdig høsten 2009. For tiden arbeides det med turvei langs Langvannets vestsida som et viktig bidrag til kommunens turveinett. Dette arbeidet ble påbegynt i nordenden av Langvannet i 2008. Turveien ble den 15.06.09 navngitt som Lørenskogstien av kultur- og idrettsutvalget, sak nr. 052/09.

Selvaagbygg AS har i samarbeid med Lørenskog kommune arbeidet med en kommunedelplan for Skårerødegården med ca. 1200 boliger, ny skole og et lokalsenter i tilknytning til Lørenskog stasjon. Det vises i denne forbindelse til omtale av eksisterende og framtidige planer for Skårerødegården. Dette gjelder også mulig ny bane- og veiløsninger for området.

Begrunnelse for valg av navn:

Valget av Robsrud som navn for dette området har sin opprinnelse i gården Robsrud, gnr. 105. Det skal også nevnes at det allerede i 1857 ble opprettet en holdeplass der Lørenskog stasjon i dag ligger. Navnet på holdeplassen var Robsrud fram til 1909. Postens nye terminal har også fått navn etter gården Robsrud.

3.5 Kjenn:

Navnet kommer fra Kjenn gård, gnr. 108, også kalt Kinn, som kan ha betydningen bratte kanter ned mot vann, eller også tjern. Beliggenheten ved Langvannet ga gården sitt navn og navnet er også angitt å komme fra *tjørn* eller *tjarn* som betyr tjern. Tun og øvrig gårdsbebyggelse lå umiddelbart sør for Lørenskog rådhus, mellom rådhuset og Kjenn ungdomsskole. Gården Kjenn, bnr. 1, ble kommunens eiendom den 14. juli 1949.

Biermannskogen ligger også innenfor Kjenn. Navnet kommer fra proprietæren Evald Biermann som kjøpte dette skogstykket, bnr. 5, fra Robsrud gård, gnr. 105, sammen med kjøpmann Fredrik Hansen i 1857. Gården Robsrud, bnr. 1, ble kjøpt av Posten Eiendom Robsrud AS den 7. juli 2006.

Tilgrensende områder:

Kjenn grenser mot Fjellhamarskogen langs dypålen i Langvannet i øst, mot Robsrud i vest, Thurmannskogen langs nordsiden av Rv 159 i sørvest, og mot Lørenskog sentrum i sør. Robsrud, gnr. 105, og Kjenn, gnr. 108, ligger innenfor området.

Beskrivelse:

Det meste av Kjenn er bygd på grunnlendt skogsmark og de østligste deler av området heller bratt mot Langvannet. De øvrige deler er svakt undulerende hvor knauser av fjell stikker opp de fleste steder.

Sørvest i området går Rv 159, mens Skårerveien går nord-sør gjennom områdets vestre deler. Se for øvrig innledende omtale av hovedveiene. Jernbanen og hovedveier har bidratt mye til etterspørselen etter bolig- og næringstomter i denne delen av kommunen.

Bolig:

Området består i 2009 stort sett av småhusbebyggelse. Utparselleringene startet i perioden 1897 – 1900 da 29 parseller nær jernbanen i nord ble skilt ut fra Kjenn. På Biermannskogen startet utparselleringene i 1906 da 31 parseller ble skilt ut. Fra 1912 begynte så de store utparselleringene fra de udyrkede jordarealene på gården Kjenn. Dette var stort sett store eiendommer som seinere er fortettet – såkalt eplehageutbygging. På mange av eiendommene ble det ført opp hytter som seinere ble erstattet med hus. Mange av hyttene var ikke annet enn skur og dårlige uthus. I 1968 ble et større område sentralt på Kjenn bygget ut som feltutbygging. 78 selveiende eneboliger ble tatt i bruk i Almeveien, Eikeveien, Siljeveien, Furuveien og Granveien. Disse ble bygget i lettbetong, noe som på den tiden var relativt nytt i byggebransjen, og omtales som lettbetongfeltet på Kjenn.

Offentlig/næring:

Næringsbebyggelsen ligger i et mindre område sørvest på Kjenn med innkjøring fra Haralds vei og Kjennveien. Her ble bygningsmassen tatt i bruk i perioden fra 1962 til 1982.

Begrunnelse for valg av navn:

Valget av Kjenn som navn for dette området har sin opprinnelse i gården Kjenn, gnr. 108. Deler av området har fra gammelt av også gått under navnet Kinnskogen. Velforeningen med samme navn har også hatt det meste av området som sitt naturlige nedslagsfelt. Et annet aktuelt navn kan være Kinn, men dette navnet synes lite aktuelt i dag.

3.6 Lørenskog sentrum:

Navnet er identisk med kommunens navn og første ledd er opprinnelig et gårdsnavn, *Leireimr*, av *leirr*, leirgrunn, og *heim*, betyr grensekogen med leireheimen. Hvor den opprinnelige Lørenskog-gården, eller "Chefsgården" lå, vet vi ikke, men det antas at den lå i nærheten av Hammersberget der gudehovet lå og hvor Lørenskog kirke seinere ble bygget. Området i nærheten av Solheimkrysset, dvs. det tidligere krysset mellom Strømsveien og Skårerveien har fra etter 1912, da Strømsveien sto ferdig, gått under navnet Solheim. Grensene har imidlertid vært uklare.

Rolvstrud ligger også innenfor Lørenskog sentrum. Navnet kommer fra gården Rolvsrud, gnr. 102, som er nedlagt som gårdsbruk. Gården lå sørøst for Rolvsrud idrettsplass mellom bygningsmassen som i dag rommer Nor Cargo og Apo-kjedens bygg langs Skårersletta. Tun og bygningsmasse er i dag fjernet. Navnet har sin opprinnelse av *Rolf* pluss *rydning*, dvs. Rolf sin rydning, og gården ble sannsynligvis ryddet i kristen tid. Gården Rolvsrud, bnr. 1, ble kjøpt av Skårersletta 45 AS den 14. februar 2006.

Kjenn ligger også innenfor Lørenskog sentrum. Se Kjenn.

Tilgrensende områder:

Lørenskog sentrum grenser mot Kjenn i nord, Thurmannskogen i nordvest, Rasta i vest, Skårer i sør, Midtbygda i øst og Fjellhamarskogen langs dypålen i Langvannet i nordøst. Området består av grunn skilt ut fra Skårer, gnr. 101, Rolvsrud, gnr. 102, Haneborg, gnr. 107, Kjenn, gnr. 108 og Nordli, gnr. 109.

Beskrivelse:

Området langs Rv 159, Solheimveien og Skårersletta utgjør de lavest liggende deler av området. Fra Kjenn, Skåreråsen og Rolvsrud faller landskapet ned mot områdene langs disse veiene. Området domineres av veiene og sentrumsbebyggelsen på begge sider av Rv 159 og Solheimveien, samt den nye kollektivterminalen, Lørenskog sentrum, som vil stå ferdig i august 2010, mens de sørvestre deler domineres av småhusbebyggelse i tillegg til Rolvsrud idrettsplass. I nordvest dominerer Langvannet med Rådhusparken. Her ligger også Kjennfuru (Karl XII furua eller også Svenskefuru) ved vannkanten. Fra historien kan vi lese at svenskekongen Karl XII i mars 1716 rykket inn i Norge for å innta Kristiania. Men, Karolinerhæren ble oppholdt noen dager av skansene ved Bjøråsen, Gjelleråsen og Bakåsen ved Ellingsrud. Svenskene måtte trekke seg tilbake gjennom Enebakk og inntok Kristiania via fjordisen på Bunnefjorden. Etter ca. 1 måned returnerte hæren via Aker til Lørenskog, hvor tre gårder ble brent og hvor bøndene ellers ble brannskattet. Den store nordiske krig 1709 til 1720 førte til store økonomiske tap for bøndene i Lørenskog.

Det sies at norske soldater hadde satt leir ved furua for å innta et måltid med kokt ertesuppe da flere svenske soldater dukket opp. Måltidet ble raskt avbrudt, de norske soldatene rømte stedet, men var sultne og helte ertesuppa i sine lommer og dro i skjul. Navnet har furua, som nå er fredet, i ettertid fått etter svenskekongen. Furu ligger ved Langvannet øst for rådhuset, og inngår som et vakkert element i den nye Rådhusparken.

Rv 159 og Solheimveien går nord i området, mens Skårersletta danner en akse sørover fra Solheimveien, i det gamle Solheimkrysset, til Skårer. I vest danner Nordliveien grensa mot Rasta. Se for øvrig innledende omtale av hovedveiene. Hovedveiene har bidratt mye til etterspørselen etter bolig- og næringstomter i denne delen av kommunen.

Bolig:

Lørenskog kommune har aldri hatt et skikkelig sentrum – og det er det som i disse dager etableres i det aktuelle området, hvor en i 2009 i tillegg til noe småhusbebyggelse i sørevst finner boligblokker og næringsbygg, bl.a. Metro Senter. I 1961 kom de første boligblokkene langs Skårerslettas østside. Her ble Skårer I borettslag (LBBL) etablert med 116 leiligheter med adresse Sigurds vei 2 – 20 og Sverres vei 1 – 5. Året etter, i 1962, sto Skårer II borettslag (LBBL) ferdig med 140 leiligheter og med adresse Sigurds vei 15 – 19 og Sverres vei 7 – 9 og 31 – 49. I 1964 – 65 ble Skårer III borettslag (LBBL) ferdigstilt med 104 leiligheter og med adresse Sigurds vei 1 – 13 og Sverres vei 12 – 20. Solheim Senter, Skårersletta 10, med forretninger i 1. etasje og for øvrig 127 leiligheter, sto ferdig i 1968. Solheim Boligsameie i Metro Senter består av 145 selveiende leiligheter. Disse ble tatt i bruk i 1988, samtidig som senteret sto ferdig.

Den del av området som ligger under tidligere Rolvsrud gård, består i 2009 stort sett av småhusbebyggelse i de sentrale deler nord og øst for Rolvsrud idrettsplass. De store utparselleringene startet her allerede i 1913 da det fra nordre Rolvsrud ble solgt en rekke parseller. Lørenskog kommune ervervet seg resten av nordre Rolvsrud i 1931. De store feltutbyggingene startet i 1950. Rolvsrud I borettslag, Tormods vei 3 – 11 og Skårersletta 21, sto ferdig i 1952 med til sammen 20 leiligheter i to- og firemannsboliger. Rolvsrud II borettslag, Tormods vei 2 – 12, Ole Reistads vei 1 og Skårersletta 25 og 27, sto ferdig i 1952 med til sammen 24 leiligheter i to- og firemannsboliger. Rolvsrud III borettslag, Ragnhilds vei 4 og 6, sto ferdig i 1953 med til sammen 8 leiligheter i to- og firemannsboliger. I 1959 sto Likollen Borettslag A/L ferdig med adresser Ragnhilds vei 9 – 13, og med 6 firemannsboliger og til sammen 24 leiligheter. 30 år seinere, i 1988 – 89, ble Tormods vei borettslag (LBBL) ferdigstilt med 6 eneboliger med adresser Tormods vei 1 A-F. Boligsameiet Rolvsrud Skog, med adresser Sigrids vei 2 – 14, sto i 1995 ferdig med 3 boligblokker og til sammen 42 leiligheter. I samme området, med adresser Sigrids vei 16 – 34 og 21 – 33 ble feltutbygging av 17 eneboliger ferdigstilt i 1995. Sør for Solheimveien ble det på begynnelsen av 2000 satt i gang bygging av Rolvsrud Park, som i tillegg til ca. 450 leiligheter består av sykehjem, omsorgsboliger og barnehage når prosjektet blir ferdigstilt. I Rolvsrud Park ble det i Margarethas vei 1 i 2004 tatt i bruk 78 selveierleiligheter for ungdom. Disse har ett brutto boareal på 40 m² og mindre. Med adresser Margarethas vei 15 – 25 ble 4 blokker ferdigstilt i 2003. Disse har til sammen 104 selveierleiligheter. Med adresser Margarethas vei 27 – 35 ble 3 blokker ferdigstilt i 2005 – 06. Disse har til sammen 75 selveierleiligheter. Med adresser Margarethas vei 2 – 6 ble 3 blokker ferdigstilt i 2007. Disse heter Rolvsrud Park borettslag og har til sammen 79 leiligheter. Med adresse Margarethas vei 39 er 1 blokk med 48 leiligheter under arbeid i 2008. Med adresser Margarethas vei 37 og 41 – 43 er 3 blokker igangsatt med til sammen 64 leiligheter. Nummer 37 og 41 ble tatt i bruk i 2008, mens nr. 43 forventes tatt i bruk i 2009.

Nord for Rv 159 består området i 2009 av kun 4 eneboliger i Kjennveien, samt Solheim borettslag (LBBL) vest for Solheim skole i Kjennveien 152 – 156, som består av 3 firemannsboliger med 12 leiligheter. Disse ble tatt i bruk i 1957.

Offentlig/næring:

Solheim Senter, Skårersletta 10, har ulike forretninger i 1. etasje. Bygget, som sto ferdig i 1968, ble oppført av Even Dahl, og eies i dag av Siv Dahl AS og Terje Jan Dahl med en halvpart hver. Skårersletta 18, også kalt Henrysgården, sto ferdig i 1986. Bygget inneholder næringslokaler, samt ligningskontor og folkeregister. I Solheimveien 85 ligger Metro Senter med bl.a. Solheim Boligsameie. Metro ble tatt i bruk i 1988 med til sammen 19 000 m².

Senteret er nå slått sammen med det tidligere Maxi-bygget, utvidet og sto ferdig sommeren 2009. Senteret utgjør 45 000 m² og har ca. 110 butikker med en omsetning i 2008 på 619 millioner kroner. 1. november 2007 sto første byggetrinn av utvidelsen klar. Da åpnet til sammen 83 butikker, hvorav 34 var helt nye på Metro.

Metro Senter sammen med Lørenskog hus vil danne kjernen i det nye Lørenskog sentrum. I dette området og sørover mot Skårer blir det etablert en bystruktur hvor gater og torg vil dominere bygningslandskapet. Metro Senter har adresse Solheimveien 85, og har ca. 2 000 parkeringsplasser tilgjengelig med innkjørsel fra Solheimveien eller Bibliotekgata.

Maxi-bygget, som er et reint næringsbygg med butikk, lager og kontorlokaler, eies i dag av Skårer Stormarked AS. Bygget ble oppført som lager i 1965 hvor bl.a. Michelin Dekk og Husqvarna har holdt til. I 1984 ble det gitt brukstillatelse til Maxi som da åpnet den store dagligvarebutikken i 1. etasje. APO-skolen (Arbeid Produksjon Opplæring), som er kommunal, har sine lokaler i Maxi-bygget. Skolen er et forsterket tilbud for elever i 8. til 10. trinn i grunnskolen. Skolen har 8 elevplasser. Med adresse Solheimveien 91 D-F ligger det såkalte "Galleriet" med næringslokaler som Lørenskog Dyreklinikk, Diploma AS, et spesialistsenter innen øre-nese-halssykdommer, samt offentlige lokaler som Dovre legesenter og øverst i bygningsmassen Lørenskog Ishall og bordtennishall. Ishallen har 1 350 sitteplasser. Bygningskomplekset, som ble tatt i bruk i 1988, eies av Lørenskog Stormarked AS, gnr. 108, bnr. 250, som har den nederste delen, Næringsbygg AS, gnr. 108, bnr. 118, den midterste delen, og Lørenskog kommune, gnr. 101, bnr. 102, som har den øvre delen av bygget. I Solheimveien 112 ligger et næringsbygg som sto ferdig i 1987 og eies av Tom Hagen Eiendom AS. Bygningen inneholder i dag treningssenteret Condis og restauranten Roma, samt kontorlokaler. Øst for Solheimveien 112 ligger McDonald's restauranten og drive-in restauranten med adresse Solheimveien 118. Her serveres det hamburgere, pommefrites og milkshake, m.m. McDonald's ble åpnet i 1993, og var den første drive-in restauranten i Norge. I 1987 ble Shell-stasjonen, med adresse Solheimveien 120, tatt i bruk. Begge disse bygningene ligger på tidligere Haneborg grunn (gnr. 107). Solheim barnehage, med adresse Løkenåsveien 2, ble åpnet i 1969. Barnehagen er kommunal og har 74 plasser. I Lørenskog er det dette området i tillegg til de vestre deler av Skårer som er i ferd med å utvikle en bystruktur hvor gater og torg vil dominere bygningslandskapet.

Ved torget, sentralt i Lørenskog sentrum, reises i disse dager Lørenskog hus rett sør for rådhusparken og Rv 159 og nord for det tidligere Maxi-bygget. Bygget vil stå ferdig den 30. april i 2011 som et kulturbygg med ambisjoner om å bli det viktigste huset for fellesskap i kommunen. Bygget er tegnet av arkitektfirmaet L2 Arkitekter AS og vil bli på 15 000 m² i 8 etasjer. Etasje 1-6 vil være reservert kulturvirksomhet, mens etasje 7-8 vil inneholde offentlige tjenester som administrasjonen til kulturtjenesten, helsetjenesten, pleie- og omsorgstjenesten og kirkevergen. Til sammen sju møterom vil være tilgjengelige for disse enhetene.

Bygget vil inneholde 4 kinosaler som vil ha fra 76 til 182 sitteplasser. Det vil være en storsal med til sammen 424 sitteplasser, samt en fleksisal som vil være bescene med plass til ca. 250 personer. Det blir også en barnesal med rom for ca. 80 barn. Denne skal fungere som en kultursal hvor det vil bli utøvet dans, teater og musikk, samt fortellinger. I tilknytning til musikk- og kulturskolen vil det bli bygget en konsertsal med plass til ca. 250 personer. Aktivitetshuset Volt vil inneholde kafé, frivillighetsentral, musikkverksted, filmverksted og kulturverksted. Konsertlokalet her vil ha plass til ca. 200 personer. Biblioteket vil dekke 3 etasjer og inneholde barneavdeling, avisavdeling, forvandlingsrom og "Lørenskogrom" i

tillegg til avdelinger for fag- og skjønnlitteratur, samt lesesal og arkiv. Bygget vil også ha et galleri på ca. 200 m².

For besøkende som ønsker mat eller drikke vil det være en restaurant med ”generøse” åpningstider og en kafé- og vinbar som vil ha inngang både fra festplassen så vel som fra biblioteket. Festplassen utenfor Lørenskog hus vil bli bygget som et lite amfi med muligheter for konserter og andre mindre arrangementer.

Nord for Solheimveien ligger næringsbebyggelse, bl.a. gamle Ra Gla i Solheimveien 72 som ble tatt i bruk i 1951 og med neste påbygg i 1957, mens Nye Ra Gla, som ligger i Astrids vei 3, ble tatt i bruk i 1980. Begge gårdene eies av Ra Gla Senteret DA. Globusgården i Astrids vei 1 ligger sørvest for Solheimkrysset og ble tatt i bruk i 1979. Rolvsrudhjemmet er et sykehjem med adresse Margarethas vei 11. Sykehjemmet ble tatt i bruk i 2004, utgjør ca. 10 000 m² og har 60 plasser. Rolvsrud omsorgsboliger, med adresse Margarethas vei 7, er tilknyttet sykehjemmet. Her er det i alt 29 kommunalt eide leiligheter. Ved siden av sykehjemmet ligger Rolvsrud barnehage med adresse Margarethas vei 13. Barnehagen ble åpnet i 2005, er kommunal, og har 91 plasser.

Sør i området ligger også Rolvsrud idrettsplass som ble tatt i bruk i 1950 og som i tillegg til stadionanlegg med klubbhus, tribuner og 2 kunstgressbaner også inneholder kastanlegg og løpebaner for friidrett. Kunstgressbanene varmes opp med gass om vinteren og driftes av Lørenskog Idrettsforening. I tilknytning til klubbhuset ligger Klubben barnehage som er kommunal. Barnehagen, med adresse Ole Reistads vei 2, ble innviet i 1989 og har 22 plasser.

Etter siste verdenskrig fram til slutten av 50-tallet ble det utparsellert ca. 140 daa næringsarealer fra Kjenn gård. Mange av disse næringsbyggene er i dag fjernet og erstattet med ny virksomhet eller annen arealbruk. Den eldste næringsseiendommen ligger i Kjennveien 160, og ble tatt i bruk i 1956. For øvrig finner en stort sett offentlig bebyggelse eller arealer innenfor Kjenn. Den eldste er Solheim skole som ble tatt i bruk i 1913, seinere påbygd i 1954, 1962 og 1971 og erstattet med ny skole i 2007. Kun det eldste bygget fra 1913 ble da bevart. Solheim skole har i dag ca. 330 elever. Kjenn ungdomsskole ble tatt i bruk i perioden 1965 – 1968, og har i dag ca. 325 elever. På skolens område ligger bl.a. Kjenn helsestasjon og Kjenn folkebad. Badet kan tilby 25-meters svømmebasseng med 28 grader i vannet, stupebrett, to badstuer, nye garderober, nytt interiør og kiosksalg. Kjenn folkebad er åpent for mosjonister og idrettsutøvere som ønsker å trene og oppøve svømmeferdigheter eller for de som bare ønsker å kose seg i bassenget.

Lørenskog rådhus ble tatt i bruk i 1972, og ligger i nærheten av det tidligere E-verksbygget i sørvestenden av Langvannet. E-verksbygget ble tatt i bruk i 1985 og leies i dag ut til Normeca. Eiendommen er kommunal. I 1988 ble Kjenn barnehage ferdigstilt. Barnehagen, som er kommunal, har 90 plasser og ligger i Mailandveien 6.

I august 2008 ble Mailand videregående skole innviet. Skolen eies av Akershus fylkeskommune og har høsten 2009 ca. 720 elever. Vinteren 2009/2010 blir Kjennhallen, en idrettshall mellom Kjenn ungdomsskole og Mailand videregående skole ferdigstilt. Hallen ble tatt i bruk i januar 2010.

Nordøst i området, mot Langvannet, ligger den nye Rådhusparken som ble offisielt innviet med en friluftskonsert den 23. august 2008 i forbindelse med markeringen av kommunens 100 års jubileum. Rådhusparken inneholder bl.a. et stort amfi med friluftsscene ned mot

Langvannet, brygger, turveier, beplantning, to sandvolleyballbaner, sitteplasser, grillplass og skulpturer. Om vinteren er det akebakke ned mot vannet og skimuligheter når de første centimeterne med snø faller om høsten. Det anlegges turvei fra Rådhusparken mot Lørenskog stasjon langs Langvannets vestsida. Turveien, som har fått navnet Lørenskogstien, forventes å stå ferdig i 2010. Fra parken kan en følge turveier mot øst langs Fjellhamarelva via Fjellhamardammen og Sagelva til Nitelva. Det skal anlegges turveier sør for Langvannet langs Losbyelva, som vil knyttes sammen ved Sørlihavna med turvei og lysløype fra Losby langs Losbyelvas vestsida.

I nordvest, på grensa mot Lørenskog sentrum, med adresse Solheimv 101, ligger Ragn Sells AS. Den norske del av virksomheten startet i 1989 med etableringen av Norsk Renovasjon AS i Oslo. Bedriften er registrert som aksjeselskap under virksomheten "Innsamling og håndtering av annet avfall". Bedriften inngår i Ragn-Sells konsernet og er en totalleverandør av tjenester knyttet til innsamling, transport og gjenvinning av restprodukter og -avfall. Kretsløpsfilosofi og kunnskap om miljøvern er stadig mer framtreddende i bedriften. Fra å kunne være en transportør, har bedriften utviklet oss til å være rådgiver konseptutvikler og produsent av sekundære råvarer.

I 1992 overtok Ragn-Sells samtlige aksjer i Norsk Renovasjon AS og selskapet skiftet navn og omprofilerte til Ragn-Sells AS. I 1994 overtok selskapet aksjene i Reductor Gjenvinning AS og hele virksomheten i Oslo med hovedkontor ble samlet i Lørenskog.

Siden etableringen i 1989 har virksomheten vokst betydelig. Ragn-Sells konsernet har totalt ca 2800 ansatte, hvorav 220 personer er sysselsatt i Norge. Omsetningen i 2008 var på ca. 740 millioner kroner.

Sørvest i området ligger Rolvsrud stadion, Ole Reistads vei 2, og inneholder i tillegg til et klubbhus, to kunstgressbaner for fotball, samt grusbane for løp og et kastanlegg. Lørenskog Idrettsforening og Lørenskog Friidrettslag har sine baser på Rolvsrud stadion som første gang ble tatt i bruk etter offisiell åpning i september 1950.

Med adresse Solheimveien 91 E ligger Lørenskog ishall, eid av Lørenskog kommune og driftet av Lørenskog Ishockeyklubb. Med samme adresse ligger også Lørenskog bordtennishall, mens Lørenskog tennishall ligger på nordsida av Rv 159 med adresse Mailandveien 9. Hallen er privat og eies og driftes av Lørenskog Tennisklubb. Tennisanlegget til Lørenskog Tennisklubb med utebaner og tennishall sto ferdig i 1988.

Eksisterende og framtidige planer:

Reguleringsplan 33-5-03 Lørenskog nye sentrum ble vedtatt av kommunestyret den 18. april 2000. 33-15-03 Bebyggelsesplan for Lørenskog sentrum – Felt B, E1, E2 og F ble vedtatt av planutvalget den 29. juni 2005. Prosjektet er i dag under bygging.

Nytt kommunesenter etableres mellom Metro og MAXI. Åpningen av første del av kjøpesenteret var 1. november 2007. Kollektivterminalen ble tatt i bruk høsten 2008, men mangler foreløpig takkonstruksjonen som vil stå ferdig i løpet av august 2010. Det foreligger reguleringsplan og konsekvensutredning med bl.a. trafikkanalyse og utbyggingsavtale med tilhørende formingsveileder og krav til tiltak på gatenettet etter hvert som utbyggingen skjer. Mellom Metro- og Maxibygget er det pr. i dag oppført forretningssenter og parkeringskjeller. Den nye forretningsetasjen vil til sommeren 2009 være fullt og helt knyttet til Maxibygget i øst så vel som til Metro i vest. Over forretningsetasjen vil det bli ført opp boligbebyggelse i

form av flere blokker. Den første av disse ble påbegynt sommeren 2009 i regi av BORI, og forventes å stå ferdig med 70 leiligheter i løpet av 2. halvår 2010. Foran forretningssenteret vil hjertet i sentrum – Festplassen – ligge. Den vil bli ferdigstilt når Lørenskog hus står ferdig i 2011. Våren 2009 sto også brua over Solheimveien og Rv 159 fra torget mot rådhuset, Mailand videregående skole og Rådhusparken, ferdig. Området mellom Maxi- og Metrobygget kalles ”sentrumskjernen”, og skal være bilfritt. I gatenivå vil en ha butikker, spisesteder, enkelte typer servicevirksomhet, og lignende. Her blir også inngangen til de offentlige kontorene som blir å finne i området – Lørenskog hus; kulturtjenesten med Volt, kino, kultursenter og bibliotek, helsetjenesten med helsestasjoner, pleie- og omsorgstjenesten med hjemmetjenesten, bo- og omsorgstjenesten og mottaks- og utredningskontoret. Dessuten skal Lørenskog musikk- og kulturskole og frivillige organisasjoner inn i huset. Pr. november måned 2009 har store deler av fasaden til Lørenskog hus blitt etablert. Maxibyget er ferdig renoverert og kan bygges på med to boligetasjer. Den eksisterende del av bygget egner seg til bl.a. undervisningslokaler. Over deler av parkeringsarealene bak Maxibyget og dels inn i friområdet på baksiden av bygget, kan det bygges boliger. For øvrig er det planlagt nærings- og boligbygg som skjerm langs Solheimveien foran Metro Senter. Lørenskog sentrum er anslått å romme ca. 650 boligenheter og ca. 2 000 arbeidsplasser. Den samlede bebyggelsen innenfor reguleringsplangrensa er beregnet til 175 000 m².

Reguleringsplan 33-5-04 Solheim senter, som ble utarbeidet av GASA AS og Lund og Slåtto Arkitekter AS, ble vedtatt av kommunestyret den 19. oktober 2005. Planområdet er på 31 400 m² og omfatter området ved Solheim senter og området mellom Metrobygget og Sverres vei. Planområdet består av flere delfelt. I bestemmelsene stilles det krav til utarbeidelse av bebyggelsesplaner for delfeltene. Området er del av det nye kommunesenteret. Planen legger til rette for oppføring av boliger i kombinasjon med forretning/kontor/bevertning, offentlig formål og transformatorstasjon. Bebyggelsen rundt Solheim senter blir anlagt slik at det dannes plasser mellom byggene. Planen legger opp til boligblokker i området mellom Metro og Sverres vei. Trafostasjonen i Sverres vei 10 skal bygges inn og gis en spesiell fasadeutforming. All parkering skal ligge under bakken. I planen er det dessuten lagt inn en bred gågate som går fra Skårersletta forbi sørenden av Solheim senter og sørsiden av Metro. Området er i alt vesentlig grad regulert til boliger. Det er anslått 550 boliger innenfor reguleringsplanområdet. Innenfor området ble bebyggelsesplan 33-14-02 – Solheim Senter felt D8 vedtatt av planutvalget den 21. januar 2007. Felt D8 er på 4,3 daa og har som formål byggeområde for boliger. Planen er illustrert med 42 leiligheter med størrelse fra 50 – 122 m². Pr. november 2009 er utbygging av området ikke påbegynt. Bebyggelsesplan 33-15-04 – Solheim Senter felt D1 ble varslet med oppstart den 10. juni 2006 og den 13. mai 2007. For tiden pågår planarbeidet og bearbeidelse av planforslaget. Felt D1 er på 13,8 daa. Forslaget legger til rette for at det kan oppføres ny bebyggelse rundt langblokka Solheim Senter. Eksisterende trafostasjon i området skal bygges inn og gis en attraktiv fasadeutforming. Strøkgata danner en gangforbindelse fra Skårersletta til områdene ved Lørenskog hus og Festplassen. Planen foreslår tilrettelegging for utbygging av bolig, forretning, kontor, bevertning, offentlig formål og offentlig administrasjon.

Reguleringsplan for Skårersletta ble vedtatt av kommunestyret i februar 2008. Den regulerte veibredden muliggjør at gata opparbeides som en grønn akse i en urban situasjon.

Innenfor tidligere Rolvsrud gård ble reguleringsplan 32-5-02 for Solheim Vest (Rolvsrud Park) vedtatt av kommunestyret den 22. november 2000. Planen legger til rette for utbygging av nærmere 600 boligenheter, hvorav ca. 450 leiligheter er tatt i bruk pr. våren 2009, offentlig formål og forretning/kontor. Planen inneholder sykehjem, barnehage, omsorgs- og

ungdomsboliger. Disse ble ferdigstilt før 2008. Planen omfatter deler av Solheimveien og Nordliveien og regulerer utvidelse av denne delen av Solheimveien fra to til fire felt. Veiutvidelsen er gjennomført. Det er til sammen vedtatt 4 bebyggelsesplaner innenfor Solheim Vest. Siste trinn i utbyggingen av boligblokker ligger i sørøst mot Ragnhild vei og Astrids vei, som del av bebyggelsesplan 32-14-04 for Solheim Vest – Felt B2 – 2. Planen ble vedtatt av planutvalget den 6. september 2005. Området er regulert til boliger. Planen omfatter blokker med leiligheter på mellom to og fem rom.

Reguleringsplan 32-5-04 – Solheim Vest felt F/K er varslet oppstart av arbeid med reguleringsplan den 18. mars 2008. Forslagsstiller er BFS arkitekter. Området omfatter dagens område hvor Nye Ra Gla ligger, samt Globusgården. Planen foreslår byggeområde for bolig, forretning og kontor.

Beskrivelse av reguleringsplan for Skårer Vest, som også omhandler del av Rolvsrud – se Skårer.

Nord for Rv 159 ble reguleringsplan 22-7-07 Lørenskog sentralområde – Kjenn vedtatt av kommunestyret den 1. juni 2005. Planen omfatter området mellom motorveien, rådhuset og Langvannet. Hovedintensjonen med planen var å styrke identiteten til Kjenn som skole- og idrettsområde, og legge til rette for bygging av ny videregående skole, idrettshall og utvidelse av Solheim skole. Planen la også opp til en oppgradering av friområdene mot Langvannet og etablering av rensesepark/rensedam. Ny gangbru over motorveien, tegnet av Arkitektskap AS, skal bidra til å knytte området nord for motorveien til Lørenskog sentrum. Den 25.09.06 ble bebyggelsesplan 22-17-01 Lørenskog sentralområde – Kjenn, felt M vedtatt. Hensikten med planen var bygging av ny videregående skole. Som kjent ble skolen tatt i bruk i august 2008. I tillegg til ny skole legger planen til rette for kirke, institusjon og kontor, idrettsbane og omlegging av Mailandveien. Veien sto ferdig høsten 2008.

Begrunnelse for valg av navn:

Det er flere grunner til å velge Lørenskog sentrum som navn. Hovedgrunnen er at Lørenskog, i folks bevissthet, har manglet et sentrum. Etter at kommunesenteret i 1972, ved innvielsen av rådhuset, ble flyttet til Kjenn, var dette også et signal om at kommunen flyttet sitt sentrum fra Fjellhamar i øst mot Kjenn-/Solheim-/Skårerområdet i vest. De siste tiårene har således nye næringsbygg, boligblokker og blandet sentrumsbebyggelse blitt etablert fra Skårer i sør til rådhuset i nord, spesielt i aksen langs Skårersletta/Solheimveien. Gradvis etableres det en bystruktur mellom Rolvsrud Park i vest og Lørenskog hus i øst. På tvers av Solheimveien og Rv 159 er det i dag krysningspunkter for gående og syklende i Thurmannskogkrysset, Kjennveien, gangbrua mellom kollektivterminalen og Solheim skole, gangbrua mellom Lørenskog torg og Mailand skole og langs Elveveien. Dette knytter bebyggelsen nord for Rv 159 til områdene sør for Solheimveien. Dette innebærer at Kjenn også fysisk innlemmes i Lørenskog sentrum. Bebyggelsen nord for Rv 159 vil også ha sentrumsfunksjoner i tillegg til at Rådhusparken i sørenden av Langvannet jo er planlagt og anlagt som en del av sentrum.

Kultur- og idrettsutvalget har også, seinest i sak nr. 052/09 den 15.06.09 vedrørende nye navn i Lørenskog, bestemt at kollektivterminalen skal hete Lørenskog sentrum. Dette er også med på å underbygge Lørenskog sentrum som navn for dette området.

Det gjeldende området har fram til i dag gått under mange betegnelser slik som Solheim, Metro/Maxi, Skårer, og Kjenn og Rolvsrud for deler av området. Slikt sett kan sikkert mange navn benyttes, men ingen av disse synes å dekke området like godt som Lørenskog sentrum.

3.7 Fjellhamarskogen:

Navnet kommer fra Fjellhamar gård, skilt ut fra Haneborg gård, gnr. 107, og betyr en fjellhammer. Fjellhamar nevnes første gang som husmannsplass under Haneborg i 1686. Tun med stabbur og våningsbygning er i dag fortsatt i bruk der gården også lå nordøst for krysset Fjellhamarveien/Rikard Nordraaks vei. Gården Haneborg (Fjellhamar), bnr. 1, ble kommunens eiendom den 24. februar 1920, etter at den for lengst hadde sluttet å eksistere som en større bondegård.

Den sørøstre del av området, nord for Rv 159, tilhører grunn skilt ut fra Torshov. Navnet kommer fra gården Torshov, gnr. 112, som ligger umiddelbart sør for området. Gårdsnavnet kommer av *Pórshof*, hvilket synes å bety at gården var et senter for tilbedelse av den norrøne guden Tor. Gården må være ryddet seinest i vikingtid. Gården Torshov, bnr. 1, eies i dag av Peter Asbjørn Oppegaard.

Tilgrensende områder:

Fjellhamarskogen grenser mot Haneborglia og Skårerødegården langs jernbanen i nord, Robsrud i nordvest, Kjenn og Lørenskog sentrum i vest og sørvest langs dypålen i Langvannet, Midtbygda og Nordbyhagen i sørøst langs Rv 159 og Fjellhamar i øst. Grensa mot Fjellhamar følger Kloppaveien og parkbeltet nord for Fjellsrud ungdomsskole til jernbanen. Haneborg, gnr. 107, og Torshov, gnr. 112, ligger innenfor området.

Beskrivelse:

Områdets vestre deler faller stort sett bratt mot Langvannet. Vesletjern, eller Lilletjern, sentralt i området, ligger som en innbydende perle omkranset av et lite friområde og boliger. De øvrige deler av området bærer preg av et småkupert landskap med små koller og knauser. Området preges av eneboliger, bortsett fra blokker i nordvest, næringslokaler og Fjellsrud ungdomsskole med Fjellhamarhallen i øst og sørøst.

Hovedbanen danner grensa mot Haneborglia i nord. Gjennom området går også Marcus Thranes vei, Nordahl Griegs vei, Elveveien og Kloppaveien. Se for øvrig innledende omtale av jernbanen og hovedveiene. Jernbanen og hovedveier har bidratt mye til etterspørselen etter bolig- og næringstomter i den nordlige delen av kommunen.

Bolig:

Området består i 2009 stort sett av småhusbebyggelse. De første utparselleringer av boligeiendommer startet i 1906 med en rekke parseller, mens flere hundre eiendommer ble utparsellert fra 1921. Dette var stort sett store eiendommer som seinere er fortettet – såkalt eplehageutbygging. På mange av eiendommene ble det ført opp hytter som seinere ble erstattet med hus. Mange av hyttene var ikke annet enn skur og dårlige uthus. Etter siste verdenskrig, i 1959, ble Fjellet borettslag (LBBL) etablert som blokkbebyggelse med 148 leiligheter. Leilighetene har adresse Fjellsvingen 1 – 21, 2 – 12 og Elveveien 12 – 16. Blokka i Elveveien 10, som var ferdigstilt omtrent samtidig med Fjellet borettslag, rommet tidligere butikk og næringslokaler. I 1999 ble denne ferdigstilt til boligblokk og har 8 leiligheter. Lørenskog kommune oppførte i perioden 1977 – 79 Dovre bolig- og servicesenter med 55 rekkehusleiligheter og 37 leiligheter i blokk. Senteret har adresse til Ole Lians vei. I Elveveien 4 – 6 oppførte Lørenskog kommune i 1989 rekkehus for ungdom med til sammen 16 leiligheter. Maksimal botid i disse leilighetene er 3 år, og er tenkt som et oppstartstilbud til ungdom i etableringsfasen. Boligene eies og administreres fra 1990 av stiftelsen Utleieboliger

i Lørenskog. Elveveien 28 AS ble i 2006 tatt i bruk med 35 leiligheter. Dette er ei boligblokk som står på samme grunn hvor en eldre industribygning brant ned noen år tidligere.

På 60-tallet ble de første feltutbyggingene i de nordvestre deler av området iverksatt hvor blokkene i Marcus Thranes vei 8 – 16 ble oppført i perioden 1964 – 66 med til sammen 104 leiligheter. Av disse utgjør Boligsameiet Marcus Thranes vei 8 (1966) i alt 18 leiligheter, Langevann borettslag A/L (1965) i alt 36 leiligheter i Marcus Thranes vei 10 – 12, Birkelunden Sameie (1964) med 20 leiligheter i Marcus Thranes vei 14, og Boligsameiet Marcus Thranes vei 16 (1963) med i alt 30 leiligheter.

Offentlig/næring:

Det er lite næringsbebyggelse på Fjellhamarskogen. Snekkerverkstedet Jøndal&Hoff med adresse Elveveien 26 har holdt til i nåværende lokaler siden 1996, men allerede i 1966 – 67 flyttet de inn i daværende industribygg som tilsvarer dagens boligblokk i Elveveien 28. Byggkjøp Dyrøy i Kloppaveien 30 overtok bygningsmassen i 1998. Utsalg på samme sted var tidligere ivaretatt av Lørenskog Bruk og seinere Gunnar T. Strøm. I Kloppaveien 10, på andre siden av Kloppaveien, har Lars-Erik Strand en næringsseiendom som ble tatt i bruk i 1988. Nord for næringsbygningene ligger Fjellsrud ungdomsskole med ca. 350 elever. Skolen ble tatt i bruk høsten 1967. Vest for skolen, i Per Sivles vei 41, ligger Fjellsrud barnehage, som er kommunal og har 72 plasser. Barnehagen ble tatt i bruk i 1973, men er bygd ny og sto ferdig i 2003. På samme område ligger også Fjellhamarhallen, Marcus Thranes vei 83, som ble tatt i bruk i 1996 og rommer 3 håndballflater. Sør for hallen, med innkjøring fra Kloppaveien, ligger en minibane med grus. Her islegges banen om vinteren slik at en får en stor skøytebane, 50x30 m, med lys. I Sloraveien 14 e ligger A/L Vangen barnehage mot Langvannet friområde og Vangen badeplass. Barnehagen er privat og har 51 plasser.

Sør for Fjellhamarelva består området i 2009 av kun næringsbebyggelse. Med adresse Kloppaveien 20, ligger MAN Eiendom Norge AS. Bygget er 14 400 m² stort og ble tatt i bruk i 1978. Her foregår salg og reparasjon av bl.a. busser. På naboeiendommen i Kloppaveien 16, ligger et større bilutsalg. Eiendommen, som eies av Kloppaveien 16 AS, består av flere bygg, hvorav det første ble tatt i bruk i 1979.

Nord i Langvannet ved Marcus Thranes vei ligger Langgrunna badeplass hvor det er anlagt sandstrand, toalett, badebrygge og parkeringsplasser. I friområdet i den søndre delen av Langvannet ligger Vangen badeplass med adresse Sloraveien. Her er det anlagt sandstrand, toalett og badebrygge. Badeplassen er skjernet for trafikk der den ligger ved Vangen barnehage. I Vesletjern ved Dovre bolig- og servicesenter er det også anlagt en badeplass med sitteplasser og badebrygge. Atkomst fra Ole Lians vei og parkering på Dovre.

Begrunnelse for valg av navn:

Valget av Fjellhamarskogen som navn for dette området har sin opprinnelse i Fjellhamar gård, som fra 1862 overtok som den dominerende gården nord i kommunen da Wincentz Thurmann Ihlen kjøpte husmannsplassen Fjellhammer under Haneborg gård og etter hvert utviklet stedet med møller, vannsager og høvleri. Velforeningen med samme navn har også hatt det aktuelle området som sitt naturlige nedslagsfelt.

3.8 Fjellhamar:

Navnet kommer fra Fjellhamar gård, skilt ut fra Haneborg gård, gnr. 107, og betyr en fjellhammer. Fjellhamar nevnes første gang som husmannsplass under Haneborg i 1686. Tun med stabbur og våningsbygning er i dag fortsatt i bruk der gården også lå nordøst for krysset

Fjellhamarveien/Rikard Nordraaks vei. Gården Haneborg (Fjellhamar), bnr. 1, ble kommunens eiendom den 24. februar 1920, etter at den for lengst hadde sluttet å eksistere som en større bondegård.

Tilgrensende områder:

Fjellhamar grenser mot Grønli og Haneborglia i nord langs jernbanen, Fjellhamarskogen i vest, Nordbyhagen i sør langs Rv 159 og Vittenberg i øst langs Fjellhamarelva. Grensa mot Fjellhamarskogen i vest følger Kloppaveien og parkbeltet nord for Fjellsrud ungdomsskole til jernbanen. Haneborg, gnr. 107, nord for Fjellhamarelva og Torshov, gnr. 112, sør for Fjellhamarelva ligger innenfor området.

Beskrivelse:

Områdets sentrale deler bærer preg av et småkupert landskap med små koller og knauser. De nordvestre og vestre deler er flattliggende, tidligere jordbruksarealer, mens de søndre og østre deler faller ned mot Fjellhamarelva og Fjellhamardammen. Områdets sentrale deler preges av småhusbebyggelse, mens de nordre delene domineres av næringsvirksomhet, Fjellhamar skole og Fjellhamar gård.

Hovedbanen danner grensa mot Haneborglia og Grønli i nord. Gjennom området går også Marcus Thranes vei, Kloppaveien, Fjellhamarveien og noen meter av Haneborgveien. Se for øvrig innledende omtale av jernbanen og hovedveiene. Jernbanen og hovedveier har bidratt mye til etterspørselen etter bolig- og næringstomter i denne delen av kommunen.

Bolig:

Den sentrale delen av området består i 2009 stort sett av småhusbebyggelse. De første utparselleringer av boligeiendommer startet i 1906 med en rekke parseller, mens flere hundre eiendommer ble utparsellert fra 1921. Dette var stort sett store eiendommer som seinere er fortettet – såkalt eplehageutbygging. På mange av eiendommene ble det ført opp hytter som seinere ble erstattet med hus. Mange av hyttene var ikke annet enn skur og dårlige uthus.

Offentlig/næring:

Sør for Fjellhamar stasjon ligger Fjellhamar skole med adresse Fjellhamarveien 55. Skolen ble tatt i bruk i 1923, den såkalte "Gamleskolen". En rask befolkningsvekst i denne delen av kommunen førte imidlertid til at skolen trengte utvidelser. Disse kom i 1955 – 56, 1960 – 61, 1995 – 96 og i 2000 – 01. Mot Fjellhamarveien har skolen også anlagt en ballbinge. Skolen har i dag ca. 850 elever, og regnes som landets største barneskole. Med adresse Marcus Thranes vei 105 ligger Fjellhamar helsestasjon. Helsestasjon for ungdom har også samme adresse. Bruget barnehage ligger i Marcus Thranes vei 110 og har 20 plasser. Barnehagen er kommunal og ble tatt i bruk i 1993.

Fjellhamar Hovedgård lå tidligere under Haneborg gård og ble nevnt som sagbruks- og husmannsplass fra 1686. På 1860-tallet ble Fjellhamar Hovedgård etablert av grosserer Wincentz Thurmann Ihlen, som utviklet stedet til å bli et industrisentrum med sag- og møllebruk og høvleri. I 1893 ble det skilt ut et eget bruk under navnet A/S Fjeldhammer Brug, i dag Icopal AS. Her kom det fra 1895 til å bli etablert ulik industrivirksomhet fram mot vår tid. I dag har Icopal AS sitt norske hovedkontor i de gamle fabrikklokalene, og bygningsmassen dominerer i 2009 arealene mot Hovedbanen i nord. Den eldste bygningsmassen ligger nord og vest for Fjellhamarveien, mens C-avdelingen på Fjellsrud, med innkjørsel fra Marcus Thranes vei, ble tatt i bruk i 1975. Icopal er en av verdens ledende produsenter av takbelegg og vanntette takdekker, bl.a. asfalt takpapp og tak- og

fasadeprodukter i metall og plast. I Norge leverer Icopal takprodukter (takbelegg, takrenner, elementpiper m.m.) og driver tak- og fasadetekking.

Da Lørenskog kommune overtok Fjellhamar gård i 1920 hadde den forlenget sluttet å eksistere som en større bondegård, og gården ble også utparsellert i flere etapper. Fra 1937 til 1972 ble bygningene brukt som Lørenskogs kommunehus med administrasjonsbygninger. Her holder i dag skolefritidsordningen og den kommunale musikk- og kulturskolen til. Musikk- og kulturskolen ble startet i 1972. Skolen tilbyr undervisning innen musikk og sang i tillegg til opplæring innen billedkunst, sang og dans. Fjellhamar Hovedgård ligger i Fjellhamarveien nr. 50 ved Icopal AS.

Langs Fjellhamarveiens nordside ligger forretninger og boliger. Her ble bygningen med adresse Fjellhamarveien 56 oppført i 1955. Bygningen eies i dag av Stasjonsgaarden AS og har 30 leiligheter hvorav 24 sto ferdig rehabilitert i 1991 og de resterende 6 leilighetene som tilbygg i 2006. Nabobygget, Fjellhamarveien 58, sto ferdig i 2005 med 27 leiligheter. Bygningen eies også av Stasjonsgaarden AS. Begge de to byggene tilhørende Stasjonsgaarden AS har næringslokaler i gateplan.

Eksisterende og framtidige planer:

For ca 15 år siden ble det utarbeidet et utkast til en oversiktsplan for stasjonsområdet på Fjellhamar. Denne ble godkjent av kommunestyret. Planen trekker opp enkelte hovedprinsipper for den videre utviklingen av området. Siden planen ble utarbeidet er ny jernbanestasjon bygget, og Blåkolltunnelen ble tatt i bruk i 2003. Begge disse tiltakene har vært viktige for å redusere biltrafikken på Fjellhamar inn mot Oslo. Økt kollektivtrafikk og redusert biltrafikk er noe en bestreber i alle sentrale deler av kommunen. Planutvalget har 1. gangsbehandlet reguleringsplan Fjellhamar Vest. Planen omfatter området nord for jernbanen, dvs. Megabutikken, daldraget sør for Fjellhamar kirke og arealet vest for Øvre Grønliveien. Reguleringsplan for utbygging av området mellom Stasjonsgården og jernbanen er realisert. Planen omfattet tilbygg til Stasjonsgården og nybygg nærmere jernbanen med handel/service i gateplan og boliger i etasjene over. Icopal har trappet ned sin virksomhet og har i den forbindelse solgt deler av sin eiendom. Arealene øst for Fjellhamarelva er solgt til Lemminkäinen Norge AS, samt selskapene Fjellhamar Park I-IV AS. Fjellhamar Park I-IV AS har planer om å bygge ut sitt område med boliger og noe næringsbebyggelse, og har lagt fram en skisse til reguleringsplan. Muligheter for å kunne gå videre i planleggingen ble gitt av kommunestyret ved vedtak av kommuneplanen den 9. mai 2007, men etter dette vedtaket er det ikke vært noe framdrift i prosjektet hvor Lørenskog kommune har vært involvert. Området har mange verdier som det må tas hensyn til. Disse knytter seg til Fjellhamardammen, Fjellhamarelva og den gamle industribbyggelsen i nabolaget. Det blir viktig å se et boligprosjekt i dette området som en integrert del av så vel eksisterende boligbebyggelse som den tidligere industribbyggelse som det om noen år kan bli aktuelt å omdisponere. Det vil også være viktig å se boligutbyggingen i området i sammenheng med kapasiteten på Fjellhamar skole.

Begrunnelse for valg av navn:

Valget av Fjellhamar som navn for dette området har sin opprinnelse i Fjellhamar gård, som fra 1862 overtok som den dominerende gården nord i kommunen da Wincentz Thurmman Ihlen kjøpte husmannsplassen Fjellhammer under Haneborg gård og etter hvert utviklet stedet med møller, vannsager og høvleri. Velforeningen med samme navn har også hatt det aktuelle området som sitt naturlige nedslagsfelt.

3.9 Vittenberg:

Navnet kommer fra småbruket Vittenberg, som ble skilt ut fra Bårli, gnr. 81, i 1687. Vittenberg kommer av *hvítaberg* og betyr det hvite fjellet og reflekterer sannsynligvis bergknatten i krysset Strømsveien/Vittenbergveien som består av bergarten pegmatitt. Pegmatitten ble avsatt i Lørenskog for ca. 1 000 til 900 millioner år siden, ved avslutningen av den Sveconorvegiske fjellkjededannelse, da granittiske smeltmasser fra dypt trengte seg fram gjennom båndgneisene og størknet. Disse ligger som hvite metertykke granittganger som krysser alle strukturer i gneisene omkring – ofte med flere centimeter store feltspatkrystaller og kalles altså pegmatitter. Lengst øst på Vittenberg ligger Bårlikogen. Navnet kommer fra gården Bårli, gnr. 81, som fortsatt drives som aktivt gårdsbruk og som ligger umiddelbart sør for området. Bårli ble sannsynligvis ryddet i tidlig vikingtid. Våningsbygget er fra ca. 1850. Navnet kommer av *Borgarlið*. Gården Bårli, bnr. 1, eies i dag av Ole Jørgen Baarlid.

Innenfor Vittenberg ligger også Blåkollen. Blåkollen er skilt fra Nordby gård, gnr. 113. Navnet kommer fra kollen mellom Strømsveien og Fjellhamarelva. Kollen het opprinnelig Blåbærkollen, men ble seinere omtalt i kortvarianten – Blåkollen. Gården Nordby, bnr. 1, eies i dag av Akershus Universitetssykehus HF.

Tilgrensende områder:

Vittenberg grenser mot Skedsmo og Rælingen kommuner i nord og øst, Grønli langs jernbanen i nordvest, Fjellhamar i vest langs Fjellhamarelva, Nordbyhagen i sør langs Rv 159 og Nordbygda i sørøst langs Rv 159. Den vestligste delen av området består av grunn skilt ut fra Torshov, gnr. 112, den sentrale delen av grunn skilt ut fra Nordby, gnr. 113, mens de øvrige deler består av grunn skilt ut fra Bårli, gnr. 81, Plåterud, gnr. 82, Hovelsrud, gnr. 84, Østby, gnr. 85, samt Hammer, gnr. 111.

Beskrivelse:

Områdets sentrale deler bærer preg av et småkupert landskap med små koller og knauser hvor Blåkollen dominerer som høyestliggende punkt. De vestre- og nordre deler av området faller ned mot Fjellhamardammen og Fjellhamarelva, mens de østre deler av området har fall mot vest mot Strømmen og Strømmen stadion i Skedsmo kommune. Det er få og små flattliggende områder på Vittenberg. Områdets sentrale deler preges av småhusbebyggelse, den nordvestre delen, den vestre- og sørvestre delen av Fjellhamardammen miljøpark, mens den østre delen domineres av blokkbebyggelsen i Bårlibakken.

Jernbanen ligger nord i området. Der ligger også Fjellhamarveien og Blåkolltunnelen. Sør i området ligger Rv 159, samt Gamleveien og Strømsveien. Se for øvrig innledende omtale av hovedveiene. Jernbanen og hovedveiene har bidratt mye til etterspørselen etter bolig- og næringsstomter i denne delen av kommunen.

Bolig:

Området består i 2009 av småhusbebyggelse i tillegg til noe næringsvirksomhet i nordvest og et par boligblokker. De fleste utparselleringene ble foretatt etter siste verdenskrig, men noen få tomter ble også skilt ut tidligere. Allerede i 1950 sto Blåkollen borettslag (LBBL) ferdig med 12 leiligheter fordelt på tre firemannsboliger med adresser til Bråtaveien 8, 12 og 16. Fra 1954 har Statsbanenes Verkstedarbeiderforening ført opp til sammen 24 leiligheter i to- og firemannsboliger med adresser Bråtaveien 29, Vittenbergveien 9 og 13 og Viggo Hansteens vei 2 – 6 og 1 – 11. I Vittenbergveien 18 ligger en større bygning som sto ferdig i 1952. Bygningen inneholder i dag 13 utleieleiligheter. Lengst i sørøst ligger Bårlibakken I borettslag (LBBL). Borettslaget har 41 leiligheter i to blokker med adresse Vittenbergveien 33 – 41 og

sto ferdig i 1968. Med adresser Viggo Hansteens vei 19 – 27 ble det i 1970 oppført 5 rekkehus med selveierleiligheter. I Rolf Wickstrøms vei 50 ligger en bygning som eies av Icopal AS. Bygningen sto ferdig i 1934, og ble påbygd i 1984. Bygget inneholder i dag 16 hybelleiligheter.

Den del av området som kalles Blåkollen består i 2009 av småhusbebyggelse. Den første utparselleringen skjedde i 1894, og ble fulgt av et par andre utparselleringer tidlig på 1900-tallet. Imidlertid ble de fleste tomtene skilt ut etter siste verdenskrig. Allerede i 1950 sto Blåkollen borettslag (LBBL) ferdig med en firemannsbolig og 4 leiligheter med adresser Ringveien 36 og 38. I 1988 – 89 ble den nye Brogaarden ferdigstilt med 12 leiligheter og næringslokaler i underetasjen. Adressen er Lørdagsrudveien 2.

Den del av området som kalles Bårlikogen består i 2009 av småhusbebyggelse i nord og blokkbebyggelse i sørvest, samt noe offentlig bebyggelse. Utparselleringene er stort sett av nyere dato, dvs. fra 1950. Feltutbyggingen i området startet på midten av 60-tallet med Øvre Bårlibakken borettslag (LBBL), som sto ferdig i 1968 med til sammen 120 leiligheter i blokker og med adresser Vittenbergveien 34 – 56 og Gamleveien 252 – 258.

Offentlig/næring:

Nordvest i området mot Fjellhamarelva, med adresse Fjellhamarveien 44 C, ligger lokalene til Lemminkäinen Norge AS. Bygget, som ble oppført av Fjeldhammer Brug AS, sto ferdig i 1956. Lemminkäinen Norge AS ble stiftet i 2001, i forbindelse med at Lemminkäinen Corporation overtok Icopal as' asfaltvirksomhet i Danmark og Norge. L.C. er en av Finlands største entreprenører, og for tiden Nordens nest største aktør innen asfaltmarkedet. Konsernet omsatte i 2006 for ca 14,7 mrd kroner, og hadde 8 418 ansatte. Den kompetanse Lemminkäinen Norge AS bygger sin virksomhet på, er således utviklet siden 1933. Da startet nemlig AS Fjeldhammer Brug (Icopal as' firmanavn i Norge frem til selskapets 100-årsjubileum i 1995) markedsføring av asfaltprodukter for veiformål. Med adresse Fjellhamarveien 46 ligger et næringsbygg som ble oppført i 1988. Bygget eies av Fjellhamar Park I AS. Næringsbygget i Fjellhamarveien 44 A ble tatt i bruk i 1966. Bygget eies av Fjellhamar Park II AS. De to andre næringsseidommene vest for Fjellhamarveien består av flere lagerhaller og noen trebygninger. Disse eies av henholdsvis Fjellhamar Park III AS og Fjellhamar Park IV AS.

I nordøst, Fjellhamarveien 27 nord for Fjellhamarelva, ligger en næringsseidom som ble tatt i bruk i 1965, da som del av A/S Fjeldhammer Brug. I disse lokalene selges det i dag bl.a. bobiler og campingvogner.

I Blåkollen ligger kommunens tekniske anlegg med bl.a. lager og verksteder med adresse Fjellhamarveien 49 – 53. I disse lokalene holder deler av kommunens tekniske tjenester til, samt bygg- og eiendomstjenesten. Eiendommen i Fjellhamarveien 51 – 53 ble ervervet i 1946, mens eiendommen i Fjellhamarveien 49, det såkalte "Gundersen-huset", ble ervervet i 1960. I krysset med Vittenbergveien/Bråtaveien blir det vinterstid anlagt en liten skøytebane med lys. I Lørdagsrudveien 24 ligger det "gamle" bygget til Lørenskog Sparebank. Bygget ble oppført i 1959 og eies i dag av Nextstage AS, og inneholder bl.a. blomsterbutikk, tannlegelokaler og kontorer. Nord og vest for Blåkollen, inntil Lørdagsrudveien, ligger friområdet Fjellhamardammen miljøpark med bl.a. balløkke, sandvolleyballbane, badeplasser og turvei.

Med adresse Bårlibråten 8 ligger den helt nye Bårlikogen barnehage, som ble innviet høsten 2008. Barnehagen er kommunal og har ca. 90 plasser. Nord for denne, med adresse

Bårlibråten 9, ligger Bårlikogen omsorgsboliger og avlastningssenter med bl.a. 18 leiligheter. Senteret ble tatt i bruk i august 2009.

Eksisterende og framtidige planer:

Se Fjellhamar.

Begrunnelse for valg av navn:

Valget av Vittenberg som navn for hele området har sin opprinnelse i småbruket Vittenberg, beliggende sentralt i området. Jernbanen, Fjellhamardammen og Rv 159 danner en naturlig avgrensning som gjør at de mindre områdene i vest, Blåkollen og Lørdagsrud, samt Bårlibakken og Bårlikogen i øst, kan innlemmes i området. Velforeningen med samme navn har også hatt det store deler av området som sitt naturlige nedslagsfelt.

3.10 Visperud:

Navnet kommer fra husmannsplassen Visperud under Robsrud gård, gnr. 105, og plassnavnet opptrer fra 1735. Våningsbygningen, gnr. 105, bnr. 97, inngår i dag som del av boligfeltet på Visperud, og den eldste delen dateres til 1821. Gården Robsrud, bnr. 1, ble kjøpt av Posten Eiendom Robsrud AS den 7. juli 2006.

Tilgrensende områder:

Visperud grenser mot Robsrud langs Rv 159 i nord, Oslo kommune langs Ellingsrudelva i vest, Røykås langs Gamleveien og Røykås Trafostasjon i sør og Rasta og Thurmannskogen i nordøst. Robsrud, gnr. 105, dekker nesten hele de nordre deler av området bortsett fra en eiendom, JOKER-butikken, som er skilt ut fra Rolvsrud, gnr. 102, mens Røykås, gnr. 104, dekker de søndre deler av området.

Beskrivelse:

Hele området har fall mot Ellingsrudelva i vest. Området har noe småhusbebyggelse i nordøst, men domineres ellers av næringsbebyggelse langs Rv 159, Solheimveien og det som har gått under betegnelsen Røykås industriområde. Området er relativt flatt, bortsett fra høydedraget i nord mot Rv 159 og områdene ved "foten" av Røykås og Lysås i sør. De sørlige delene av området var tidligere jordbruksarealer under gården Røykås.

Nord i området går Rv 159, mens Rv 163, Solheimveien og Røykåsveien alle går gjennom området. I sørvest ligger Gamleveien. Se for øvrig innledende omtale av jernbanen og hovedveiene. Hovedveiene har bidratt mye til etterspørselen etter bolig- og næringsstomter i denne delen av kommunen.

Bolig:

I 2009 finner en småhusbebyggelsen i den sørøstre del av området. Visperuds oppdeling i parseller begynte i 1930.

Offentlig/næring:

Visperud har et variert utvalg av næringsseiendommer. I Solheimveien 15 ligger næringsbygget tilhørende Brødrene Jensen AS. Bygningen ble oppført i 1964. I tilknytning til dette bygget ligger Hydro-TEXACO-stasjonen som ble tatt i bruk i 1984 og med adresse Røykåsveien 1. Bensinstasjonen har også Brødrene Jensen AS som eiere. B A Sandberg AS Stanse- og Metallindustri ble stiftet i 1980, og holder til i lokaler med adresse Solheimveien 4. Bygningen er fra 1967. Ved siden av Sandberg ble det i 2006 oppført en bygning som inneholder møbelforretningen Hødnebo. I Røykåsveien 5 ble bygget til Sørenbye Eiendom

AS oppført i 1985. På nordsiden av Solheimveien ligger Elkjøp Nordic AS, som åpnet sine første lokaler i Solheimveien 6 – 8 i 1999 og med seinere nybygg i 2007. Elkjøp er Nordens største handelsforetak innen forbrukerelektronikk og elektriske husholdningsapparater. I regnskapsåret 2006/2007 omsatte konsernet for 17,2 milliarder kroner i Norden. Bygget i Solheimveien 28 A ble oppført i 1987 og eies av Tom Hagen Eiendom AS. I tillegg til Baby shop-butikken inneholder bygget bl.a. Regnbuen barne- og ungdomsskole med i alt ca. 100 elever og Regnbuen barnehage, som er privat og har 34 plasser. Solheimveien 28 – 30 ble tatt i bruk i 1988. Bygget eies av Tom Hagen Eiendom AS. Her finner en i dag bl.a. butikkene Sportshuset og Jysk.

Den sørlige del av området består i 2009 av ulik næringsvirksomhet hvor Bertel O. Steen-konsernet med adresse Solheimveien 7 dominerer. Bertel O. Steen-konsernet har sitt hovedkontor i Lørenskog og etablerte seg første gang her i 1966. Konsernet er et av Norges største service- og handelsselskap, og importerer bilmerkene Mercedes-Benz, Peugeot, Smart, Daihatsu, Kia, Chrysler, Jeep og Dodge i Norge. Gjennom Asics Scandinavia AS er konsernet også engasjert i sportsbransjen med salg og distribusjon av Asics løpssko og sportsartikler i Norge, Sverige og Danmark. I tillegg forvalter Bertel O. Steen Eiendom AS en betydelig eiendomsmasse knyttet til både bil og andre virksomheter hovedsakelig i Oslo-regionen. Bertel O. Steen Industri AS er engasjert i salg av dieselmotorer til hurtiggående båter samt formidling og salg av sikkerhets- og forsvarsmateriell fra ledende internasjonale leverandører. Konsernet har ca. 2 400 medarbeidere og omsatte i 2007 for 9,9 milliarder kroner. I Solheimveien 3 ligger et stort varelager som eies av Solheimveien 3 AS. Det første byggetrinn ble tatt i bruk i 1966. I Industriveien 7 ligger et bygg som ble tatt i bruk i 1987 og som eies av Tom Hagen Eiendom AS. ICA Eiendom Norge AS er eier av et bygg i Industriveien 7 B. Bygget ble tatt i bruk i 1984. Nabobygget, Industriveien 9, ble tatt i bruk i 1999. Bygget eies av Buby AS. Med adresse Industriveien 13 ligger møbelsnekkerfirmaet Ekstrøm, som etablerte seg her i 1966. I 1978 ble bygget med adresse Gamleveien 2 tatt i bruk. Eier av dette bygget er Gamleveien 2 AS. I Industriveien 12 ligger Betokem AS som tok bygget i bruk i 1964. Moro AS eier byggene som ligger med adresse Industriveien 8 og 10. Industriveien 8 C og D eies av Elde Invest AS og bygget sto ferdig i 1973. Industriveien 6 ANS eier bygget med samme adresse. Bygget sto ferdig i 1987.

Eksisterende og framtidige planer:

Store deler av Visperudområdet er regulert til næringsformål. En del av disse næringsarealene er igjen tillatt brukt til handel for plasskrevende varer. Disse områdene er fastlagt i ”Kommunedelplan for handelsvirksomhet, service og senterstruktur”. Det gjelder bl.a. Elkjøp og områdene for bilhandel. Forretningene på nordsiden av Solheimveien mellom Visperud og Thurmannskogkrysset ligger ikke innenfor disse områdene og er for øvrig ikke av den type handel som er definert som handel med plasskrevende varer. Disse forretningene drives på dispensasjon fra reguleringsplan. Det tas sikte på å utarbeide en ny ”Kommunedelplan for handelsvirksomhet, service og senterstruktur”.

Begrunnelse for valg av navn:

Valget av Visperud som navn for både søndre del av Robsrud sør for Rv 159 samt nordre og vestre del av tidligere Røykås gård, har sin opprinnelse i Visperud gård. Næringsvirksomheten langs Rv 159, Solheimveien og Industriveien i dette området har de seinere årene satt et sterkere preg på området. Det gamle Visperudkrysset (etter gården Visperud), som i dag er blitt en rundkjøring, var et kjent begrep. Deler av næringslivet bruker Karihaugen som ”adresse” i ulike annonser, og har behov for en egen stedsidentitet atskilt fra navnet Karihaugen på Oslosida av grensa. Næringsvirksomheten i de søndre deler av området

har tidligere gått under navnet Røykås industriområde. Det synes mer naturlig å gi hele området betegnelsen Visperud.

3.11 Røykås:

Navnet kommer fra gården Røykås, gnr. 104, som lå der en i dag finner Røykåskroken. Røykås ble ryddet i ca. 1620 som plass under Lysås. Gården er nedlagt som gårdsbruk og bygningsmassen er fjernet. Første ledd i navnet kan komme av *raukr*, som har betydningen liten stakk av kornband. Gården Røykås, bnr. 1, ble kjøpt av Lørenskog kommune den 14. oktober 1963.

Lysås ligger også innenfor området. Navnet kommer fra gården Lysås, gnr. 103, som er nedlagt som gårdsbruk, men finnes igjen med låve og stabbur sør for Gamleveien på gnr. 103, bnr. 24. Navnet kan opprinnelig ha vært *Lýsuáss*, og *Lýsa* kan ha vært det gamle navnet på Ellingsrudelva. Gården Lysås, bnr. 1, ble kjøpt av OBOS den 26. november 1965.

Tilgrensende områder:

Røykås grenser mot Visperud i nord, Oslo kommune langs Ellingsrudelva i nordvest, Lysås (landbruks-, natur- og friluftsområder) i sørvest, Vallerud i sørøst og Rasta i øst. Røykås, gnr. 104, og Lysås, gnr. 103, ligger innenfor området.

Beskrivelse:

Området domineres av åsen Røykås der den strekker seg i nord-sør retning fra Industriveien i nord til Ekerud i sør. De nordlige og vestlige deler av området er relativt flattliggende der de heller svakt mot Industriveien i nord og mot Ellingsrudelva i vest. Området i nordvest var tidligere jordbruksområder under gården Lysås. Området domineres av småhusbebyggelse bortsett fra næringsvirksomheten i nord og nordvest, samt Røykås trafostasjon mellom Gamleveien og Røykåsveien.

Nord i området ligger Gamleveien og Røykåsveien. I sør danner Bjørndalsveien grensa mot Vallerud og Ekerud. Se for øvrig innledende omtale av hovedveiene. Hovedveiene har bidratt mye til etterspørselen etter boligtomter i denne delen av kommunen.

Bolig:

Området består i 2009 stort sett av småhusbebyggelse. De store utparselleringene startet på Røykås på 1920-tallet. Det er få feltutbygginger i området. Med adresse Gamleveien 21 – 27 ble det i 1994 tatt i bruk tre småhus med i alt 20 selveierleiligheter. Innenfor eiendommen Lysås ble det i 1996 tatt i bruk 18 selveiende rekkehus med adresse Lysåskroken.

Offentlig/næring:

Sør for Gamleveien, mot Ellingsrudelva med adresse Gamleveien 1, ligger bl.a. næringsbygget til Ola Rustad AS som ble tatt i bruk i 1964. Med adresse Gamleveien 3 B ligger et bygg som eies av Gamleveien 3 B AS. Bygget ble tatt i bruk i 1985. Med adresse Gamleveien 3 C ligger et annet næringsbygg som eies av Arnulf Jørgen og Jon Christian Robsrud.

Nord for Gamleveien ligger den store Røykås trafostasjon. Denne eies av Statnett. Med adresse Østlifaret 9 bygde Østlandske Ing./Entreprenørselskap i 1986 en næringsseiendom som er seksjonert og eies av Øveraasen Bil AS, Olstad Eiendom AS og Bård Bømark.

Begrunnelse for valg av navn:

Valget av Røykås som navn er at navnet benyttes i dagligtalen, også for den lille delen som er skilt ut fra Lysås gård. Røykås som områdenavn er entydig for denne delen av kommunen. Navnet har også sin opprinnelse i Røykås gård Velforeningen med samme navn har også hatt store deler av området som sitt naturlige nedslagsfelt.

3.12 Thurmannskogen:

Thurmannskogen, er skilt ut fra Rolvsrud gård, gnr. 102. Navnet kommer sannsynligvis fra advokat Thurmann Kristensen som sto for utparsellering og salg av eiendommene. Gården Rolvsrud, bnr. 1, ble kjøpt av Skårersletta 45 AS den 14. februar 2006.

Tilgrensende områder:

Thurmannskogen grenser mot Robsrud langs Rv 159 i nord, mot Visperud i nordvest, Rasta i sør og vest, Lørenskog sentrum i sørøst og Kjenn i øst langs Rv 159. Området består stort sett av grunn skilt ut fra Rolvsrud, gnr. 102, mens rekken av næringseiendommer mellom Solheimveien og Rv 159 for det meste er skilt ut fra Robsrud, gnr. 105, bortsett fra de østligste næringseiendommene. En har valgt å innlemme dette området i Thurmannskogen, selv om Thurmannskogen fra gammelt av lå sør for Strømsveien – dagens Solheimveien.

Beskrivelse:

Områdets bærer preg av et småkupert landskap med små koller og knauser. Bortsett av bremmen med næringsbebyggelse mellom Rv 159 og Solheimveien, domineres den resterende delen av småhusbebyggelse.

Nord i området går Rv 159 og Solheimveien. Se for øvrig innledende omtale av hovedveiene. Hovedveiene har bidratt mye til etterspørselen etter bolig- og næringstomter i denne delen av kommunen.

Bolig:

Det aktuelle området består i 2009 stort sett av småhusbebyggelse hvor de første utparselleringene startet i 1913. Det har ikke vært noen feltutbygginger innen området.

Offentlig/næring:

Nord for Solheimveien ligger en rekke med næringseiendommer med adresser Solheimveien 32 – 56. Disse ble oppført i perioden 1975 – 1989 og inneholder alt fra kontorlokaler og lager til bilverksteder og salg av biler.

Begrunnelse for valg av navn:

Valget av Thurmannskogen som navn er at dette navnet benyttes i dagligtalen for hele området. Navnet har sin opprinnelse fra advokat Thurmann Kristensen som sto for utparsellering og salg av eiendommene i området. Velforeningen med samme navn har også hatt området som sitt naturlige nedslagsfelt.

3.13 Rasta:

Navnet kommer fra gården Rasta som i 1840 ble skilt ut fra Løken, gnr. 100. Rasta er ikke lenger i drift som aktivt gårdsbruk, men tun og bygningsmasse er opprettholdt og ligger nordvest for Perstunet ved Gamleveien. Navnet kommer sannsynligvis fra det gammelnorske navnet for "hvilested" – også et sted hvor man kunne få mat (raste). Rasta ble i middelalderen brukt som lengdemål og reise-etappe. Langs Gamleveien fantes det mange spise- og skjenkesteder for de som i gamle dager hadde sin ferdsel med hest mellom Romerike og Oslo

enten i forbindelse med plankekjøringen som varte i ca. 300 år eller som del av allmenn ferdsel. Gården Løken, bnr. 1, eies i dag av Tor Aamodt.

Tilgrensende områder:

Rasta grenser mot Thurmannskogen og Visperud i nord, Røykås i vest, Vallerud i sør, Skårer i sørøst og Lørenskog sentrum i nordøst. Området består stort sett av grunn skilt ut fra Løken, gnr. 100, men eneboligene i Rastasvingen og friområdet mot Røykås er skilt ut fra Vallerud gård, gnr. 99. Hele Futurum-eiendommen og boligområdene sørøst for denne ned til Åsheim skog er skilt ut fra Rolvsrud, gnr. 102. Siden Nordliveien danner en naturlig grense mot Lørenskog sentrum og Skårer i øst, velger en å innlemme dette siste området til Rasta.

Beskrivelse:

Området er småkupert med koller og knauser avbrudt av flattliggende områder, tidligere jordbruksområder ved Rasta gård. Høyeste parti ligger i sør ved Åsheim skog, og herfra synker terrenget gradvis mot nord. I øst faller terrenget mot Nordliveien, mens terrenget i vest faller mot Røykåsbekken. Området domineres av småhusbebyggelse, vesentlig som feltutbygging, mens blokkbebyggelsen ligger i tilknytning til Rasta senter og i Åsheim skog. I nordøst dominerer Futurum-eiendommen med noe næringsbygg sentralt i eiendommen. I sørvest ligger Rasta skole.

Røykåsveien ligger nordvest i området, mens Gamleveien går til Vallerudkrysset i sørøst. Her møter den også Nordliveien som danner grensa mot Lørenskog sentrum og Skårer i øst. Se for øvrig innledende omtale av hovedveiene. Hovedveier har bidratt mye til etterspørselen etter bolig- og næringsstomter i denne delen av kommunen.

Bolig:

Området består i 2009 stort sett av småhusbebyggelse, hus i kjede og rekkehus, samt noen blokker i Åsheim skog. Bortsett fra bebyggelsen helt i nord, hvor tomtene dels ble utparsellert før siste verdenskrig, har de nyere utparselleringene til boligtomter blitt foretatt etter 1980. I perioden 1981 – 82 ble 14 selveiende eneboliger med adresse Perstunet ferdigstilt. Samme år sto 15 selveiende eneboliger med adresse Nissetunet og Nissefaret også ferdig, samt 12 selveiende eneboliger med adresse Alvetunet. Året etter, i 1983, sto Skogen I borettslag (LBBL) ferdig med 54 eneboliger og 7 tomannsboliger. Adressen til disse husene er Huldretunet, Pålstunet, Trolltunet, Tussetunet og Espentunet. Borettslaget ble i 2007 seksjonert og danner i dag en velforening. Samme år sto også Skogen II borettslag (LBBL) ferdig med 25 frittliggende boliger. Adressen til disse husene er Jørgen Moes vei 6 – 42. Året etter, i 1984, sto Skogen III borettslag (LBBL) ferdig med 100 leiligheter i rekkehus. Adressen til disse er Asbjørnsens vei. I Åsheim Skog, med adresser Åsheimveien 2 – 12, sto 6 selveiende eneboliger ferdig i 1983. Det såkalte EB-feltet, med adresser Rolvsrudveien og Rolvsrudstubben, ble stort sett bygd ut i perioden 1988 – 89 med 31 selveiende eneboliger. Noen av boligene består av 2 boenheter. I Asbjørnsen vei 1 – 3 ble det i 1992 ført opp to småhus med i alt 8 selveiende leiligheter. Året etter, på nabotomta, sto ett småhus ferdig med til sammen 8 selveiende leiligheter.

I Åsheim Skog, med adresser Åsheimveien 16 – 122 ble det i 2002 tatt i bruk 52 selveiende rekkehusleiligheter. Disse var oppført av Selvaag Eiendom AS. Samme firma førte også i 2001 – 2002 opp 17 selveiende eneboliger med adresser Åsheimveien 128 – 160. Med adresser Åsheimveien 135 – 149 sto tre boligblokker med til sammen 84 selveiende leiligheter ferdig i 2001. Disse var også oppført av Selvaag Eiendom AS. Det samme var 14 selveiende rekkehusleiligheter som sto ferdig i 2003 og med adresser Åsheimveien 5 – 23.

Med adresser Rastasvingen 9 – 41 og 16 – 42 ble det i 1988 ført opp 30 selveierboliger som feltutbygging. Vest for disse boligene, med adresser Rastastien 8 – 62 og 47 – 63, ble det samme år tatt i bruk flere rekkehus og småhus med til sammen 43 selveierleiligheter. I 1989 ble det i Rastastubben 2 – 4 tatt i bruk en boligblokk med til sammen 24 selveierleiligheter. Med adresser Rastastubben 6 – 8 sto det i 1995 ferdig en boligblokk med til sammen 22 selveierleiligheter. I samme område, med adresse Rastastubben 10, sto det i 2000 ferdig en boligblokk med til sammen 30 selveierleiligheter. Nord for disse tre boligblokkene, i Rastafaret 6 – 8, ble det i 2005 – 2006 tatt i bruk to boligblokker med til sammen 50 selveierleiligheter.

Offentlig/næring:

Næringsbygget på Futurum-eiendommen, med adresser Gamleveien 32 og Nordliveien 21, ble i 1985 ført opp av Elektrisk Bureau A/S, men ble kjøpt opp av Tom Hagen Eiendom AS i 1990 etter at produksjonen av elektronikk og fotoapparater opphørte her på slutten av 80-tallet. Rasta Senter, i Rastastubben 1, sto ferdig i 1985. I tillegg til matvarebutikken Meny, finner en her Vitus apotek og noen mindre butikker, kontorlokaler i tillegg til det kommunale Rasta legesenter og Rasta opplæringscenter, som gir tilbud om opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne flyktninger og andre voksne innvandrere. Handy Holding AS er eier av Gamleveien 68, et bygg som Coward & Thowsen A/S eide fram til 1989. I Gamleveien 29 ligger Rasta trafostasjon som ble oppført i 1984 og som eies av Hafslund Nett AS. Med adresse Øslifaret 10 ligger et bygg som ble oppført i 1986. Her holder i dag Østlandske Kjølenser AS til, samt firmaet Steinar Stolen, som selger bildeler til amerikanske og japanske biler. Rasta skole ligger sørøst i området og er en barneskole med adresse Bjørndalsveien 1. Skolen sto ferdig i 1986 og har i dag ca. 480 elever. I skolens lokaler finner en bl.a. Rasta helsestasjon. Med adresse Gamleveien 44 ligger Rasta barnehage, som er en kommunal barnehage. Barnehagen ble tatt i bruk i 1988 og har i dag 81 plasser. I Åsheimveien 129 ligger Åsheimskog barnehage AS. Dette er en privat barnehage med 72 plasser. I Rolvsrudveien ved Rolvsrudstubben ligger en liten skøytebane som driftes av Lørenskog kommune.

Begrunnelse for valg av navn:

Valget av Rasta som navn er at dette navnet benyttes i dagligtalen for hele området. Navnet har sin opprinnelse i Rasta gård og velforeningen med samme navn har også hatt de nordligste deler av området som sitt naturlige nedslagsfelt.

3.14 Vallerud:

Navnet kommer fra gården Vallerud, gnr. 99, som er nedlagt som eget gårdsbruk, og hvor det ikke finnes rester av gårdsbebyggelsen. Navnet betyr muligens rydningen på vollene, og gården ble sannsynligvis ryddet i begynnelsen av kristen tid. Gården lå rett sør for Vallerudveien i forlengelsen av denne. Gården Vallerud, bnr. 1, ble kjøpt av OBOS den 9. februar 1967.

Ekerud ligger også innenfor området. Navnet kommer fra husmannsplassen Eikerud under gården Nordre Hauger, gnr. 97. Husmannsplassen lå sør for krysset Ekerudveien/Bjørndalsveien og har sikkert fått sitt navn etter treet eik. Plassen ble skilt ut fra Nordre Hauger etter 1862. Gården Nordre Hauger, bnr. 1, eies i dag av Inger Cecilie Kilde.

Tilgrensende områder:

Vallerud grenser mot Rasta i nord, Røykås i vest, Bjørndalen i sørvest, Lørenskogmarka vest og Sørbygda i sør, samt Skårer i øst. Området består stort sett av grunn skilt ut fra Vallerud, gnr. 99, men en tomt sør for Rasta skole og Bjørndalsveien er skilt ut fra Løken, gnr. 100, i tillegg til et lite område vest for Benterud skole, mens hele Ekerud er skilt ut fra Nordre Hauger, gnr. 97.

Beskrivelse:

Området domineres av Vallerudåsen som i nord faller mot Gamleveien, i vest mot Bjørndalsveien, i sør mot Marka og i øst mot Vallerudveien. I sørvest kneiser kollen på Ekerud sør for Bjørndalsveien. Området domineres av småhusbebyggelse i nord og feltutbygging med hus i rekke i nordvest, vest og sør.

Bjørndalsveien går gjennom området i vest og nordvest, mens Gamleveien danner grensa mot Rasta i nordøst. Se for øvrig innledende omtale av hovedveiene. Hovedveiene har bidratt mye til etterspørselen etter boligtomter i denne delen av kommunen.

Bolig:

Området består i 2009 stort sett av småhusbebyggelse. De store utparselleringene startet på Vallerud i begynnelsen av 1920-tallet, og da i den nordre og østre delen av området da det ble utparsellert 128 tomter fra Nordre Vallerud. Fra 1980-tallet har OBOS stått for store feltutbygginger i området med hus i kjede og rekkehus. Rastaskogen borettslag (OBOS), som sto ferdig i 1982 – 83 med i alt 119 leiligheter i rekkehus, har adresser til Bjørnebærstien, Blåbærstien, Bringebærstien, Kreklingstien og Tyttebærstien. Vallerudlia borettslag (OBOS), som sto ferdig i 1983 – 84 med 32 rekkehus med i alt 169 leiligheter, har adresser Morkelveien, Liaveien, Rødskrubbveien, og Brunskrubbveien. Deretter fulgte Vallerudåsen borettslag (OBOS), som sto ferdig i 1985 – 86 med til sammen 57 leiligheter i rekkehus, og med adresser Kantarellveien, Smørsoppveien og Riskeveien. Vallerudtoppen borettslag (OBOS) ble ferdigstilt i 1987 – 88 med til sammen 120 leiligheter i småhus og rekkehus. Adressen til disse husene er Piggsoppveien, Kantarellveien, Steinsoppveien og Røyksoppveien. Med adresser Ekerudmyra 7 – 17 og 10 – 22 ble det i 1987 ført opp 13 selveiende eneboliger. I 1990 sto Vallerudbakken Borettslag (OBOS) ferdig med 36 småhus og 3 rekkehus med til sammen 78 leiligheter og med adresser Kremleveien og Rimsoppfaret. Tidligere Sydbakken Borettslag med adresser Korallsoppveien 7 – 25 og 2 – 16 sto ferdig i 1995 med 18 småhus med til sammen 43 leiligheter. Disse er i dag selveierleiligheter. Med adresser Vallerudkollen 1 – 13 og 2 – 14 ble det i 1994 ført opp 10 eneboliger og 2 småhus med til sammen 14 selveierleiligheter. Med adresser Vallerudåsen 71 – 77 ble det også i 1994 ført opp 4 småhus med til sammen 16 selveierleiligheter. Nordøst i området med adresser Lerkeveien 2 – 50 og 3 – 45 sto Benterud boligsameie ferdig i 1995 med 6 småhus med til sammen 48 selveierleiligheter.

Ekerud i sørvest består i 2009 stort sett av småhusbebyggelse av relativt nyere dato som er oppført som feltutbygging. Den østre delen, det såkalte Støfring-feltet med adresser til Tistilveien, Torvmyrveien, Hvitmoseveien og Åsmyrveien, ble tatt i bruk i 1984 – 1988. Feltet består av 74 selveiende eneboliger med 1 til 2 boenheter. Den vestre delen ble ført opp av OBOS og ble tatt i bruk i 2004 – 2005. Byggefeltet består av 60 selveierleiligheter med adresser Ekerudveien 1 – 36 og Ekerudlia 2 – 32. Med adresser Ekerudlia 2 – 18 ble 9 selveiende eneboliger tatt i bruk i 2004. Boligene ble bygget av OBOS. Med adresser Ekerudstubben 1 – 15 ble 8 rekkehusleiligheter også tatt i bruk i 2004. Også disse rekkehusene ble bygget av OBOS.

Offentlig/næring:

Innenfor Vallerud finnes det ingen større næringsbygg. Rudolf Steinerskolen i Lørenskog, med adresse Kantarellveien 10, er en privatskole med både barne- og ungdomstrinn. Skolen har ca. 220 elever og ble åpnet i dagens lokaler i 1985 – 86. Idavollen Steinerbarnehage ligger inntil skolen, er en privat barnehage, og har adresse Kantarellveien 20. Barnehagen har 37 plasser. Vallerud barnehage, med adresse Brunskrubbveien 2, ble åpnet i 1987. Barnehagen, som er kommunal, har 64 plasser. Med adresse Gamleveien 69 finner vi Takt og Tone barnehage, som er en privat barnehage. Barnehagen har 37 plasser. I Kremleveien 81 – 83 ligger Vallerudbakken barnehage. Dette er også en privat barnehage med 31 plasser. Lørenskog kommune, ved pleie- og omsorgstjenesten, førte i 2002 – 2003 opp fire småhus med til sammen 12 rekkehusleiligheter i Rugdeveien 18 – 40. Leilighetene tilhører habilitering og støttetiltak og har navn Rugdeveien B. Med adresser Rugdeveien 7 – 53 førte Lørenskog kommune, ved pleie- og omsorgstjenesten, i 2002 – 2003 opp 10 småhus med til sammen 24 leiligheter. Leilighetene tilhører habilitering og støttetiltak og har navn Rugdeveien 27. Innerst i Haukeveien ligger en liten skøytebane som driftes av Lørenskog kommune.

Begrunnelse for valg av navn:

Valget av Vallerud som navn er at dette navnet benyttes i dagligtalen for det meste av området. Navnet har også sin opprinnelse i Vallerud gård. Det er kun i de vestre deler av området at det tidvis benyttes navn som Rasta, Ekerud og Bjørndalen. Velforeningen med samme navn har også hatt de eldste delene av området som sitt naturlige nedslagsfelt.

3.15 Skårer:

Navnet kommer fra gården Skårer, gnr. 101, som er nedlagt som gårdsbruk. Gården med tun og bygninger utgjør i dag Lørenskog bygdemuseum og ligger med innkjørsel fra Løkenåsveien mellom denne og Skårersletta. Den eldste delen av våningsbygget er fra 1700-tallet. Gårdsnavnet kommer av *Skorar*, flertall av skor; skar eller avsats, og gården ble sannsynligvis ryddet i sein vikingtid. Gården Skårer, bnr. 1, ble kjøpt av Lørenskog kommune den 4. januar 1973.

Del av Løken vest ligger også innenfor området. Navnet kommer fra gården Løken, gnr. 100, som er nedlagt som gårdsbruk. Se Løken.

Tilgrensende områder:

Skårer grenser mot Lørenskog sentrum i nord, Rasta i vest, Vallerud i sørvest, Sørbygda og Finstad i sør, Løken i øst og Midtbygda i nordøst. Området består stort sett av grunn skilt ut fra Skårer, gnr. 101, mens Åsen barneskole er skilt ut fra Nordli, gnr. 109. Den søndre delen av området består av grunn skilt ut fra Løken, gnr. 100.

Beskrivelse:

Området domineres av Skåreråsen i nordøst. Den nordøstre og den nordvestre delen av området faller ned mot Skårersletta, mens de søndre deler av området har fall mot sør. De delvis flate områdene på begge sider av Skårersletta og Gamleveien er tidligere jordbruksområder med marin leire. I åsen dominerer fjellpartiene. Området domineres av blokkbebyggelse i Skåreråsen, samt mer urban sentrumsbebyggelse med leiligheter i Vestparken. For øvrig domineres de nordre og nordvestre delene, samt områder sør for Gamleveien av næringsbebyggelse, mens Triaden dominerer de sentrale delene av området.

Sør i området ligger Gamleveien. Skårersletta skjærer gjennom områdets nordre del, mens Løkenåsveien utgjør grensa mot Lørenskog sentrum i nord og går opp i Skåreråsen i den nordøstre delen av området. Losbyveien danner grensa til Løken i sørøst, mens Nordliveien danner grensa mot Rasta i vest. Se for øvrig innledende omtale av hovedveiene. Hovedveiene har bidratt mye til etterspørselen etter bolig- og næringsstomter i denne delen av kommunen.

Bolig:

Det aktuelle området består i 2009 stort sett av næringsbebyggelse og blandet sentrumsbebyggelse. I 1957 ble ca. 150 daa av gårdens innmarksområder solgt til industritomter (Jøtul), som i dag er transformert til blandet sentrumsformål. Noen få eneboliger ligger øst i området i tillegg til boligblokker med noen næringslokaler fra 4. til 9. etasjer vest i området i Søster Mathildes gate og Doktor Wendts gate. Her ligger næringslokalene i 1. etasje. I Triaden, Gamleveien 88, sto 70 selveierleiligheter ferdig i 1988. 18 år seinere sto de første boligene i Vestparken klare for innflytting. Søster Mathildes gate 3 – 5 sto ferdig i 2006 og har 41 selveierleiligheter. Smart Apart borettslag ligger i Søster Mathildes gate 1 og ble tatt i bruk i 2007 med 40 leiligheter. I Søster Mathildes gate 7 – 9 ligger Vestparken borettslag med 36 leiligheter. Denne blokka ble tatt i bruk i 2008. Doktor Wendts gate 11 – 15 består av to blokker hvor Vestparken 5 borettslag holder til med til sammen 76 leiligheter som ble tatt i bruk i 2008. Vestparken 3 borettslag holder til i Doktor Wendts gate 23 – 25 og har 36 leiligheter som ble tatt i bruk i 2007. I Doktor Wendts gate 19 og 21 holder Smart Apart borettslag til med til sammen 60 leiligheter som ble tatt i bruk i 2006. I Søster Mathildes gate 11 – 17 ligger to blokker som pr. mai 2009 begge hadde fått midlertidig brukstillatelse. Disse eies av Vestparken AS og har til sammen 71 leiligheter.

Skåreråsen består i 2009 stort sett av blokkbebyggelse med de 2 høyblokkene i Skåreråsen som markeringsbygg, og med noen få eneboliger i sør. Eneboligene ligger med adresser Nordlifaret og Skåreråsen og ble utparsellert i 1971. I 1965 ble Skårerlia borettslag (LBBL) ferdigstilt med 56 leiligheter i blokk og med adresse Skårerlia 2 – 14. Året etter, i 1966, sto Skåreråsen II borettslag (LBBL) ferdig med 108 leiligheter i blokk og med adresser Skårerlia 16 – 22 og Skårer Terrasse 6 – 22. I 1967 sto Skåreråsen III borettslag (LBBL) ferdig med 164 leiligheter i blokk og med adresser Skåreråsen 2 – 4 og Skårer Terrasse 2 – 4 og 11 – 39. Et par år seinere ble også Skåretoppen I borettslag (LBBL) ferdigstilt med 80 leiligheter med adresser Nordlifaret 16 – 34. Etter stort politisk engasjement og ulike oppfatninger ellers blant Lørenskogs befolkning fra midten av 60-tallet, kunne de to høyblokkene i Skåretoppen II borettslag (LBBL) med 208 leiligheter tas i bruk i 1971. Adressen til høyblokkene er Skåreråsen 12 og 16 – 88.

Området sør for Gamleveien består i 2009 av noe småhusbebyggelse langs Losbyveiens vestsida. De første boligtomtene ble her skilt ut fra Løken på 40- og 50-tallet. Med adresser Tunveien 21 – 61 ble det i perioden 1993 – 95 oppført flere småhus og rekkehus med til sammen 29 boenheter. Med adresse Tunveien 2 ble 10 leiligheter ført opp i 1995 over Lørenskog Hagesenter AS. I Tunveien 1 – 3 sto to boligblokker ferdig i 1998. Disse har til sammen 51 selveierleiligheter.

Offentlig/næring:

Nordvest i området ligger de gamle industrilokalene til Emaljeverket A/S (seinere Norema), som sto ferdig i 1960 – 61 og gamle Tandberg Data, Skårersletta 55, hvor første byggetrinn ble tatt i bruk i 1985 og 2. og 3. byggetrinn i 1987. Disse rommer i dag bl.a. Nor Cargo og et medisinaldepot tilknyttet APO-kjeden. I tilknytning til eksisterende bygg, nord for dette med adresse Skårersletta 53, blir det i disse dager ført opp et nytt stort høylagerbygg som skal stå

ferdig i 1. halvår 2010. Bygget eies av LSV Næring AS og vil bli ca. 5 etasjer høyt med en omkrets på ca. 300 m og en grunnflate på 5 000 m². Med adresse Skårersletta 61 vil NAV-kontoret i Lørenskog kommune bli etablert i et nybygg som skal stå ferdig 1. kvartal 2010. Bygget vil bli 7 etasjer høyt. Det meste av bygget vil bli eid av Lørenskog kommune. Både NAV-bygget og det nye lagerbygget til APO-kjeden vil ha handelsarealer i første etasje ut mot Skårersletta.

Sørvest i området, med adresse Gamleveien 80 ligger Slottskaker AS som tok bygningen i bruk i 1990. Bygget var ført opp i 1966 – 67 som lagerbygning. Bensinstasjonen Hydro-Texaco, som eies av YX Eiendom Triaden AS og ligger med adresse Gamleveien 84, ble tatt i bruk i 1990. I Skårersletta 60 ligger en større næringseiendom på to etasjer som eies av Svega Eiendom AS. Bygningen inneholder i dag butikker i 1. etasje og bl.a. kontorlokaler i 2. etasje. Bygningen ble tatt i bruk i 1976. Med adresse Skårersletta 78 – 80 ligger den såkalte Marktgården. Næringsbygget ble tatt i bruk i 1978 og huser i dag bl.a. Gigagøy Lekeland og det kommunale Marktgården Aktivitets- og Informasjonssenter for personer med psykiske lidelser. Med adresse Skårersletta 50 ble Astra Norge AS etablert i 1962. Bygningene eies av Skårersletta 50 AS og inneholder bl.a. Skårersletta barnehage, som er en kommunal barnehage. Barnehagen, som ble tatt i bruk i 2007, har 64 plasser. Barnehagen har også åpen barnehage i tillegg, dvs. at foreldrene må delta sammen med barna, men hvor det gis tilbud om bl.a. norskundervisning.

Triaden/Lørenskog Storsenter sto ferdig høsten 1988, og eies av Thongård AS. Sammen med Thon Hotell Triaden og Lørenskog kultursenter, som eies av Lørenskog kommune, utgjør dette et bygningskompleks på hele 47 060 m². Lørenskog Storsenter, som utgjør ca. 27 000 m² av Triaden, har 80 butikker med en omsetning i 2007 på 947 millioner kroner. Kjøpesenteret sysselsetter ca. 550 ansatte og har adresse Gamleveien 88.

Thon Hotell Triaden har adresse Gamleveien 88. Hotellet utgjør 9 018 m², har 147 hotellrom i tillegg til 12 grupperom og 20 større møtefasiliteter, og kan ta imot opp til 650 deltagere.

Lørenskog kultursenter har adresse Skårersletta 67. Kultursenteret ligger inntil hotellet og Lørenskog Storsenter og har i tillegg til møterom i ulike størrelser, to kinosaler, bibliotek, kunstgalleri og kontorlokaler. Lørenskog kultursenter utgjør 5 013 m². Ved store arrangementer leier hotellet lokaler av kultursenteret.

I Skåreråsen, øst for høyblokkene, ligger Åsen skole, som er en barneskole med ca. 300 elever. Åsen skole ble etablert etter en sammenslåing av Skåreråsen skole, som ble tatt i bruk i 1971, og Nordliåsen skole, som ble tatt i bruk i 1978. I tilknytning til skolen ligger Åsen helsestasjon. Nord og øst i området ligger et større friområde til stor glede for beboerne i åsen.

Et større friområde er også regulert rundt Skårer gård/Lørenskog bygdemuseum. Gården er sannsynligvis fra sein vikingtid. Låven har gjennomgått mange forandringer siden den eldste delen ble oppført på slutten av 1700-tallet. Den eldste delen av våningshuset er også fra samme periode, mens stabburet er fra 1860. Gårdsdriften opphørte på slutten av 1960-tallet.

Kommunen kjøpte bygningene og deler av eiendommen i 1971. Fra 1986 har gården hatt status som bygdemuseum og presenterer bygda med ulike utstillinger som:

- Arbeid på gården i hestelandbrukets tid.
- På kjøkkenet før strømmen kom til gardas.

- Finstue og soverom møblert som i år 1900.
- ”Losbylinja – fra tømmertransport til turveitrasé”. Modell av oppgangssaga - med vasshjulet på Losby.
- Røykåshytta: typisk hyttebolig fra mellomkrigstida.

Lørenskog bygdemuseum har adresse Løkenåsveien 29 og er del av Akershusmuseet. Museet omfatter bygninger og tekniske kulturminner på tre steder i kommunen. Skårer gård er kjernen i bygdemuseet. I tillegg hører Skulerudstua og Vasshjulet i Losby til i den desentraliserte museumsstrukturen.

Skårer gård består av hovedbygning, låve og stabbur. Gårdsanlegget er typisk slik det fortsatt lå i 1950-åra. Bygningene har gjennomgått diverse ombygginger og gir et interessant bilde av et gårdsanlegg preget av omlegginger i jordbruket. I våningshuset er det bl.a. innredet en stasstue og et sengekammers slik det var på en gård ved århundreskiftet. På låvebrua er det en landbruksutstilling og i fjøsdelen er det lagt til rette for varierende utstillinger. Kaféen i staburet er åpen under alle arrangementer.

Innenfor æringsområdet sør for Gamleveien finner en bl.a. lokalene til det som tidligere het Norwesco i Tunveien 8. I dag holder Blomstersentralen Lørenskog AS til i dette bygget som ble oppført i 1967. I Losbyveien 1, som eies av Folie Eiendom AS, lå tidligere Norfolier med produksjon av plastposer. Produksjonen er imidlertid utfaset og lokalene leies i dag ut til bl.a. kommunen og Regnbuen Kristne Senter. Bygget ble tatt i bruk i 1969. Med adresse Tunveien 2 ligger Lørenskog Hagesenter AS. Bygningen sto ferdig i 1995. Vest i området ligger Benterud skole, som er en barneskole med ca. 350 elever. Skolen har adresse Tunveien 5 og sto ferdig i 1999. Benterud barnehage er en kommunal barnehage med adresse Tunveien 3. Barnehagen ble oppført i 1999 og har 64 plasser. I Tunveien 1 holder Benterud helsestasjon til.

Eksisterende og framtidige planer:

Reguleringsplan 32-7-05 for Skårer Vest ble vedtatt av kommunestyret den 10. september 2003. Planen gir rom for ca. 2 000 nye boligenheter og en rekke nye arbeidsplasser både i området Skårer så vel som i søndre del av området Rolvsrud, og har til hensikt å danne en sentrumsstruktur med en sentral park som kultur- og idrettsutvalget den 15.06.09, sak nr. 052/09, ga navnet Vennskapsparken. Mesteparten av området er regulert til bolig, forretning, kontor, allmenntilleggsformål, herberge og bevertning, for det meste i blandete formål. Planen legger også opp til en ny veiforbindelse mellom Skårersletta og Nordliveien, den såkalte ”Tverrveien”. Området er delt opp i flere delområder som det skal utarbeides bebyggelsesplaner for. Høsten 2008 ble fire bebyggelsesplaner i planområdet vedtatt av planutvalget.

Både arbeid med utbyggingsavtale så vel som selve planarbeidet var tidkrevende i tillegg til omfattende konsekvensutredninger – spesielt i forhold til framtidig trafikkbelastning i området. Med bakgrunn i bl.a. trafikkanalysen, stiller utbyggingsavtalen derfor krav til nødvendige tiltak på gatenettet etter hvert som de ulike utbyggingsfeltene blir tatt i bruk. Det er også, med henvisning til en formingsveileder, stilt krav til materialbruk, utforming med videre av så vel bygninger som utomhusarealer i form av parker, torg, gater, gatemøbler og lignende. Reguleringsplanen legger opp til to hovedgater. Den ene gata, som blir kalt ”Tverrveien”, vil ligge nord i planområdet og strekke seg øst-vest fra Skårersletta til Nordliveien. Den andre gata, som av utbyggere blir kalt ”Diagonalgata”, vil gå fra ”Tverrveien” mot sørvest til Gamleveien ved dagens YX-stasjon. Den søndre delen av

”Diagonalgata” har kultur- og idrettsutvalget gitt navnet Rådmann Paulsens gate. Et gangveistrøk, navngitt Skårertråkket den 15.06.09, er planlagt fra Skårersletta mellom Triaden og Apo-kjedens bygg til ”Diagonalgata”. I krysset mellom Skårertråkket og Rådmann Paulsens gate er det planlagt et torg. I samme møte den 16.06.09, sak nr. 052/09, ga kultur- og idrettsutvalget torget navnet Emaljeplassen. Det er også planlagt en sammenhengende park sentralt gjennom planområdet fra Rolvsrud stadion i nord til Gamleveien i sør. I samme møte den 15.06.09 ble parken gitt navnet Vennskapsparken. I nordre del er denne en åpen park uten streng avgrensning mot bebyggelsen, og i søndre del vil parken være strengt oppbygd avgrenset som et bredt gateløp av bebyggelsen på begge sider. I overgangen mellom disse parkene er det planlagt et vannspeil. Vannspeilet ligger nær torget, bare atskilt av en bygning som dermed har en helt spesiell plassering i planen. Som det framgår av ovennevnte tekst er deler av området også ferdigstilt, mens andre deler er under realisering. Rekkefølgebestemmelser i bebyggelsesplanene sikrer at tilliggende offentlige arealer blir ferdigstilt samtidig med at bebyggelsen kommer på plass.

Bebyggelsesplan 32-14-03 – Skårer Vest – Delområde 6A og B og del av 10 ble vedtatt av planutvalget den 22. november 2004. Planen ble utarbeidet av HRTB arkitekter. Planområdet er på 45 daa. Delområdene 6A og 6 B er regulert til bolig/forretning/kontor, bevertning og offentlig – allmennyttig formål (barnehage). Planens maksimale byggehøyder tilsvarer bebyggelse i 4 til 9 etasjer. Planen omfatter også urbanpark og sentralpark. Ved innkjørselen fra Gamleveien anlegges det en offentlig park. Området er pr. november 2009 delvis utbygget, delvis under bygging.

Bebyggelsesplan 32-14-05 Skårer Vest – Delområde 7 ble vedtatt av planutvalget den 7. mai 2007. Området er regulert til bolig og forretning. Det er lagt opp til at det kan bygges inntil 24 000 m² og at inntil 3 000 m² kan være forretning. Dette gir her mulighet til å oppføre inntil 350 boliger i området. Planområdet omfatter også deler av Emaljeplassen og Vennskapsparken. Området er pr. november 2009 ikke bebygget.

Bebyggelsesplan 32-15-03 – Skårer Vest – Delområde 5 ble vedtatt av planutvalget den 5. mai 2008. Bebyggelsesplanen ble utarbeidet av Spor Arkitekter AS. Planområdet er på 48,6 daa. Den planlagte bygningsmassen består av både eksisterende bebyggelse (Tamrobygget), som foreslås beholdt, samt av ny bebyggelse. Planområdet kan bebygges med inntil 100 000 m² BRA. Planen legger opp til byggeområde for bolig, forretning, kontor, allmennyttige formål, herberge, bevertning, industri og lager. Pr. november 2009 er det igangsatt bygging langs Skårersletta.

Bebyggelsesplan 32-15-04 – Skårer Vest – Delområde 9 ble vedtatt av planutvalget den 5. mai 2008. Området utgjør sentralområdets sørvestre hjørne. Planforslaget legger til rette for bygging av boliger i bebyggelse på to og seks etasjer. Det tas sikte på 160 nye leiligheter. Pr. november 2009 er det ikke startet bygging.

Reguleringsplan 33-5-05 for Skårer Øst er igangsatt, dvs. østsiden av Skårersletta fra krysset med Løkenåseveien i nord til Skårerkrysset i sør. Østre avgrensning er Løkenåseveien fra krysset med Skårersletta til Skårer gård. Varsel om oppstart av planarbeidet ble gjort i juli 2006. Forslagsstiller er Arcasa Arkitekter AS. Pr. november 2009 avventer kommunen forslagstillers bearbeidelse av planforslaget. Planområdet utgjør 109,8 daa. Hensikten er i første rekke å få en reguleringsplan som klarlegger bebyggelsen mot Skårersletta med en helhetlig utvikling av området hvor utbygging av bolig, ulike næringsformål og offentlig/allmennyttig formål inngår. Med denne planen vil en få et komplett sett av planer

som klargjør hvordan Skårersletta skal utvikles som trafikkåre og gateløp. Arealene langs Skårersletta foreslås regulert til blandete formål, dvs. en blanding av boliger og ulike næringsformål. Arealene langs Løkenåsveien foreslås regulert til boligområde. Det har vært kontakt med de største grunneierne i området og det er utarbeidet en analyse som grunnlag for utforming av reguleringsplanen. Kommunen avventer forslagsstillers videre bearbeiding av forslagene.

Reguleringsplan 33-3-16 for Skårersletta ble vedtatt av kommunestyret den 6. februar 2008. Planen legger opp til at Skårersletta skal omgjøres til gate med en regulert veibredde som vil muliggjøre at gata opparbeides som en grønn akse tilpasset en mer urban situasjon. Det blir kjørefelt og sykkelfelt i hver retning, fortau på begge sider og midtrabatt med grønt preg. Det er skissert seks ulike forslag til utforming.

Begrunnelse for valg av navn:

Valget av Skårer som navn er valgt av flere grunner. Hovedgrunnen er at Skårer gård og Skårernavnet er innarbeidet gjennom mange år. Selv om deler av det angitte området har tilhørt både Rolvsrud (nordvest) og Løken, sør for Gamleveien, vil nok de fleste kunne akseptere også disse områdene til Skårer. Å innlemme Skårer i Lørenskog sentrum vil gi et altfor stort sentrumsområde. Selv om både Lørenskog sentrum og Skårer på sikt vil "smelte sammen" med bymessig utforming, synes dette ikke å være til hinder for at hele området fra Kjenn med rådhuset i nord til Skårer møter Sørbygda i sør kan inneha ha navnene Lørenskog sentrum i nord og Skårer i sør.

Skårer opplever i dag en sentrumsutvikling langs Skårersletta og i Vestparken. Det gjeldende området har fram til i dag gått under mange betegnelser slik som Rolvsrud, Triaden, Skårer, samt Skåreråsen, Benterud, Masserud og Løkenhagen for deler av området. Slikt sett kan sikkert mange navn benyttes, men ingen av disse synes å dekke området like godt som navnet Skårer.

3.16 Finstad:

Navnet kommer fra gården Finstad, gnr. 98, som fortsatt er i drift som gårdsbruk. Dagens gårdsbruk med tun og bygninger ligger inntil Losbyveien med adresse Losbyveien 39 og den eldste bygningen på gården er stabburet. De øvrige bygningene er av nyere dato grunnet brann på gården. Gårdsnavnet kommer av *Finnstaðir*, og ble sannsynligvis ryddet i tidlig vikingtid. Gården Finstad, bnr. 1, eies i dag av Benterudjordet borettslag.

Tilgrensende områder:

Finstad grenser mot Løken og Skårer i nord langs Finstadbekken, Sørbygda i vest og sør og Midtbygda i øst. Området består kun av grunn skilt ut fra Finstad, gnr. 98.

Beskrivelse:

Fra Finstadkollen i sør heller terrenget mot nord der det faller ned mot Finstadbekken. Langs Finstadbekken er området relativt flatt. Den vestligste delen av området domineres av småhusbebyggelse, mens området for øvrig er preget av feltutbyggingen fra midten av 70-tallet med hus i rekker.

Gjennom området går vei 4201, mens Losbyveien ligger vest i området. Se for øvrig innledende omtale av hovedveiene. Hovedveier har bidratt mye til etterspørselen etter boligtomter i denne delen av kommunen.

Bolig:

Det aktuelle området består i 2009 av småhusbebyggelse i den vestre del av området. De første utparselleringene til boligtomter skjedde i 1930 med noen få eiendommer langs Losbyveien. Etter krigen ble flere eiendommer skilt ut. De store feltutbyggingene med rekkehus på Finstad startet imidlertid på midten av 1970-tallet. I 1977 – 78 ble Finstadkollen borettslag (OBOS) med adresse Finstadrabben ferdigstilt med i alt 171 leiligheter i rekkehus. De samme årene, 1977 – 78, sto også Mellomenga borettslag (OBOS) ferdig. Adresse til disse 115 leilighetene i rekkehus er Finstadletta. I 1978 ble dessuten Benterudjordet borettslag (OBOS), også dette borettslaget på Finstad, ferdigstilt med i alt 117 leiligheter i rekkehus. Adresse til Benterudjordet er Finstadlia. Drøye 10 år seinere, etter de store feltutbyggingene på Finstad, førte LBBL opp boliger for eldre på Nordjordet i 1989. Nordjordet borettslag har 40 leiligheter i rekkehus med adresse Nordjordet 1 – 35 og 39 – 81. med adresse Losbyveien 36 A-D ble fire småhus med til sammen 16 leiligheter oppført i 1990. Disse eies av ABC Eiendom AS.

Offentlig/næring:

Finstad barneskole, med adresse Finstadrabben 148 B, sto ferdig i 1982, men er seinere ombygd og påbygd. Høsten 2009 ble en ballbinge i tilknytning til skolen innviet. Ved skolen blir det også anlagt en liten skøytebane i skolegården. Skolen har ca. 380 elever. Ved siden av skolen ligger Finstad barnehage som er kommunal. Barnehagen sto ferdig i 1981 og har 56 plasser, mens avdeling Finstad, del av Lørenskog sykehjem, ligger vest i området og sto ferdig i 1983 – 84 som aldershjem og trygdeboliger. I 2008 har Lørenskog sykehjem avdeling Finstad 25 plasser, mens avdeling Losbyveien 16 er utvidet med ytterligere 16 leiligheter slik at det i dag til sammen er 41 plasser på de to avdelingene på Finstad.

Begrunnelse for valg av navn:

Valget av Finstad som navn er at navnet benyttes i dagligtalen for eneboligene i vest så vel som for rekkehusbebyggelsen i den øvrige delen av området. Navnet har sin opprinnelse i Finstad gård og velforeningen med samme navn har også hatt de vestligste deler av området som sitt naturlige nedslagsfelt. Finstad som områdenavn er entydig for denne delen av kommunen.

3.17 Nesåsen:

Navnet kommer fra gården Nes, gnr. 88, som fortsatt er i drift som gårdsbruk. Dagens gårdsbruk med tun og bygninger ligger sør for Nordliveien med adresse Nordliveien 181. Nes hører til blant bygdas eldste gårder og kan være ryddet langt tilbake til eldre jernalder. Den eldste delen av våningsbygget er fra 1855. Gårdsnavnet kommer av *nes* eller *neset*. Gården Nes, bnr. 1, eies i dag av Ole Haug.

Tilgrensende områder:

Nesåsen grenser mot Midtbygda i alle retninger. Området består av grunn skilt ut fra Nes, gnr. 88.

Beskrivelse:

Fra toppen av åsen faller terrenget mot sør og vest. Toppområdet domineres av småhus og hus i rekke, mens den vestvendte skråningen har terrasseblokker.

Ingen hovedveier berører området, men bygging av Nordliveien har hatt betydning for utviklingen av boligområdene i Nesåsen. Fra Finstad og Nordliveien går trafikken til Nesåsen gjennom Nesåsveien. Dette er en kommunal vei.

Bolig:

Det aktuelle området består i 2009 av småhusbebyggelse i øst, sentralt i området, mens det er blokker i skråningen mot vest. Her ligger Nespynten borettslag (LBBL), som ble ført opp i 1994, og består av 32 leiligheter i rekkehus. Husene har adresse Glimmerveien 1 – 63. Året etter, i 1995, sto Neslia borettslag (LBBL) ferdig. Borettslaget har 84 leiligheter i terrasseblokker med adresse Nesåsveien 1 – 7 og 2 – 4. I 1998 sto Nesbakken borettslag (LBBL) ferdig. Borettslaget har 24 leiligheter i rekkehus med adresse Glimmerveien 65 – 111. I 1999 – 2000 sto Nesbrynet borettslag (LBBL) ferdig. Borettslaget har 83 leiligheter i terrasseblokker med adresse Nesåsveien 9 – 19. I samme år sto Neskollen borettslag (LBBL) ferdig. Borettslaget har 19 leiligheter i rekkehus med adresse Gneisveien 1 – 13. I perioden 1995 – 2001 foresto Lørenskog og Skedsmo boligbyggelag feltutbygging av 47 eneboliger på toppen av Nesåsen. Disse er alle i privat eie og har adresser Feltspatveien, Kvartsveien og Hornblendeveien.

Offentlig/næring:

Nesåsen barnehage BA ligger i Nesåsveien 20, og er en privat barnehage. Barnehagen har 51 plasser. Ved barnehagen blir det vinterstid anlagt en liten skøytebane som driftes av Lørenskog kommune.

Begrunnelse for valg av navn:

Valget av Nesåsen som navn er at navnet benyttes i dagligtalen for hele området. Navnet har sin opprinnelse i Nes gård. Nesåsen som områdenavn er entydig for denne delen av kommunen.

3.18 Løken:

Navnet kommer fra gården Løken, gnr. 100, som er nedlagt som gårdsbruk. Gården med tun og bygninger ligger inntil Gamleveien nord for denne og vest for krysset Gamleveien/Løkenåsseien. Gårdsnavnet kommer av *Leikvin*, som betyr ei slette eller eng der folk har samlet seg, gjerne for lek. Gården har navn fra før vikingtid, men selve gården kan være ryddet før eller i vikingtid. Våningshuset kan være fra ca. 1750. Gården Løken, bnr. 1, eies i dag av Tor Aamodt.

Tilgrensende områder:

Løken grenser mot Skårer i nord og vest, Finstad i sør langs Finstadbekken, Midtbygda i sørøst og nordøst og Sørli i øst. Området består av grunn skilt ut fra Løken, gnr. 100, mens Løkenåsen ungdomsskole er skilt ut fra Nordli, gnr. 109.

Beskrivelse:

Fra Løkenåsen nord i området faller terrenget mot vest og sør ned mot Finstadbekken. Her ligger også relativt flate områder nord for bekken. Sør for Gamleveien domineres området av blokkbebyggelse som på begynnelsen av 70-tallet ble anlagt på tidligere jordbruksarealer. Nord for Gamleveien ligger et småknudret kollelandskap med vesentlig småhusbebyggelse. Helt i nord ligger Løkenåsen ungdomsskole som er anlagt på tidligere jordbruksarealer.

Gamleveien og Nordliveien går gjennom området fra vest mot øst, mens Losbyeveien danner grensa mot Skårer i sørvest. I Løkenåsen danner Løkenåsseien forbindelsen til Lørenskog sentrum i nord. Se for øvrig innledende omtale av hovedveiene. Hovedveier har bidratt mye til etterspørselen etter boligtomter i denne delen av kommunen.

Bolig:

Det aktuelle området består i 2009 av småhusbebyggelse nord og øst i området og blokkbebyggelse vest og sentralt i området. De store utparselleringene i dette området skjedde fra begynnelsen av 1970-tallet. Her finner en Løken I borettslag (LBBL), som ble ført opp i 1973. Borettslaget har 160 leiligheter i blokk, alle med adresse Snøkløkkeveien. Løken II borettslag (LBBL) ble ført opp i 1975 – 76. Borettslaget har 224 leiligheter i blokk med adresse Tulipanveien 2 – 48. Løken III borettslag (LBBL) ble ført opp i 1974. Borettslaget har 140 leiligheter i blokk med adresse Blåstjerneveien 2 – 30.

Løkenåsen består i 2009 av småhusbebyggelse sentralt i området. De første utparselleringene skjedde langs Gamleveiens nordside fra slutten av 50-tallet, mens de aller fleste av eneboligene med adresser Løkenåsringen, Løkenkollen og Løkenåsfaret ble utparsellert i 1965.

Offentlig/næring:

Sørvest i området ligger Løken/Rødløken barnehage med 87 plasser. Barnehagen, som ble åpnet i 1977, er kommunal og har adresse Snøkløkkeveien 4. I sør ligger en stor parkeringsplass som tilhører borettslagene.

I 1922 sto forsamlingslokalet Bøndernes hus, med adresse Løkenåsveien 41, ferdig. Eier av bygget er Lørenskog landbruksforening. I Løkenåsveien 45 ligger en bygning som sto ferdig som sykehjem i 1965. Bygningen inneholder i 2009 kommunale kontorer for pleie- og omsorgstjenesten, helsetjenesten og tiltak og sosiale tjenester. På 80-tallet ble det et sterkt behov for å avvikle Løkenåsveien 45 som sykehjem ved å bygge et nytt sykehjem vest for det gamle. Lørenskog sykehjem sto ferdig i 1989 med 81 plasser eid av kommunen, samt 20 plasser på avdeling Rosenlund, som var eid av Akershus fylkeskommune. Lørenskog kommune kjøpte imidlertid disse plassene fra fylkeskommunen i 1996 – 97. I dag har Lørenskog sykehjem, som er et somatisk sykehjem, ca. 98 sykehjems plasser. Løkenåsen barnehage, med adresse Løkenåsveien 43, har 76 plasser. Barnehagen er kommunal og ble åpnet i 1979.

Skårer kirke, med adresse Løkenåsveien 45, tilhører Skårer menighet og ble vigslet i 1978. Den ble bygget som en arbeidskirke, har tre gallerier og plass til 430 personer. I 2001 fikk kirken en sentralkirkeinnredning med alteret plassert midt i kirkerommet og med sitteplasser omkring.

Løkenåsen skole ligger nord i området. Skolen er en ungdomsskole med adresse Nordlifaret 41. Skolen har ca. 330 elever og ble åpnet i 1972. Bygningene ble imidlertid ikke gamle og ny skole ble tatt i bruk i januar 2003. I tilknytning til skolen blir det vinterstid opparbeidet en stor skøytebane, 40x60 m, med lys. Skårerhallen, som ligger med adresse Nordlifaret 50, inneholder idrettshall, brytehall og svømmehall med tilhørende garderobes. Skårerhallen ble åpnet i 1981. Pr. 2009 står svømmehallen tom for femte året i påvente av eventuell rehabilitering. Skårungen barnehage ligger i Bøndernes Hus, og er en privat barnehage. Barnehagen har 26 plasser.

Begrunnelse for valg av navn:

Valget av Løken som navn er at navnet benyttes i dagligtalen, både for blokkbebyggelsen i sør så vel som for eneboligområdet i Løkenåsen i nord. Navnet har sin opprinnelse i Løken gård. Løken som områdenavn er entydig for denne delen av kommunen. Det er ingen alternative navn til Løken.

3.19 Sørli:

Navnet kommer fra gården Sørli, gnr. 110, som er nedlagt som gårdsbruk, men drengestue og stabbur på Nordre Sørli, Sørliveien 8, vitner om tidligere gårdsdrift. Drengestua er fra før 1880. Gårdsnavnet kommer av *Suderlid*, og gården ble skilt ut fra Li (Nordli) sannsynligvis ved overgangen til kristen middelalder. Gården Sørli, bnr. 1, eies i dag av Rune Andreas Arnhoff.

Tilgrensende områder:

Sørli grenser mot Løken i vest og Midtbygda i sør, øst og nord. Området består av grunn skilt ut fra Sørli, gnr. 110.

Beskrivelse:

Området ligger ved foten av Løkenåsens østside og faller gradvis mot Losbyelva i øst, Nordlibekken i nord og Finstadbekken i sør. Området preges av småhusbebyggelse i sør og feltutbygging med hus i rekke i nord.

Gamleveien går gjennom området fra vest mot øst, mens Nordliveien går i de søndre og østre deler av området. Se for øvrig innledende omtale av hovedveiene. Hovedveier har bidratt mye til etterspørselen etter boligtomter i denne delen av kommunen.

Bolig:

Det aktuelle området består i 2009 stort sett av småhusbebyggelse. Innenfor Nordre Sørli startet de første utparselleringene langs Gamleveiens nordsiden fra midten av 50-tallet. Feltutbyggingen på Nordre Sørli startet i den vestre del av området i 1962 – 63 da det ble oppført 84 eneboliger i kjede med adresser Sørli Terrasse, Sørlistien og Sørli vingen. 4 nye eneboliger i samme stil ble seinest oppført i Sørli Terrasse i 2006. Fra 1973 – 78 ble 20 rekkehus med til sammen 80 leiligheter oppført i den østre del av området. Disse har adresser Sørliveien og Sørlibakken.

Innenfor Søndre Sørli startet de første utparselleringene i 1971 i de østre deler av området. Husene sto her ferdig de par neste årene. Fra 1988 startet utparselleringene i den vestre delen av området. Husene sto også her ferdig de par neste årene.

Offentlig/næring:

Sørlihavna ungdomssenter driftes av Lørenskog kommune, ved kulturtjenesten, og ligger helt øst ved Losbyelva. Sørli barnehage BA er en privat barnehage med adresse Konvallveien 26. Barnehagen har 64 plasser.

Begrunnelse for valg av navn:

Valget av Sørli som navn er at navnet benyttes i dagligtalen for hele området. Navnet har sin opprinnelse i Sørli gård og de to velforeningene med samme navn, Nordre og Søndre Sørli Vel, har også til sammen dekket hele området og hatt dette som sitt naturlige nedslagsfelt. Sørli som områdenavn er entydig for denne delen av kommunen.

3.20 Nordbyhagen:

Navnet kommer fra gården Nordby, gnr. 113, som er nedlagt som gårdsbruk og hvor det i dag ikke finnes rester etter bygningsmassen. Gårdsnavnet kommer av *Norðbýr*, som betyr nordgården, og gården ble sannsynligvis ryddet i tidlig vikingtid. Innenfor Nordbyhagen ligger også Bredde. Navnet kommer fra småbruket Bredde, eller Bredda, under Nordby gård.

På småbruket Bredde, som ble skilt ut fra Nordby i 1876, var det gårdsdrift fram til begynnelsen av 1960-tallet. Gården Nordby, bnr. 1, eies i dag av Akershus Universitetssykehus HF.

Den vestre del av området, sør for Rv 159, tilhører grunn skilt ut fra Torshov. Navnet kommer fra gården Torshov, gnr. 112, som ligger umiddelbart sør for området. Gårdsnavnet kommer av *Pórshof*, hvilket synes å bety at gården var et senter for tilbedelse av den norrøne guden Tor. Gården må være ryddet seinest i vikingtid. Gården Torshov, bnr. 1, eies i dag av Peter Asbjørn Oppegaard.

Innenfor Nordbyhagen ligger også Plåterudåsen. Navnet kommer fra gården Plåterud, gnr. 82, som fortsatt er i drift som gårdsbruk. Dagens gårdsbruk med tun og bygninger ligger øst for Gamleveien med adresse Gamleveien 223. Ingen av bygningene på gården er særlig gamle. Gårdsnavnet kommer av *Plátariruð*, noe som viser til at den som ryddet gården lagde plateharnisker til bruk i rustninger, og gården ble sannsynligvis ryddet i middelalderen. Gården Plåterud, bnr. 1, eies i dag av Lars Petter Plaaterud.

Tilgrensende områder:

Nordbyhagen grenser mot Vittenberg, Fjellhamar og Fjellhamarskogen i nord langs Rv 159, Midtbygda i vest og sør og Nordbygda i øst. Området består for det meste av grunn skilt ut fra Nordby, gnr. 113, mens de vestre deler av området består av grunn skilt ut fra Torshov, gnr. 112. I de østre og sørøstre deler består området av grunn skilt ut fra Bårli, gnr. 81, Plåterud, gnr. 82, Hovelsrud, gnr. 84, Østby, gnr. 85 og Hammer, gnr. 111.

Beskrivelse:

Sentralt i området ligger selve sykehuskroppen. Herfra faller terrenget i alle retninger mot Fjellhamarelva og Rv 159 i nord, Vittenbergbekken og Gamleveien i sør og øst og Torshovbekken i vest. I øst stikker Plåterudåsen opp som en markert kolle i et ellers relativt svakt undulerende landskap. Det meste av området har tidligere vært jordbruksarealer. Området domineres av sykehuset med tilknyttede boligblokker og hus i rekker. I sør og øst ligger noe småhusbebyggelse og hus i rekker. I vest ligger Lørenskog videregående skole og Lørenskog brannstasjon.

Rv 159 og Strømsveien går vest og nord i området. Gjennom området går Sykehusveien, mens Gamleveien danner den østre og sørøstre del av området. Kloppaveien danner tilknytningen til Fjellhamar i den vestre del av området. Se for øvrig innledende omtale av hovedveiene. Hovedveiene har bidratt mye til at sykehuset ble etablert i denne delen av kommunen.

Bolig:

Akershus Universitetssykehus, med selve sykehuskroppen, dominerer i 2009 det aktuelle området, og i tillegg finnes det noen boligblokker og noe småhusbebyggelse nord for Sykehusveien. Fra Nordby gård startet utparselleringene i perioden 1889 – 1911 med 15 parseller. De aller fleste av disse tomtene lå utenfor Nordbyhagenområdet. I 1952 overtok Lørenskog kommune gården med i alt 559 daa, og straks etter overdro kommunen arealet til Akershus Fylkessykehus. I den nordøstre del av området, med adresser til Nordbyringen og Nordbykroken, ligger 8 boligblokker med til sammen 297 leiligheter. Disse sto ferdig i perioden 1968 – 74. I det samme området, med adresse Nordbyringen, Nordbykroken og Nordbystien, ligger i alt 74 leiligheter i rekkehus som ble oppført i perioden 1966 – 69. Nord for Sykehusveien, i den nordvestre del av området med adresser til Doktor Kobros vei og

Søsterveien, ligger 161 leiligheter i småblokker. Disse sto ferdig i 1960. I den vestre del av Doktor Kobros vei ble det i 1960 oppført 25 rekkehusleiligheter. Av nyere dato finner en blokkene i Hagasvingen 8 – 16, som ble oppført i 2001, og som til sammen har 43 leiligheter. I Nordbyringen 43, som er sammensatt av boligbrakker, finner en 24 hybelleiligheter. Alle de nevnte boligene ovenfor eies av Akershus Universitetssykehus HF. I Hagasvingen 19 – 21 ligger 7 rekkehusleiligheter som er privat eid. Rekkehusene sto ferdig i 1989. Hagasvingen 15 og 17 bokollektiv, som eies av Lørenskog kommune, ble oppført i 1986 – 87.

Den sørlige delen av området, Bredde, består i 2009 av småhusbebyggelse og noen hus i kjede. Det er lite næringsbebyggelse i området. De første utparselleringene skjedde allerede i 1908, med noen få tomter også de påfølgende årene langs Gamleveien og Nordbyhagaveien. Imidlertid er de aller fleste boligtomtene på Bredde skilt ut etter siste verdenskrig, og da særlig fra 1960. Her ble Østbyenga borettslag (LBBL) ferdigstilt i 1962 med til sammen 33 leiligheter i småhus og med adresser Gamleveien 189 – 199. I 1990 ble 26 privateide rekkehusleiligheter ferdigstilt med adresser Gamleveien 205 – 211. I 1993 ble 5 privateide småhus med til sammen 20 leiligheter, med adresser Rødovre vei 24 – 32, tatt i bruk. Med adresser Rødovre vei 11 og 20 ligger til sammen 6 privateide rekkehusleiligheter som ble tatt i bruk i 1988.

Den østre del av området, Plåterudåsen, består i 2009 stort sett av småhusbebyggelse og hus i rekke. Det er lite næringsbebyggelse i området. De første utparselleringene skjedde fra 1950 med noen få tomter langs Gamleveien. Imidlertid er de aller fleste boligtomtene på Plåterudåsen skilt ut etter 1960. Glitnegården, en boligblokk med adresse Gamleveien 246 har 12 selveierleiligheter og ble tatt i bruk i 1966. I perioden 1992 – 96 ble 47 privateide rekkehusleiligheter med adresse Nordheimveien tatt i bruk.

Offentlig/næring:

Akershus universitetssykehus med adresse Sykehusveien 25 og ligger på Nordbyhagen. Sykehuset ble offisielt innviet av kong Olav V i 1961 som Sentralsykehuset i Akershus. Nordby gård ble kjøpt av Lørenskog kommune i 1952, og like etterpå overlot kommunen eiendommen til Akershus Fylkessykehus, som fra midten av 1950-tallet startet byggingen av sykehuset.

Etter mange års planlegging ble det vedtatt å bygge nytt sykehus på det samme området. Akershus universitetssykehus ble tatt i bruk den 1. oktober 2008, mens bygningsmassen til det ”gamle” sykehuset med det meste av høyblokka på 12 etasjer er revet før det skal bygges opp igjen i flukt med Nye Nord, dvs. med ca. 5 etasjers høyde.

Akershus universitetssykehus eies av Helse Sør-Øst RHF, som ble stiftet den 5. desember 2001 i forbindelse med at ansvaret for spesialhelsetjenesten ble overført fra fylkeskommunene til staten. Sykehuset har sin største virksomhet på Nordbyhagen, og har dessuten avdelinger i Lillestrøm, Eidsvoll, Jessheim og Grorud. Sykehuset har også en korttidsenhet på Romsås og en lindrende enhet på Skedsmotun.

Sykehusets bruttoareal er på 137 000 m², og det har et pasientgrunnlag på ca. 340 000 innbyggere fra de 13 kommunene på Romerike og i tillegg kommunene Enebakk og Rømskog, samt bydelene Alna, Grorud og Stovner i Oslo. Sykehuset har 615 ordinære sengeplasser, de fleste på enkeltrom, samt 22 operasjonsstuer, 90 dagbehandlingsplasser, 108 poliklinikkrom og 23 bildediagnostiske rom.

I 2008 hadde Akershus universitetssykehus 4 800 ansatte og et budsjett på 2,5 milliarder kroner. Slik sett er Akershus universitetssykehus en sentral og viktig del av Lørenskog. Det er kommunens største arbeidsplass og ett av landets største sykehus. Et sykehus stenger aldri og hver time, hver dag hele året er det mennesker på jobb. Sykehusets hovedoppgaver er pasientbehandling, forskning og undervisning. Helseforetaket har spesialiteter for somatiske sentralsykehus og leverer spesialhelsetjenester innen psykisk helsevern og rus.

I 2008 tok sykehuset seg av 67 750 somatisk innlagte pasienter årlig, og foretok 165 300 somatisk polikliniske konsultasjoner årlig. 73 489 voksenpsykiatriske behandlingsdøgn foretas årlig, samt 57 480 voksenpsykiatriske polikliniske konsultasjoner. Det ble foretatt 36 000 barne- og ungdomspsykiatriske polikliniske behandlinger og 6 000 barne- og ungdomspsykiatriske behandlingsdøgn. 13 836 rus- og polikliniske konsultasjoner ble foretatt, og det er årlig 8 013 rus- behandlingsdøgn.

Som alle store offentlige utbyggingsprosjekter har også Akershus universitetssykehus hatt et eget kunstprosjekt. Dette har resultert i 12 store integrerte kunstverk. Dette er også dokumentert i boken "Mer enn det du ser", som også fikk pris av Norsk organisasjon for visuell kommunikasjon (Grafill) for årets fotobok/kunstabok i 2009.

Kunstprogrammet har satset på nordiske kunstnere med unge og etablerte aktører, og ulike uttrykksformer der klassiske og tradisjonelle uttrykk sidestilles kunst basert på moderne teknologi. Kunstprosjektet har innbefattet:

- Bygningsmessig integrert kunst ute og inne.
- Innkjøp og plassering av selvstendig løskunst.
- Nyhenging av eksisterende kunstsamling.

De integrerte arbeidene har i all hovedsak tatt utgangspunkt i fellesarealene og de rommene som er offentlig tilgjengelige for alle. Den autonome kunsten er flyttbar, men er likevel tiltenkt det aktuelle stedet. Den autonome kunsten er plassert i venterom og korridorer i sykehuset. Både den integrerte og den autonome kunsten vil få en gjennomtenkt plan for valg og plassering.

Høsten 2009 ble Arkitektfirmaet C.F.Møller Norge tildelt prisen "Best International Design", som er den tyngste prisen innen helsebygg og som deles ut av britenes "Building Better Healthcare Award". Prisen fikk de for det nye universitetssykehuset Nye A-hus.

I tillegg til selve sykehuset består området av bl.a. 5 barnehager som eies og driftes av sykehuset. Barnehage 1 ligger i Nordbyhagaveien 33 og har 65 plasser, Barnehage 2 ligger i Nordbyhagaveien 35 og har 35 plasser, Barnehage 3 ligger i Nordbyhagaveien 31 og har 31 plasser, Barnehage 4 ligger i Nordbyhagaveien 27 og har 74 plasser, mens Barnehage 5 ligger i Nordbyhagaveien 29 og har 65 plasser. Det store parkeringshuset ble tatt i bruk i 2001 og har til sammen 1 300 parkeringsplasser. Parkeringshuset ble bygget for å redusere overflateparkering. Sykehotellet i Rektor Wolans vei 11 ble innviet i 1967. Nordøst i området ligger også en enkel idrettshall i Nordbyringen. I Nordbyringen 1 ligger en dagligvarebutikk. Helikopterbasen med kontorer og anlegg ligger spredt på sykehusområdet, men hovedanlegget har innkjørsel fra Torshovkrysset hvor også 2 helikoptre er stasjonert. Ungdomspsykiatrisk klinikk ligger sør i området. Nordbyhagen har en "grønn" avgrensning, som dels er opparbeidet som park.

Den vestre del av området består i 2009 av noe næringsbebyggelse og offentlig bebyggelse. Med adresse Sykehusveien 11, ligger Lørenskog videregående skole. Skolen ble tatt i bruk i 1974, eies av Akershus fylkeskommune, og har i dag ca. 730 elever. I tilknytning til skolen, med adresse Sykehusveien 13, ligger Lørenskoghallen, som er en idrettshall som ble tatt i bruk i 1975 og som eies og driftes av Lørenskog kommune. Nordvest for idrettshallen ligger Torshovbanen, som i dag er en kunstgressbane for fotball. Kunstgressbanen varmes opp med gass om vinteren og driftes av Fjellhamar Fotballklubb. I Sykehusveien 10 ligger Lørenskog brannstasjon, Brannstasjonen ble tatt i bruk i 1982. Nord for brannstasjonen, med adresse Strømsveien 180, ligger Statoil-stasjonen som ble tatt i bruk i 2004.

Innenfor Plåterudåsen, med adresse Sykehusveien 75, ligger Nordheimen, som sto ferdig som provisorisk sykehjem i 1995, men ble lagt ned i 2004. Nordheimen ble bygd om i 2005 og er i dag hjem for personer med psykiske helseplager, og har 8 leiligheter og 2 gjennomgangsboliger.

Eksisterende og framtidige planer:

Nye Ahus har et areal på totalt 137 000 m², og ble kalkulert til ca. 7 milliarder kroner. Det første prosjektet, til ca. 9 milliarder kroner, ble omarbeidet slik at arealet ble redusert til ca. 114 500 m² og kostnadene altså med ca. 2 milliarder kroner. All klinisk virksomhet og medisinske servicefunksjoner er i dag plassert i nybygget (hovedkomplekset). Eksisterende bygningsmasse (Ø-blokka) tas i bruk til kjøkken, varemottak, vaskeri og avfallshåndtering. Nye Nord tas i bruk til administrasjon, pasienthotell, opplæring, forskning og enkelte administrative funksjoner. Anlegget er det seirende utkast etter en arkitektkonkurranse som ble vunnet av det danske arkitektfirmaet Arkitektkontoret C.F.Møller. Nybygget har høy kvalitet når det gjelder materialbruk og arkitektur. Fasadene er preget av at det er høyt prioritert å få dagslys til alle arbeidsplasser, utsyn til landskapet og kontakt med uteområdene. Det er også lagt vesentlig vekt på utformingen av uteområdene. Bygget er fleksibelt med hensyn til endrete organisasjons- og driftsformer. De første pasientene tok deler av bygget i bruk den 1. april 2008, mens offisiell åpning ble foretatt den 1. oktober 2008.

Det ble bygget ny bru i Sykehusveien for ny atkomst fra Gamleveien til Ahus. Det har også skjedd en del andre veiomlegginger innenfor sykehusområdet som del av sykehusprosjektet. Det er etablert bussholdeplasser ved hovedinngangen til det nye sykehusbygget. Framføringen av skinnegående kollektivtransport til sykehuset ble diskutert i to alternativer; kombibane, eller forlengelse av T-banen. Pr. november 2009 synes kombibane å være forkastet. Det foreligger en samlet reguleringsplan for hele sykehusområdet. Den gir rom for ca. 550 nye boligenheter. En eventuell omdisponering av deler av disse arealene til næringsområder i tilknytning til sykehuset vurderes.

Begrunnelse for valg av navn:

Valget av Nordbyhagen som navn er at navnet benyttes i dagligtalen for store deler av det angitte området. Navnet har sin opprinnelse i Nordby gård. Nordbyhagen som områdenavn benyttes også som postnummer for eiendommene på sykehuset og i tilgrensende områder. Navnet har vært benyttet i årevis – særlig etter at sykehuset ble etablert med drift her i 1958, og offisielt åpnet i 1961. Alternativt navn kan være Nordby, men dette navnet finnes det mange av på Østlandet, også i umiddelbar nærhet i Lørenskogs nabokommuner.

3.21 Kurland:

Navnet kommer fra gården Kuland, gnr. 83, som ble lagt ned som gårdsbruk på 70-tallet, og det er bare våningsbygget som er tilbake fra den gamle gårdsbebyggelse i tillegg til et eiketre

som er fredet. Våningsbygget er fra 1912. Kurland ble sannsynligvis ryddet i vikingtid. Navnet betyr *ku* pluss *land*. Gården Kurland, gnr. 1, eies av Sameiet Kurland friområde.

Tilgrensende områder:

Kurland grenser mot Rælingen i nord og øst, Nordbygda i vest og sørvest og Lørenskogmarka øst i sørøst. Området består av grunn skilt ut fra Kurland, gnr. 83.

Beskrivelse:

Fra Kurlandsåsen sentralt i området faller terrenget i alle retninger mot Sandbekken i sør og vest og mot Kurlandsbekken i nord og nordvest. De nordre deler av området domineres av småhusbebyggelse, mens resten av området vesentlig består av feltutbygging fra midten av 70-tallet med hus i rekker og terrasseblokker. De flatereliggende områdene i sør og vest er tidligere jordbruksarealer under gården med samme navn. I nordvest, vest og sør ligger et bredt grøntbelte som i tillegg til skog også er bygd ut med fotballbane, balløkke, ballbinge og sandvolleyballbane.

Sandbekkveien går gjennom området, mens Blystadveien danner grense mot Rælingen i nordøst. Se for øvrig innledende omtale av hovedveiene. Hovedveiene har bidratt mye til etterspørselen etter boligtomter i denne delen av kommunen.

Bolig:

Området består i 2009 av småhusbebyggelse i nord, øst og sørvest. For øvrig for det meste hus i rekke og noe blokkbebyggelse. De første utparselleringene startet allerede fra begynnelsen av 1900-tallet med flere mindre parseller. De store feltutbyggingene startet imidlertid på 70-tallet med Kurland I borettslag (LBBL), som sto ferdig i 1975 og består av 90 leiligheter i rekkehus. Disse har adresse til Hvetestien, Havrestien og Rugstien. I 1976 – 77 sto Kurland II borettslag (LBBL) ferdig. Borettslaget består av 114 leiligheter i rekkehus. Disse har adresse til Kornstien, Halmstien og Møllesvingen. Kurlandsholen borettslag (LBBL) sto ferdig i 1977 og består av 23 leiligheter i rekkehus, alle med adresse til Plogfaret. I 1977 – 78 sto 122 leiligheter i terrasseblokker i Kurlandsåsen ferdig. Disse er i dag selveierleiligheter og kalles Kurlandsåsen Sameie, men ble ført opp som del av LBBL. I 1979 var Sandbekkåsen borettslag (LBBL) ferdigstilt. Borettslaget har 60 leiligheter i terrasseblokker med adresser til Sandbekkfaret 20 – 26 og Hogstveien 20 – 30. I denne perioden, 1977 – 79, sto også Hogstveien borettslag (BORI) ferdig med 45 leiligheter i rekkehus. Alle med adresse Hogstveien. Året etter, i 1980, sto Sandbekkfaret borettslag (LBBL) ferdig med 44 leiligheter i rekkehus. Husene har adresse Sandbekkfaret 50 – 72 og 51 – 81, samt Lunneveien 1 – 9 og 2 – 22.

Offentlig/næring:

Vest i området ligger Kurland skole, som er en barneskole med ca. 300 elever. Skolen ble tatt i bruk i 1978 og har adresse Sandbekkveien 111. Her blir det også vinterstid anlagt en liten skøytebane. Ved siden av skolen, med adresse Sandbekkveien 101, ligger Kurland barnehage. Barnehagen ble åpnet i 1978 og har i dag 82 plasser. Med adresse Hogstveien 2 ligger Lørenskog Frikirke, som eies av den Evangelisk Lutherske Frikirke. Kirken ble tatt i bruk i 1979. Lørenskog Frikirkes barnehage ligger i tilknytning til Lørenskog Frikirke, og er en privat barnehage også med adresse Hogstveien 2. Barnehagen har 16 plasser. Med adresse Blystadveien 2 ligger buddhisttempelet Khuong Viet Tempelsom ble tatt i bruk i 1989. Tempelet er et forsamlingslokale og er dessuten hovedkontor for Det Vietnamesiske Buddhistsamfunn i Norge. Tempelet er det største av sitt slag i Norden.

Et stort friområde med bl.a. lekearealer og fotballbaner omkranser området i sør, vest og nordvest. Kurlandsparken, Sandbekkveien 84, inneholder en kunstgressbane med garderobes og klubbhus til Kurland Fotballklubb. Kunstgressbanen varmes opp med gass om vinteren og driftes av Kurland Fotballklubb. Øst for banen ligger det også en ballbinge. Vest i området, med adresse Holenveien ligger Tiff-løkka. Dette er en minibane med grus som driftes av Lørenskog kommune. Her ligger det også en sandvolleyballbane.

Begrunnelse for valg av navn:

Valget av Kurland som navn er at navnet benyttes i dagligtalen for hele området. Navnet har sin opprinnelse i Kurland gård, men har de siste tiårene blitt skrevet som Kurland. Kurland som områdenavn er entydig for denne delen av kommunen.

4. Landbruks-, natur- og friluftsområder, Marka i nord

Notatet foreslår også områdenavn utenfor tettstedet. En har valgt å la markagrensa stort sett være et naturlig skille mellom Lørenskog tettsted, jordbruksområdene og Marka. Dog er Bjørndalen skilt ut som et eget område innenfor Marka i sør. I tillegg er Losbyeiendommen, gnr. 91, bnr. 1, som i Lørenskog utgjør 34 074 daa, gitt områdenavnet Losby. Dette betyr at golfbanene, besøksgården og kurs- og konferansehotellet inngår i Losby. De øvrige deler av Østmarkas nordre deler i Lørenskog, dvs. gårdsskogene i Marka mellom jordbruksområdene i nord og Losby, foreslås som Lørenskogmarka vest og Lørenskogmarka øst. Disse to skogområdene er atskilt av Midtbygda med Losbydalen. I landbruks-, natur- og friluftsområdene i vest, utenfor Marka, foreslås Lysås som navnet nord for Bjørndalen avgrenset av Røykås i øst og Ellingsrudelva i vest. Sørbygda foreslås som navn på jordbruksbebyggelsen mellom Lørenskogmarka vest og tettstedet i sørvest, dvs. fra grensa mot Nes og Feiring i nordøst til Vålerkroken og Skulerud i sør. Nordbygda foreslås som navn på jordbruksbebyggelsen mellom Lørenskogmarka øst og tettstedet i nord og vest, dvs. fra Bårli i nord til og med Hovelsrud i sør. De igjenværende jordbruksområdene nord for Losby beliggende mellom Nordbygda og Sørbygda, foreslås gitt navnet Midtbygda. I Gjelleråsmarka i nord foreslås Haneborgåsen som navn på Marka.

4.1 Haneborgåsen:

Navnet kommer fra Haneborg gård, gnr. 107, en nedlagt gård. Opprinnelsen kan være *Hunaborg*, lia der Raumerkongen Huni hadde en av sine forsvarsverker (borger) mot Viken i vest.

Tilgrensende områder:

Haneborgåsen grenser mot Skedsmo kommune i nord og nordvest, Skårerødegården i sørvest, Haneborglia i sør og Grønlia i nordøst. Det meste av området har tilhørt Haneborg, gnr. 107, mens den nordvestre delen har tilhørt Skårerødegården, gnr. 106.

Beskrivelse:

Området ligger i sin helhet i Marka og er del av Gjelleråsmarka (Nordmarka), som øst for E 6 ligger i Lørenskog og Skedsmo kommuner. Hele åspartiet utgjør et småknudret sprekkemønster, slik en også finner igjen i Østmarka lenger sør i kommunen. Osloutsikten er den høyeste åsen på 280 m o.h.

Lørenskog var et viktig gjennomfartsområde mellom Oslodalen (Akersdalen) og Romeriksslettene. Haneborg (Hunaborg) ligger strategisk til og ble nok etablert i Folkevandringstiden som Raumarrikets yttergrense mot Viken og Vingulmork. Det er ikke

umulig at gravrøysene også har fungert som forsvarsverker – kanskje seinest da Karl XII forsøkte å innta Kristiania i 1716.

Begrunnelse for valg av navn:

Valget av Haneborgåsen som navn for denne delen av Gjelleråsmarka, er at navnet benyttes i dagligtalen for det meste av området. De nordligste skogområdene til Skårerødegården har ikke hatt noe entydig navn, selv om Osloutsikten er benyttet for del av dette området. I den delen av Marka som ligger øst for E6, men i Skedsmo kommune brukes navnet Skjettenkollen. Haneborgåsen som områdenavn burde være entydig for denne delen av kommunen. Det er ikke noe alternativt navn til Haneborgåsen i Lørenskog.

5. Landbruks-, natur og friluftsområder vesentlig utenfor Marka

Områdene utgjør jordbruksområdene i Nordbygda, Midtbygda og Sørbygda i tillegg til skogen på Lysås.

5.1 Nordbygda:

Navnet viser til gårdsbebyggelsen nord i Lørenskog og ble benyttet i ”gamle” dager. Nordbygda finnes igjen i bygdeboka fra 1956, ”Bondesamfunn og forstad”, bl.a. på side 422. Nordbygda er dessuten angitt på siste gjeldende kommuneplankart fra 9. mai 2007.

Tilgrensende områder:

Nordbygda grenser mot Rælingen kommune i nordøst, Vittenberg i nord langs Rv 159, Nordbyhagen i vest, Midtbygda i sør, Lørenskogmarka øst i øst og Kurland i nordøst.

Beskrivelse:

Landskapet er svakt undulerende og består stort sett av jordbruksområder bortsett fra skogteigene Plåterudskogen og Hovelsrudhagen. Området ligger i sin helhet innenfor det som i kommuneplanen er avsatt til landbruks-, natur- og friluftsområder og omfatter dagens gårder; Bårli, gnr. 81, Plåterud, gnr. 82, og Hovelsrud, gnr. 84. I tillegg til gårdsbebyggelsen finner en kun noen få enkeltstående bolighus innenfor området.

Begrunnelse for valg av navn:

Siden store deler av det området som i ”gamle” dager ble betegnet som Nordbygda i dag er innenfor tettstedet, foreslås det at igjenværende gårder i jordbrukslandskapet mellom tettstedet og markagrensa i nordøst gis betegnelsen Nordbygda. Dette betyr at gårdene Bårli, Plåterud og Hovelsrud blir liggende i Nordbygda.

Valget av Nordbygda som navn for denne delen av jordbruksbebyggelsen, kan synes uvant for enkelte. Dette fordi navnet ikke i særlig grad er benyttet i dagligtalen, men forsøkes nå innført igjen. I ”gamle” dager ble nok dette begrepet benyttet slik det står gjengitt i bygdeboka fra 1956. Det er ikke noe naturlig alternativt navn til Nordbygda.

5.2 Midtbygda:

Navnet viser til gårdsbebyggelsen i den sentrale del av Lørenskog og ble benyttet i ”gamle” dager. Midtbygda finnes igjen i bygdeboka fra 1956, ”Bondesamfunn og forstad”, bl.a. på side 59. Deler av området blir for øvrig også angitt som ”Lørenskog grønne sentrum”, seinest på gjeldende kommuneplankart fra 9. mai 2007, etter reguleringsplanen med samme navn.

Tilgrensende områder:

Midtbygda grenser mot Nordbygda, Nordbyhagen og Fjellhamarskogen i nord, Lørenskog sentrum, Skårer, Løken, Sørli og Finstad i vest, Sørbygda i sørvest, Losby i sør og Lørenskogmarka øst i øst. Nesåsen er dessuten omhyllet av Midtbygda.

Beskrivelse:

Landskapet er svakt undulerende og består stort sett av jordbruksområder bortsett fra noen små skogteiger som Hovelsrudravinen, Bråtaskogen, Nesåsens østre deler, Feiring, samt små partier langs Losbyelva. Losbyelva deler for øvrig Midtbygda i to deler og områdene på begge sider av elva danner ei elveslette fra Bakkerud i Losby i sør til Fjellhamarelva i nord. Området ligger i sin helhet innenfor det som i kommuneplanen er avsatt til landbruks-, natur- og friluftsområder og omfatter dagens gårder; Østby, gnr. 85, Stensrud, gnr. 86, Røyri, gnr. 87, Nes, gnr. 88, Bjørnholt, gnr. 89, Kirkerud, gnr. 90, Feiring, gnr. 93, Nordli, gnr. 109, Sørli, gnr. 110, Torshov, gnr. 112 og Hammer, gnr. 111. Deler av Midtbygda i sør ligger innenfor Marka, dvs. den delen som ligger innenfor reguleringsplanen for Losbydalen spesialområde. Bortsett fra gårdsbebyggelsen er det få eneboliger innenfor området, men det finnes noen klynger i Østbyveien, Stensrudveien og i Kirkerudveien.

St. Olavskilden, eller Hammersbrønnen som den også kalles, ligger på toppen av Hammersberget, nord for Lørenskog kirke, og er til minne om Hellige Olav. Den skal ha oppstått da guden Tor kastet en svær stein mot kirken for å knuse denne. St. Olav ledet da steinen slik at den traff toppen av hammeren i stedet, og kilden sprang fram som et minne om hans hellige kraft. Pilegrimer og andre veifarende har kastet pengestykker ned i kilden mens de rastet og ga sine hester vann. Dette skulle sikre dem en god reise videre.

Langs Kongeveien fra Kristiania mot Rælingen, Enebakk og Smålenene ligger Hammer bru. Brua går over Losbyelva og er en steinvelvbru bygget i perioden 1811 – 1815, seinere rehabilitert i perioden 1860 – 1870 og 2006 – 2007. Fra gammelt av har veien hatt ferdsel av pilegrimer som skulle til og fra Nidaros og i ca. 300 år fram til 1850 ble veien benyttet av plankekjørere med last fra Sagdalen og Fjellhamar til bordtomtene i byen. Veien østover ble også på 1600-tallet første postvei på landjorda mellom Kristiania og København.

Bolig:

I tillegg til jordbruksbebyggelsen, er det kun få boliger innenfor området. Disse finnes langs Østbyveien og Stensrudveien, samt at det er noen bolighus i Kirkerudveien.

Offentlig/næring:

Midtbygda domineres av primærnæringen, hvor særlig Bjørnholt med storfeproduksjon på drøye 300 dyr og Nes, med stor svineproduksjon, utgjør det som vel kan kalles mer industrielt jordbruk.

I tillegg til jordbruket finner en i Midtbygda AS Feiring Bruk i sør. Masseuttaket til AS Feiring Bruk er et av Østlandsområdets største pukkverk, og ligger plassert midt i tonalitten, som nærmeste nabo til Losbydalen, der feltet med tonalitt strekker seg gjennom Østmarka fra Langvannet nord i Lørenskog til Enebakk i sør. I Losbydalen finner vi hovedsakelig tonalitt, som er en yngre størkningsbergart dannet for mellom 1 500 og 1 300 millioner år siden. Tonalitten inneholder flere mørke mineraler, som pyroksen, amfibol og biotitt, enn de granittiske bergartene. Til forskjell fra gneisene er tonalitten mer massiv og spalter ikke så godt opp i tykke plater. Tonalitten er en mørk, hard og ”tøff” bergart som ikke lett lar seg knuse, og den er derfor velegnet til pukk.

Forekomsten i Feiringåsen ble funnet i 1960, og bygging av steinknuseriet startet rett etter dette. Anlegget ble satt i drift den 8. oktober 1962. Omsetningen ble etter kort tid over all forventning, og utvidelser måtte til. Fjeldhammer Brug, i dag Icopal as, bygde like etterpå et asfaltverk i Feiringåsen. I 1966 ble Nord-Europas største kjeftknuser i pukkverk installert, mens det i 1972 ble bygget ny siktstasjon for mellom-grove varer på Feiring. Det samme året flyttet bedriften inn i et nybygd verksted og tok i bruk kontorene i Losbyveien.

I 1978 ble det bygget ny finsiktstasjon på Lørenskog. Stiftelse av A/S Feiring Bruk ble opprettet i 1987, som direkte fortsettelse av Feiring Bruk. Bedriften ble utsatt for en stor brann i grovsiktstasjonen i 1996. Etter brannen ble det bygget nytt med gjenåpning den 20. desember 1996. I den forbindelse ble det anskaffet firmaets første beltegående knuser, Lokotrack 125C. I år 2000 ble det bygget nytt strøvareanlegg. I 2004 overtok bedriften asfaltanlegget til Lørenskog Asfalt i Feiringåsen, og dannelsen av firmaet Feiring Asfalt var en realitet. Asfaltverket ble deretter modernisert med oppstart den 13.04.04, og med videre modernisering av asfaltverket de neste årene med bygging av nytt blandeverk og varmgjenbruksanlegg for resirkulert asfalt med byggestart 4. april og ferdigstillelse i juli 2006.

På Hammer ligger den mer enn 800 år gamle Lørenskog kirke på historisk grunn. Kirken er det eldste byggverk i kommunen. Like ved ble antagelig Lørenskogs første gård plassert under Hammersberget lang tid forut for byggingen av kirken. I umiddelbar nærhet nord for kirken ligger gården Torshov, som indikerer at forfedrene dyrket sin åsatro i nærheten. Da så kristendommen ble innført, var det naturlig at kirken fikk sin plass i nærheten av det gamle kultstedet og i sentrum av bygda.

Under Olav Kyrre (1066-1093) ble Oslo fast bispesete. Til ære for helgenen St. Hallvard ble Hallvardskirken bygget. Utenlandske steinbyggermestre ble tilkalt for å bygge kirken, og mange nordmenn måtte hjelpe til som håndtlangere, men lærte samtidig å bygge med stein. Hele 13 steinkirker ble bygget på Romerike og vestover, alle vest for Glomma. Lørenskog kirke var en av disse.

Kirken har et grunnplan med rektangulært kirkeskip og et noe mindre firkantet kor, og er det samme i dag som den gang kirken ble bygget, likeså murveggene. Dør- og vindusåpninger og korbue er murt opp av tilhøgen kalkstein. En snakker derfor om "kalksteinstiden", som en regner varte fra ca. 1150 til 1250. Når Lørenskog kirke ble bygget, vet vi ikke, men det må være en gang i dette tidsrommet. Lørenskog kirke feiret derfor sitt 800 års-jubileum i 1980.

Murene består av bruddstein. De er over 1 meter tykke, og steinene er festet sammen med kalkmørtel. Byggingen gikk trolig for seg på den måten at bøndene måtte skaffe til veie materialer til bygget og være håndtlangere for en byggmester. Kalkstein og kalk måtte de hente utenbygds fra, fordi dette ikke fantes i Lørenskog.

Midt på taket over kirkeskipet sto det tidligere en takrytter med plass til kirkeklokke. Denne ble revet og nytt tårn ble bygget i tillegg til noe annen ombygging. Disse arbeidene ble ferdigstilt i 1864.

Opprinnelig hadde kirken bare et firkantet vindu på sydveggen i kirkeskipet. I koret var det en utgangsdør på sydveggen og et firkantet vindu. Korbuen mellom skipet og koret var ganske

liten og smal. Foran inngangsdøren i vest var det et lite våpenhus i tre. Taket og gavlene var av tre og tjærebredd. Midt på taket over skipet var det en takrytter med plass til kirkeklokke.

På den tiden kirken ble bygget, antar en at det var 30-40 gårdsbruk i Lørenskog. Med ca. 6 personer til hvert bruk, betyr det at ca. 200 personer bodde i bygda. Det var ikke kirkebenker, så alle måtte stå. Det var derfor god plass til alle.

I 1935 ble det på kirkeloftet funnet en stor helgenfigur skåret ut i tre. Den var noe ødelagt, men en kunne fastslå at det var en St. Laurentiusfigur. Han blir avbildet i diakondrakt med bok i den ene hånden og en rist i den andre. Risten er forsvunnet, men et par hull viser at det har vært feste til den. St. Laurentius var diakon i Rom og ble brent levende på en glødende rist fordi han nektet å utlevere kirkens formue til keiseren. Dette skjedde 10. august år 258. Det antas at Lørenskog kirke er viet helgenen St. Laurentius.

Lørenskog kirke er det eldste byggverk i kommunen. I ca. 800 år har den vært samlingssted for bygdas befolkning. Generasjon etter generasjon har hatt sin gang her. Tidligere var det mange som kom kjørende med hest eller ridende. På oversiden av kirkebakken, som også er skoleplass for Hammer skole, ble det satt opp en stall så de kunne få satt inn hesten mens de var i kirken. Stallen hadde hele tolv spilltau hvorav det ene ble benyttet som redskapsbod for graveren. Nå er stallen revet, fordi det ikke lenger var bruk for den. I dag kommer folk stort sett med bil.

På kirkebakken møtte lensmannen opp og forkynte alle offentlige kunngjøringer helt til for ca. 90 år siden. Mange var nok interessert i å høre kunngjøringene, men viktigst var nok samlingen i kirken for å høre Guds ord. Viktige begivenheter i hvert enkelt menneskes liv har vært knyttet til kirken. Her ble de døpt som barn, her fornyet de sitt dåpsløfte ved konfirmasjonen, og her ble de viet til ektefolk. Når en døde, samlet slekt og venner seg i kirken for å ta det siste farvel. Også viktige nasjonale begivenheter har vært knyttet til kirken. Slikt sett har Lørenskog kirke hatt en viktig plass i Lørenskogsamfunnet.

I Hammerveien 26 ligger Mellom Hammer, som er den eldste og mellomste av Hammergårdene. Gården ble skilt ut som egen gård i 1857, men er betydelig eldre enn dette. Gården består av et tun på ca. 20 daa. med våningshus, enebolig, drengestue, stabbur samt låvebygning. Våningshuset er fra begynnelsen av 1700-tallet etter at gården ble brent av Karl XII's krigere i 1716. Gården har nesten ikke hatt skog, og kun en liten havnehage.

Lørenskog kommune ervervet gården i 1993 for 2,35 millioner kroner, hvorav ca. kr. 200 000,- for jordbruksarealene, som da var på 68 daa. Et vedtak i kommunestyret ga administrasjonen i oppgave å undersøke med tilliggende grunneiere om overdragelse av innmarka, og jordteigene ble seinere på 90-tallet overdratt til flere av nabogårdene.

Hammersberget, med noe skog er avsatt som friområde og undervisningsområde for Hammer skole, og inngår i dag i reguleringsplanen for Lørenskog grønne sentrum. Det er også opparbeidet tursti i friområdet til Olavskilden.

Med adresse Hammerveien 4 ligger Hammer ungdomsskole med 11 klasser med i underkant av 300 elever i 2007. Ungdomsskolen ble opprinnelig bygd som barneskole, og ble tatt i bruk i 1969. Skolen fikk ungdomsskoleklasser i 1983, og ble ren ungdomsskole fra 1989. Barneskolen erstattet "gamle Hammer skole", som i dag ligger mellom dagens skole og Lørenskog kirke. Forløperen til "gamleskolen", som sto ferdig i 1902, var imidlertid at

kommunen i 1858 lånte 500 daler av Opplysningsvesenets fond, og den 24. januar 1862 ble den enda eldre Hammer skole tatt i bruk som nr. 2 i bygda etter skolen i Losby (1858). I tillegg til skolestua besto bygningen av lærerbolig og pretekammers. Bygningen lå i bakken opp fra Gamleveien til Lørenskog kirke, var liten og trekkfull. Etter 40 år ble den revet og ny Hammer skole sto ferdig i 1902, rett bak den gamle skolen. Den nye skolen rommet 2 klasserom og lærerbolig i 1. etg. samt lærerinneleilighet og et par rom tilhørende lærerleiligheten i loftsetasjen.

Sørvest for Hammer skole, langs Gamleveien, ligger Hammerbanene. Dette er en minibaner med grus, driftet av Lørenskog kommune, samt et treningsfelt med flere fotballbaner på gress som driftes av Lørenskog Idrettsforening. På grusbanen blir det vinterstid anlagt en stor skøytebane, 60x40 m, med lys.

Østbytunet behandlingssenter og skole har adresse Østbyveien 25. Institusjonen eies av Norske Kvinners Sanitetsforening Akershus og har driftskontrakt med Helse Sør-Øst. Eiendommen ble ervervet allerede den 09.08.67, og de første bygningene ble tatt i bruk i de påfølgende årene. Aldersgruppe er barn i barneskolealder 7 til 13 år men i enkelttilfeller opp til 15 år. Østbytunet behandlingssenter gir tilbud til barn fra kommunene på Romerike, og barn fra bydelene Grorud og Stovner i Oslo (dvs. Ahus sitt ansvarsområde), samt Asker og Bærum kommuner. I tilknytning til Østbytunet behandlingssenter og skole er det anlagt en ballbinge og en BMX-bane.

Begrunnelse for valg av navn:

Siden deler av det området, som i "gamle" dager ble betegnet som Midtbygda, i dag er innenfor tettstedet, foreslås det at igjenværende gårder i den sentrale del av jordbrukslandskapet mellom tettstedet og markagrensa i sør gis betegnelsen Midtbygda. Dette betyr at gårdene Torshov, Hammer, Østby, Stensrud, Røyri, Bjørnholt, Kirkerud, Feiring, Nes, Sørli og Nordli blir liggende i Midtbygda.

Valget av Midtbygda som navn for denne delen av jordbruksbebyggelsen, kan synes like uvant for enkelte som valget av Nordbygda og Sørbygda. Dette fordi navnet ikke i særlig grad er benyttet i dagligtalen, men forsøkes nå innført igjen. I "gamle" dager ble nok dette begrepet benyttet slik det står gjengitt i bygdeboka fra 1956. Noen ville kanskje foreslå Lørenskog grønne sentrum som navn på området, men dette er ikke noe naturlig alternativt navn for hele området.

5.3 Sørbygda:

Navnet viser til gårdsbebyggelsen i den sørlige del av Lørenskog og må ha blitt benyttet i "gamle" dager. Sørbygda er ikke nevnt separat fra gammelt av i bygdeboka fra 1956, "Bondesamfunn og forstad", men bl.a. på side 84 er det nevnt "jordbruksdistriktet sør i bygda". På side 59 er det også beskrevet gårder under bygdas sørlige jordbruksdistrikt. Siden både Nordbygda og Midtbygda er nevnt i bygdeboka fra 1956, er det en naturlig konsekvens at det må ha eksistert en Sørbygda i dagligtalen. Sørbygda er i nyere tid angitt på gjeldende kommuneplankart fra 9. mai 2007.

Tilgrensende områder:

Sørbygda grenser mot Vallerud, Skårer og Finstad i nord, Lørenskogmarka vest i sør og vest, Losby i sør og Midtbygda i øst og nordøst. Det angitte området omfatter gårdene Finstad, gnr. 98, Rud, gnr. 95, Våler, gnr. 92, Losby, gnr. 91, Skulerud, gnr. 94, Hauger Søndre, gnr. 96, Hauger Nordre, gnr. 97, og Vallerud, gnr. 99.

Beskrivelse:

Området utgjør det sørvestre jordbrukslandskapet i kommunen der terrenget faller fra øst, sør og vest gradvis ned mot Haugerbekken. I nordvest og øst ligger deler av området i skog. De øvrige deler danner et svakt undulerende jordbrukslandskap hvor ravinlandskapet under den tidligere gården Søndre Vallerud representerer det opprinnelige jordbrukslandskapet i Lørenskog før bakkeplanering og oppfylling omformet landskapet. I tillegg til gårdsbebyggelsen finnes det få og små områder med eneboliger. De fleste av disse ligger i nærheten av den tidligere Fredheim skole.

Den tidligere Fredheim barneskole med adresse Losbyveien 141 eies av Lørenskog kommune. Skolen ble tatt i bruk i 1913, og avløste da bruksskolen i Losby. Bygget er oppført i jugendstil med arkitekt Olav Olson fra Strømmen Trævare som tegnet bygget. I 1985 ble skolen nedlagt, og siden 1996 er det Atelier Fredheim som har holdt til i de gamle skolelokalene.

Gården Skulerud i Vålerveien ca. 1 km fra Losbyveien er sannsynligvis fra sein vikingtid. Etter at Skullerud delvis opphørte som egen gård på 60-tallet, kjøpet Lørenskog kommune gården i 1974. Våningshuset er slått sammen av 2 stuer, hvorav den eldste, som ligger nordligst, er fra 1669 da gårdens hus brant, og den andre er fra 1770. Bygningen er en av de få gjenværende 1600-talls trebygninger i Akershus – typisk Østlandsstue i Akershusisk stil. Slike hus var vanlige i Lørenskog for 200 – 300 år siden. Våningshuset er sannsynligvis det eldste i bygda. Lørenskog Sparebank hadde sine første lokaler på gården etter at banken ble stiftet den 29. desember 1859.

I 1993 startet kommunen restaureringsarbeider av huset og bygget er tatt aktivt i bruk. Skulerud leies ut til konfirmasjoner og lignende, og inngår som del av Lørenskog bygdemuseum. Det er opparbeidet skogsti som brukes av skoler og barnehager i kommunen.

På arealer til den tidligere gården Søndre Vallerud, innerst i Vallerudveien, er det anlagt en ballbinge.

Begrunnelse for valg av navn:

Siden deler av det området som i ”gamle” dager ble betegnet som ”jordbruksdistriktet sør i bygda” i dag er innenfor tettstedet, foreslås det at igjenværende gårder i jordbrukslandskapet mellom tettstedet og markagrensa i sør gis betegnelsen Sørbygda. Dette betyr at deler av gårdene Vallerud, Finstad, Rud, Våler, Losby, Skulerud, Hauger Søndre og Hauger Nordre blir liggende i Sørbygda.

Valget av Sørbygda som navn for denne delen av jordbruksbebyggelsen, kan synes like uvant for enkelte som valget av Nordbygda og Midtbygda. Dette fordi navnet ikke i særlig grad er benyttet i dagligtalen, men forsøkes nå innført igjen. I ”gamle” dager ble nok dette begrepet benyttet slik det står gjengitt i bygdeboka fra 1956. Det er ikke noe naturlig alternativt navn til Sørbygda.

5.4 Lysås:

Navnet kommer fra gården Lysås, gnr. 103, som er nedlagt som gårdsbruk. Navnet kan opprinnelig ha vært *Lýsuáss*, og *Lýsa* kan ha vært det gamle navnet på Ellingsrudelva.

Tilgrensende områder:

Lysås grenser til Røykås i øst og nord, til Oslo langs Ellingsrudelva i vest og til Bjørndalen i sør. Området har i sin helhet tilhørt Lysås gård, gnr. 103.

Beskrivelse:

Området omfatter åsen Lysås og gården Lysås Nordli med de flatereliggende arealene ned mot Ellingsrudelva i nordvest. Fra selve Lysåsen faller terrenget mot nord, vest og sør. Åsen utgjør et typisk småknudret Østmarkaterreng med små daldrag i nord-sør retning. Området består i dag stort sett av skog, mens jordbruksområdene i vest tilhører gården Lysås Nordli.

Begrunnelse for valg av navn:

Valget av Lysås som navn er at navnet benyttes i dagligtalen for hele åsen, samt området i vest mot Ellingsrudelva. Lysås som områdenavn er entydig for denne delen av kommunen. Det er ingen alternative navn til Lysås.

6. Landbruks-, natur- og friluftsområder, Marka i sør

Marka i sør er del av Østmarka og omfatter jordbruksområdene i Bjørndalen i tillegg til Lørenskogmarka vest, Lørenskogmarka øst og Losby.

Marka er et yndet rekreasjonsområde hvor Losby danner kjernen og hovedutfartspunktet i Lørenskogs del av Østmarka. Her har en mulighet for nærrekreasjon på Losby besøksgård eller på golfbanene og de tilliggende turveier. For de som ønsker å dra lenger inn i Marka kan gjøre dette enten på sykkel eller til fots på skogsbilveier, blåmerkede stier i sommerhalvåret eller ved å følge de rødmerkede skiløypene vinterstid. Selv med kano kan en fra Mønevann komme inn til de mest uberørte deler av Østmarka langt inne i naturreservatet sør for Lørenskogs grenser inn i Enebakk og Rælingen. Her kan en møte Østmarkas villmark på sitt beste.

Stier og løyper prepareres av Skiforeningen, DNT Oslo og Omegn og Lørenskog kommune.

6.1 Bjørndalen:

Navnet kommer fra gården Bjørndalen, gnr. 96, bnr. 2. Gården er fortsatt er i drift. Navnet kan ha sin opprinnelse fra rovdynet bjørn eller fra gnageren bever (*bjor*).

Tilgrensende områder:

Bjørndalen grenser mot Lysås (LNF-område) i nord, Oslo kommune langs Ellingsrudelva i vest, Lørenskogmarka vest i sør og Vallerud i sørøst. Området har tilhørt gårdene Søndre Hauger, gnr. 96, Nordre Hauger, gnr. 97, og Lysås, gnr. 103.

Beskrivelse:

Jordbrukslandskapet i Bjørndalen er en fin introduksjon til og overgang mot Marka i sør der landskapet faller mot Ellingsrudelva i vest. Mølleråsene ligger i den nordvestre delen av området, og antyder tidligere mølledrift.

Langs Ellingsrudelva kjenner vi til flere sagbruk under Søndre Hauger. Flere av disse lå vest for den nordligste av Mølleråsene. Even og seinere sønnen Iver Steen på Ellingsrud gård kom til å spille en betydelig rolle i dette området på slutten av 1700-tallet og begynnelsen av 1800-tallet. På den tiden eide familien også Søndre Hauger i Lørenskog og de bygget opp industriell virksomhet langs Ellingsrudelva og på Rabben – øst for elva.

Bondesønnen Even Steen ble født i 1752 i Nes i Hallingdal. I 1779 giftet han seg med den 16 ½ år gamle Bolette Christine Aares, og med hennes medgift kunne han øke sin virksomhet innen trelasthandelen, som var familiens hovedinntektskilde.

I 1785 kjøpte han Ellingsrud gård og startet hogst i skogen, skar tømmeret i egen vannsag og eksporterte dette fra Kristiania. Skogen på Ellingsrud var ikke nok, slik at han startet oppkjøp av planker og solgte disse videre. Et teglverk og en mølle sto også for en god del av Steens inntekter. På det meste ble det brent opptil 45 000 stein samtidig i ovnene på Rabben

Even Steen ble en svært velholden mann som på det meste eide Ellingsrud gård, to gårder som utgjorde Nordre Furuset, Munkerud, Bakås, Søndre Hauger i Lørenskog, en part i Hellerud gård og en løkke på Marienlyst. Even Steen ble syk og døde i 1807, og det var da hans sønn Iver Steen som overtok eiendommene etter faren.

Iver giftet seg i 1808 med Karen Collett, og igjen fikk familien Steen en stor medgift, denne gang på 10 000 pund, enormt mye penger på den tiden. Han hadde et stort pengeforbruk og levde et overdådig selskapsliv. Samtidig lånte han penger for å bygge ut, samt finansiere oppkjøp av trelast til eksport. Steens bedrift ekspanderte voldsomt.

I 1814 ble valget til riksforsamlingen på Eidsvoll holdt på Ellingsrud gård. Dette var en stor ære for Iver Steen, men Napoleonskrigene og den engelske blokaden dansk-/norsk skipsfart og eksport førte til store økonomiske vansker også for familien Steen. Danskekongen støttet som kjent Napoleon under krigen, noe England ikke gjorde. Den viktige trelasteksporten til England ble så og si umulig pga. tollavgifter. Iver Steen gikk konkurs, og ble uthengt og ledd av i avisene. Familien Steens livsverk gikk til grunne.

Selv i dag, nesten 200 år seinere, kan en finne tydelige spor etter Steens liv og virke i form av steinmurer etter vannsager og teglstein med initialene E.S.

Begrunnelse for valg av navn:

Valget av Bjørndalen som navn er at dette navnet benyttes i dagligtalen for stort sett hele området. Bjørndalsveien fra Gamleveien ved Rasta skole ender også ved gården Bjørndalen, gnr. 96, bnr. 2. Det synes ikke å være alternative navn til Bjørndalen.

6.2 Lørenskogmarka vest:

Navnet er identisk med kommunens navn og første ledd er opprinnelig et gårdsnavn, *Leireimr*, av *leirr*, leirgrunn, og *heim*, betyr grenseskogen med leireheimen. Hvor den opprinnelige Lørenskog-gården, eller "Chefsgården" lå, vet vi ikke, men det antas at den lå i nærheten av Hammersberget der gudehovet lå og hvor Lørenskog kirke seinere ble bygget.

Tilgrensende områder:

Lørenskogmarka vest grenser mot Vallerud og Bjørndalen i nord, Oslo kommune i vest langs Ellingsrudelva, Fri-Elvåga og Elvåga, Losby i sør og Sørbygda i øst. Området består av skog i Marka tilhørende gårdene Søndre Hauger, gnr. 96, Nordre Hauger, gnr. 97, Skulerud, gnr. 94 og Våler, gnr. 92.

Beskrivelse:

Området utgjør et typisk Østmarkaterreng med småknudrete åspartier stykket opp med hovedsprekkedaler i nord-sør retning og mindre daldrag i nordøst-sørvestlig retning. Området

består av skog og vann, hvor Elvåga med Elvågas dalføre dominerer i vest og Haugerkollen på 353 m o.h. rager høyest av åsene.

Begrunnelse for valg av navn:

Lørenskogmarka danner Østmarkas nordre deler. De største delene av Lørenskogmarka nevnes ofte som Losbymarka, men Losbymarka, eller Losbyskogen som det også står i bygdeboka fra 1956, Lørenskog – Bondesamfunn og forstad, bl.a. på side 25, er kun Losbys grunn i Lørenskog og Rælingen kommuner. Deler av Lørenskogmarka i nordvest nevnes også som Nordre Hauger skog, Skulerud skog og Vålerliene, men alle disse navnene omfatter kun avgrensede områder.

Det foreslås at Østmarka i Lørenskog, minus Bjørndalen, Losby og søndre del av Midtbygda, gis områdenavnene Lørenskogmarka øst og Lørenskogmarka vest. Skillet mellom disse blir Midtbygda, dvs. Losbydalen. Navnevalget gir seg dels selv ved at Lørenskogmarka benyttes i dagligtalen for markaområdene i Lørenskog. Å skille Lørenskogmarka i en østre- og en vestre del, atskilt av Midtbygda med Losbydalen, kan synes naturlig. Det synes ikke å være noen alternative navn til Lørenskogmarka vest.

6.3 Lørenskogmarka øst:

Navnet er identisk med kommunens navn og første ledd er opprinnelig et gårdsnavn, *Leireimr*, av *leirr*, leirgrunn, og *heim*, betyr grenseskogen med leireheimen. Hvor den opprinnelige Lørenskog-gården, eller ”Chefsgården” lå, vet vi ikke, men det antas at den lå i nærheten av Hammersberget der gudehovet lå og hvor Lørenskog kirke seinere ble bygget.

Tilgrensende områder:

Lørenskogmarka øst grenser mot Kurland, Nordbygda og Midtbygda i nord og vest, Losby i sør og Rælingen kommune i øst. Området består av skog i Marka tilhørende gårdene Hovelsrud, gnr. 84, Østby, gnr. 85, Stensrud, gnr. 86, Røyri, gnr. 87, Bjørnholt, gnr. 89, og Kirkerud, gnr. 90.

Beskrivelse:

Området utgjør et typisk Østmarkaterreng med småknudrete åspartier stykket opp med hovedsprekkedaler i nord-sør retning og mindre daldrag i nordøst-sørvestlig retning. Området består av skog og småvann. Jongseteråsen på 333 m o.h. rager høyest av åsene.

Åmotdammens østside i Rælingen er opparbeidet som badeplass med sandstrand, toalett, flytebrygge og fiskebrygge tilrettelagt for bevegelsehemmede. Dette er en badeplass som Rælingen kommune drifter i samarbeid med Lørenskog kommune.

Begrunnelse for valg av navn:

Lørenskogmarka danner Østmarkas nordre deler. De største delene av Lørenskogmarka nevnes ofte som Losbymarka, men Losbymarka, eller Losbyskogen som det også står i bygdeboka fra 1956, Lørenskog – Bondesamfunn og forstad, bl.a. på side 25, er kun Losbys grunn i Lørenskog og Rælingen kommuner. Deler av Lørenskogmarka i nordøst nevnes også som Østbymarka og Stensrudmarka, men disse områdene er av mindre utstrekning.

Det foreslås at Østmarka i Lørenskog, minus Bjørndalen, Losby og søndre del av Midtbygda, gis områdenavnene Lørenskogmarka øst og Lørenskogmarka vest. Skillet mellom disse blir Midtbygda, dvs. Losbydalen. Navnevalget gir seg dels selv ved at Lørenskogmarka benyttes i dagligtalen for markaområdene i Lørenskog. Å skille Lørenskogmarka i en østre- og en vestre

del, atskilt av Midtbygda med Losbydalen, kan synes naturlig. Det synes ikke å være noen alternative navn til Lørenskogmarka øst.

6.4 Losby:

Navnet kommer fra Losby gård, gnr. 91. Opprinnelsen er nok fra mansnavnet Loptr (Lofur), mens andre ledd betyr gård.

Området ligger i sin helhet i Østmarka innenfor Losbys eiendom i Lørenskog. Navnet Losbyskogen er også benyttet tidligere, jf. bl.a. bygdeboka fra 1956, Lørenskog – Bondesamfunn og forstad, side 25. Den sørligste delen av Losbydalen fra og med Bakkerud mot sør blir også liggende i Losby. Losbydalen som landskapsnavn er bl.a. nevnt i bygdeboka fra 1956, Lørenskog – Bondesamfunn og forstad, sidene 23 og 24. Den nordre del av Losbydalen ligger i Midtbygda. Losbydalen, som Losby, ligger i sin helhet i Marka.

Tilgrensende områder:

Losby grenser mot Lørenskogmarka øst, Midtbygda, Sørbygda og Lørenskogmarka vest i nord, Oslo kommune i vest, Enebakk kommune i sør og Rælingen kommune i sør og øst. Området har stort sett en eier; Losby Bruk, gnr. 91, bnr. 1.

Beskrivelse:

Også dette området i Østmarka utgjør et typisk terreng med småknudrete åspartier stykket opp med hovedsprekkedaler i nord-sør retning og mindre daldrag i nordøst-sørvestlig retning. Losbyvassdraget, sentralt i området og Elvågas dalføre i vest er begge dominerende daldrag i nord-sør retning. Området består av skog og mange små- og store vann. Svartåsen på 361 m o.h. rager høyest av åsene.

Losby Bruk er en skogeiendom på 44 km² i Lørenskog og Rælingen kommuner, hvorav 33 km² i Lørenskog. Losbydalen ligger sentralt sør i kommunen, og strekker seg fra bebyggelsen i nord mot sør og knytter Losby til den øvrige del av Lørenskog. Dalen har et ensartet bygningsmiljø med "godset" i sentrum samt gården, 12 oppsitterplasser, Skolehuset og funksjonær- og arbeiderboliger liggende spredt i overgangen mellom åker og skog. Dalen og landskapet har kulturhistorisk verdi og anses verneverdig også i nasjonal sammenheng.

På Losby's tidligere innmark er det anlagt en 9-hulls og en 18-hulls golfbane. I tilknytning til golfbanene ligger Losby Gods – et kurs- og konferansesenter hvor den gamle bruksbygningen inngår som del av hotellet.

Losby besøksgård er en av Lørenskogs perler. Noen minutter unna kjøpesenter og mas fra trafikken kan en få gode gårds-, natur- og friluftsopplevelser. Låven, stallene, arealer rundt disse og beitearealer leies av Lørenskog kommune og er opparbeidet som besøksgård med gårds-, natur- og friluftsopplevelser i sentrum. Losby besøksgård driftes av Nitor og har base i Losbylåven. Nitor er en kommunal bedrift som driver opplæring, arbeidstrening og jobbformidling. Her finner du et fjøs med de vanligste norske husdyrene, et omliggende jordbruksareal som skal betjene gårdens behov, en kafé som tilbyr enkel kafémeny og et hestesenter som har ridekurs og andre hesteaktiviteter. Her kan du kjøpe gårdsprodukter og leie turutstyr, bl.a. kanoer for padling på vannene sørover i Østmarka. Til alle årstider er Losby besøksgård et naturlig utgangspunkt for turer i nærområdet eller i Losbymarka/Østmarka.

Den første vannsaga ble tatt i bruk i Norge i 1503. I Lørenskog nevnes vannsag i Losby første gang i 1560 og oppfinnelsen av vannsaga skulle få stor betydning for distriktet med plankekjøring til Kristiania som kom til å vare i ca. 300 år. Fra Østmorksaga til Fjellhamar ble det i 1861 bygget et jernbanespor fram til hovedbanen. Saga ble, som siste vannsag i Lørenskog, nedlagt i 1953. Vasshjulet ligger nord for Mønevann langs veien fra Losbylåven inn mot Marka. Lørenskog har valgt vasshjulet som kommunevåpen. Det har vært avholdt en arkitektkonkurranse med tanke på restaurering av Østmorksaga og tilrettelegging med scene og sitteplasser i amfi øst for saga. Videreføring av prosjektet er avhengig av økonomi og eventuell tillatelse i forhold til den nye markaloven som trådte i kraft den 1. september 2009.

Strategisk plassert ved et av Norges beste golfanlegg ligger hotell- og konferansesenteret Losby Gods i tilknytning til den 150 år gamle tidligere hovedbygningen til Losby Bruk. Hotellet inneholder 70 værelser, restaurant, selskapslokaler, bar, klubblokaler, innendørs golfsenter og en rekke møterom i varierende størrelse.

Losby Gods ligger sentralt til i Osloområdet med ca. 20-25 minutters bilreise fra Oslo sentrum. Underveis til hotellet reiser du gjennom et vakkert landskap med åker og eng. Losby Gods er tildelt Norsk Kulturarvs kvalitetsmerke Olavsrosa og har adresse Losbyveien 270.

Golfanlegget i Losby, Losby Golfpark, ble offisielt åpnet den 31. august 1999. Banene ligger vakkert til i Losbydalen og består av:

- Østmork, en 18-hulls park- og skogsbane som har beliggenhet på begge sider av Losbyelva i Losbydalen.
- Vestmork, en 9-hulls park- og skogsbane som ligger på begge sider av Losbyveien.

Til golfanlegget hører også en stor driving range, puttinggreener, chippingområde, treningsbunkere og eget treningshull, samt golfbutikk og liten kafé. Fra høst til vår er et innendørs golfsenter åpnet med bl.a. 5 golfsimulatorer og instruksjonsmatter.

Losby Golfklubb har lokaler i tilknytning til Losby Gods. I den samme bygningsmassen inngår garderober og kontorer i tillegg til hotellets rom for utleie, restaurant og golfkro.

Det er anlagt flere skytebaner vest for Losbyveien. Elgbanen ligger lengst nord av skytebanene. Banen driftes av Losby Viltmål- og Pistolklubb. I midten av skyteanlegget ligger banene på 100-, 200- og 300 meter. Disse driftes av Lørenskog Skytterlag, som holder til i Losbyveien 201 og leier arealer av Losby Bruk. To leirduebaner driftes av Lørenskog Sportsskyttere, som også holder til i Losbyveien 201 og leier arealer av Losby Bruk.

Ved Mønevann har Lørenskog kommune anlagt en badeplass med sandstrand, toalett, flytebrygge, bål plass og stupebrett. Det er parkering ved Losby utfartsparkering ca. 2 km fra badeplassen.

Nesten alle vannene i Marka er fine badevann, men de er ikke tilrettelagt. Det er ikke tillatt å bade i drikkevann som Elvåga, Knuttjern, Dretvann, Halssjøen og Fiskelausa.

Begrunnelse for valg av navn:

Valget av Losby som navn er at dette navnet benyttes i dagligtalen for denne delen av Østmarka. Losbyskogen, Losbymarka og Lørenskogmarka har også til dels vært benyttet, men

det synes ikke å være andre alternative navn til Losby.

Lørenskog den 3. februar 2010

Bjørn Torp
miljøvernsjef